

FINLAND

landet som kämpade

Den första sammanfattande skildringen i
ord och bild av det finska kriget 1939-40

Säljes till förmån för de stupades familjer i Finland

– – – – – – – – –

UTGIVARE
ITSENÄISYYDEN LIITTO
(SJÄLVSTÄNDIGHETSFÖRBUNDET)
HELSINGFORS - FINLAND

REDAKTION
ÖRNULF TIGERSTEDT RICHARD WINTER

STOCKHOLM 1940
SAXON & LINDSTRÖMS FOTOGRAVYRANSTALT

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta album från beredskapstiden digitaliserades direkt för Projekt Runeberg i september 2012 av Bert H. Foto: Therese Bonney.

Offerviljan som nu överallt är av nöden är av ett högt gudomligt ursprung. Stort är att offra arbete och tillgångar för sina medmänniskor, men vida större är att offra sig själv, sitt liv för land och folk.

Inför sådan hängivenhet tystna vi och tacka öd- mjukt Gud för att stora lidanden och sorger förmå att väcka nya livsvärden inom oss. Vi beklaga djupt alt vi råkat ut för ett krig, som kräver många offer, men vi äga intet annat medel att värna vårt oberoende än självuppoffrande kamp för vår existens. Kyösti Kallio[-Historieskrivningen-]{+Historie- skrivningen+} tar vid...

Generaldirektör G. Malm. Fot° Bergne

Finlandskommitténs ordf.

Finlands hjältemodiga kamp är slut och historieskrivningen tar vid. Att det finska folket genom sin brinnande fosterlandskärlek, sitt mod, sin armés hjältedater under ett grymt och hänsynslöst angrepp skrivit ett av de vackraste bladen i krigets historia, så långt tillbaka i tiden som den är känd, därom råder ingen tvekan.

En fullt objektiv historisk skildring av kriget kan först skrivas, sedan åren givit det erforderliga perspektivet. Men endast närbilderna kunna ge liv och must åt historikernas teoretiska verk. Därför har en sådan volym som den, vilken härmed presenteras, sitt stora värde-

I densamma har utgivaren sökt att i ord och bild sakligt och kortfattat fånga belysande moment ur krigshändelsernas snabba förlopp. Starkt och levande framträda för läsaren den finska arméns lysande prestationer och befolkningens heroism. Även den svenska frivilligkårens tillkomst och insats skildras liksom också omfattningen av den svenska hjälpverksamheten i övrigt blivit angiven i siffror.

Till slut gives korta glimtar på det jättearbete som återuppbyggandet innebär. Här får finska folket i sanning full användning för sin "sisu", sin idoghet och energi. Men arbetets storlek ger av sig själv en kraftig maning till oss svenskar att söka infria löftet i Kronprinsens citerade tal d. 25 mars 1940: "Vi skola hjälpa Eder så långt vi förmå".

Boken som vi hoppas skall finna sin väg till så inånga svenska hem som möjligt, bör bli en påminnelse både om detta löfte och den starka gemensamhet som enligt de sista månadernas vittnesbörd finnas mellan våra båda folk.

Sthlm i april 1940. ^ ,Broderskapets genius

Isiga vindar svepte världen i blodig dräkt. Människobödlar dräpte hatfullt sin egen släkt,

korsfäste allt det bästa rotat i deras bröst, kärleken till sin nästa, gudomens milda röst.

Jag med bojor belädes.

Fängslad till fot och hand

störtades jag i Hades,

blev en skugga vid Lethes strand.

Glömd i tystnadens rike levde jag år efter år väntande Eurydike och befrielsens vår.

En dag den gudasända löser min boja lätt, fri skall jag återvända hem till människors ätt.

Ej med braskande later kommer jag till dem då, tyst mellan trötta soldater osynlig min väg skall gå.

Foto: Jan de Meyere.

Aldrig min röst skall vara vrål ur högtalargap.

En ande^iskning bara om nyfött broderskap.

Hånad av dryga narrar, mitt i de stores gräl blir jag den sträng som darrar i varje människas själ,

blir jag ordet som dämpar hatets vilda kör och dess makt bekämpar innan en världsdel dör.Här fanns ett folk i Suomis land, det finns ännu; vid sorgens hand det lärt att bära öden.

Det känner intet offer svårt, dess mod är tyst, dess lugn är hårt, dess trohet trotsar döden.

Det är det folk, vi kalle vårt.

/. L %uneberg

i Fänrik Ståls Sägner”.

*rwa Ttmmm i

FFoto: Finlandia Uutist.

INLANDS HISTORIA är historien om ett gränsfort i öster. På Finlands jord har kampen mellan öst och väst mer

än en gång utkämpats, och generation efter generation har verkligheten inhamrat denna grundupplevelse i det finska folkets medvetande. Ordet ”krig” vart slutligen synonymt med föreställningarna om ett ryskt infall i landet. Av de 395 åren från början av Gustav Vasas regering till det avgörande året 1918 voro krigsårens antal inte mindre än 109, av dem 72 krigsår mot Ryssland. Där var Gustav II Adolfs krig 1609—1617 och freden i Stolbova. Där var kriget under Carl X Gustav 1656—1658. Kom så den stora ofreden 1700—1721 under tolfte Carl, då Viborg föll, Armfelt slogs vid Storkyrö och Finland i 8 hemska år hölls besatt och härjades av de asiatiska horderna. I slutet av 1600-talet hade landets befolkning nått upp till 400—500,000. När freden i Nystad äntligen kom hade den reducerats till 250,000. Viborg, Kexholm och Sordavala hade gått förlorade.

Efter ”hattarnas” olycksaliga krig 1741—1743 förlorades Fredrikshamn, Villmanstrand och Nyslott. Gränsen flyttades tillbaka till Kymmene älv. Tredje Gustavs

fälttåg av 1788—1790 slutade med status quo trots den lysande sjösegern vid Svensksund. Och så kom 1808—1809 det tragiska fälttåg som Johan Ludvig Runeberg besjungit i ”Fänrik Stål”, det krig som efter strålande segrar och förkrossande besvikelser förde till fredsslutet i Fredrikshamn och hela Finlands uppgivelse. Tsaren blev storfurste av Finland. Sekelgamla band sletos sönder. Endast von Döbelns ord vid slutmönstringen i Umeå den stormiga oktoberdagen 1809 buro ett framtidens budskap:

”1 kännen människohjärtats mångfaldiga nycker, dess anlag att hastigt välja föremål, som det tror sig aldrig förgäta; men knappt äro några veckor förflutna, förrän obeständigheten gjort ett annat val. Ty tiden förändrar allt — med den glömmes allt. Dock försäkrar jag Eder, och I skolen sjelve finna det, att krigsmannasamband, knutet vid strid — faror — blod och död, upplöses aldrig. Således ären I och vi förvissade om varandras kärlek; ty krigsmannabrödraskap räcker levnadens tidslängd; och den tacksamhet jag Er förkunnat och nu förkunnar, har med detta vårt samband en oupplöslig förening.”

Och Skjöldebrand som undertecknade fredsdokumentet hade låtit ändra valspråket i sin klackring. I det varma sigillets lack stod nu att läsa inledningsorden till en strof ur Aeneiden:

Må ur min aska en dag dock någon hämnare uppstå ... I över hundra år nödgades Finland vänta på denna hämnare. Fem tsarer hunno regera över det erövrade landet. Finland erkänner goda regenter i några bland dem, men djupt i sitt väsen förnam nationen det skeva, det

Det var ett folk...

Viborgs slott har skådat många krig och ett flertal belägringar, För andra gången står inkräktaren i dag innanför dess murar Byggd av Tyrgils Knutsson år 1293.

109 krigsår av 595, detta är Finlands historia från Gustav Vasa till 1918. Av 109 krigsår voro 72 mot Ryssland. Ordet "krig" och ett ryskt inbrott över gränserna äro sedan urminnes tider i Finland nära nog liktydiga begrepp.

Foto: Suomen-Matkat.Första korståget 1155 Andra korståget 1249 Tredje korståget 1293 Freden i Nöteborg 1323 Olovsborg bygges 1475 Stora rysskriget 1495—1497 Danskarna plundra Åbo 1509 Krig med Ryssland 1555—1557 Klubbekriget 1596—1597 Krig med Ryssland 1609—1617 Finland i 30-åriga kriget 1618—1648 Krig med Ryssland 1656—1658 Stora Nordiska kriget 1700—1721 Krig med Ryssland 1741—1743 Krig med Ryssland 1788—1790 Krig med Ryssland 1808—1809 Krimkriget 1856—1858 Världskriget 1914—1918 Frihetskriget 1918 Krig med Ryssland 1939—1940

I århundraden stod Olofsborg som ett västerlandets gräns-fort i Savolax-Kare-lens ödemarker. Anlagd år 1475 av Erik Axelsson Tott.

väsensfrämmande i den politiska förbindelsen med Ryssland. Finland var och förblev detta folks fosterland, och i Ryssland såg man aldrig något annat än ett främmande halvasiatiskt rike, vars maktsfär genom olyckliga historiska omständigheter blivit utsträckt att omfatta även detta västeuropeiska område. Det rådde knappast något tvivel därom, att den östliga jätten förr eller senare helt skulle sträva till att förgöra sin enligt förmodan så mycket svagare granne. Finlands besvurna grundlagar och autonomi berodde helt av tsarernas ordhållighet. Nikolai II

(1894—1917) bröt sitt givna ord. Panslavismen segrade. Ofärdsåren kommo. Den avgörande kampens tid var inne.

Under segt och hårdnackat motstånd från den finska nationens sida pågick med blott smärre avbrott det ryska anfallet mot Finlands rättigheter och lagar. Det var tunga och ödesmättade år, alltför väl kända för att här behöva beskrivas. Som den mörka inkarnationen av det ryska våldet står den ordensbepansrade generalguvernör Bobrikoff inför historien. Som hans ljusa motpart i det skakande dramat se vi den fåordige och ensamme Eugen Schauman, sitt folks hämnare. I bakgrunden skymtar bronsstoden

Foto: Suomen-Matkat.__________________________

Foto: Suomen -Matkat.

i Esplanaden, Runebergsstoden, symbolen för Finlands livsvilja, nationalkänsla och kulturform. Där var det olagliga februarimanifestet och den finska massadressen till tsaren. Där var landsförvisningar och sibirientransporter, Bobrikoffs diktatur och storstrejken av år 1905. Så kom där en andhämtningspaus till 1908, snart efterföljd av en ny, ännu våldsammare våg av godtycke och våld. Striden syntes i längden hopplös. Finlands undergång syntes given. Men så kom världskriget. Ryssland besegrades. Tsarregimen störtades. Finland proklamerade den 6 december 1917 sin oavhängighet. Frihetskrigets armé stampades fram ur intet. General Mannerheim intågade i det befriade Helsingfors den 16 maj 1918 och den 14 oktober 1920 undertecknades det slutgiltiga fredsdokumentet i Dorpat. Finland hade omsider inträtt bland de fria staternas antal. Över Viborg blåste Nordens korsflagga. Östern var än en gång utdriven ur Skandinavien och vid den gamla gränsälven Systerbäck stod det fria Finland som Nordens och Europas förpost mot Asien.

Huru lång bleve väl fredens tid? När skulle nästa anfall komma?... som i fabriker...

Exportindustrier.

F INLANDS största råvarutillgångar utgöres av dess sko-gar, vilka upptaga en areal på 25 milj. har. Möjligheterna för deras utnyttjande sammanhänger på det närmaste med de transportmöjligheter som vintersnön erbjuder från hyg-gesplatserna till älvarna. Längs dem befordras timret vid öppet vatten vidare till förädlings- eller utskeppningsorterna. Arbetskraften i skogarna utgöres till stor del av sådana, som om sommaren äro sysselsatta i jordbruksarbete. Virkesförbrukningen i Finland för såväl bränsle som förädling har stigit så starkt, att gränsen för det som återväxten tillåter nära har tangerats och ställvis t. o. m. överskridits.

Hemmaförbrukningen för husbehov och annat bränsle är icke obetydlig. Den största posten går dock i en eller annan form till export. De exporterande mängderna av oförädlad vara (pappers-, ved, gruv- och mintimmer) ha starkt växlat med konjunkturerna. Denna export har kri-

tiserats med tanke på möjligheterna till förädling i hemlandet, men har icke hindrats.

Synnerligen betydelsefull är exporten av sågade trävaror. Den intog på sin tid en dominerande plats inom Finlands export, men har i någon mån gått tillbaka, dels på grund av den ryska konkurrensen öch därmed sammanhängande överenskomna, begränsade exportkvoter, dels emedan andra längre gående former av förädling ha tagits i bruk. Under de goda åren hade exporten av sågade varor stigit till 1 miljon stds och däröver. År 1938 var den 850.000 stds.

Ett helt nytt skede i Finlands industriella historia tog sin början, då papper begynte framställas ur trä och trämassa, mekanisk eller kemisk. Fabrikationen var ursprungligen inställd på export till 'Ryssland, men efter världskriget skedde en omriktning, som utfördes med snabbhet och skicklighet. Den västerländska marknaden har haft större utvecklingsmöjligheter än den ryska och Finlands pappersindustri har utvecklat sig med osedvanlig raskhet. År 1913 utgjorde den sammanlagda tillverkningen av mekanisk trämassa samt sulfit- och sulfatcellulosa 300.000

Foto: Therese Bonney.

Trävaruindustrin hade utvecklat sig märkligt under de senaste decennierna. Det producerades 1937 bl. a.:

Foto: Suomen-Matkat.

Det fanns drygt 4.200 industriella anläggningar år 1937. Därav bl. a«:

Trä- och pappersindustri .... 1231 Textil- och beklädnadsindustri .... 359 Läder-, gummi- och skofabriker .... 182 .... 669 Kemisk industri .... 153 Mekaniska verkstäder .... 585 Smält- och metallförädlingsverk .... 215 Trämassa .... 716 milj. kg. Cellulosa .... Papper .... Ohyvlat growirke .... 0,2 milj. std Trådrullar ....ton, år 1924 var den 570.000 ton och år 1938 hade den nått upp till 2.200.000 ton. Produktionen av papper har stigit från 168.000 ton år 1913 till i medeltal 600.000 ton 1937—38.

Bland skogsförädlingsindustrierna bör ytterligare nämnas den snabbt växande fanerindustrien. Trådrulleindustrien har stagnerat, men Finland intar på detta område en ledande Ställning i världen. Allehanda biproduktion har utbyggts, bl. a. en konstsilkesfabrik, som emellertid nu stannar på det avträdda området.

Skogsförädlingsindustrien har svarat för nära 9/10 av Finlands export. Den har också — direkt och indirekt — varit den största arbetsgivaren i Finland. Om man sammanräknar dem som äro sysselsatta i fabrikerna, i flottnings- och skogsarbetena, samt i skeppningarna, så kommer man till höga siffror. Dessutom må man betänka vilken roll inkomsterna från skogsförsäljningarna spela för jordägarna.

För Finlands exportindustrier har det varit en styrka, att produktionen har sammanförts i stora koncerner med anläggningskombinationer. Bland sådana må nämnas firman Enso-Gutzeit — övervägande i statens händer — Kymmenebolaget, Kaukaskoncernen, Rosenlewska firman m. fl. Också flottning har skett gemensamt.

Dessutom ha träförädlingsföretagen inlett samarbete och bl. a. skapat betydande exportorganisationer för såväl trämassa, cellulosa som papper. Avtalet om begränsning av sågvaruexporten har lett till en fastare organisation jämväl av den.

Heinniamarknadsindustrier.

Finlands industriliv är inte så ensidigt inriktat som man av skogsförädlingsindustriens dominerande plats inom exporten kunde förmoda. I synnerhet under de senaste årtiondena har en betydande expansion försiggått bland hemmamarknadsindustrierna. Men det bör också erinras om, att många av de industrigrenar, som nu uteslutande arbeta för inhemsk marknad, på sin tid växte fram och funno sin första blomstring som exportindustrier i förhållande till Ryssland. Bl. a. hade både textil-, metall- och läderindustrierna en inte obetydlig avsättning inom det dåvarande kejsardömet.

För metallindustrien har bristen på inhemsk råvara städse varit en svag punkt. På sin tid byggdes tillverkningen på svensk järnmalm, senare delvis på inhemska sjömalmer. Nya tekniska förfaranden har gjort järnskrot användbart som bas för produktionen. En omfattande import av tackjärn och skrot har emellertid varit behövlig.

Under senaste tid har gjorts fynd av koppar i Outo-kumpu och nickel uppe i Petsamo. Nya industrier ha på basen av dem vuxit fram. Men därjämte ha kisbränderna vid kopparanrikningen kunnat utnyttjas som råvara för en järn- och ståltillverkning, som har lagts upp i rätt stor skala invid Vuoksenniska.

Den mekaniska verkstadsindustrien hörde till den kategori, som i rätt hög grad byggde på den ryska marknaden. Då den bortföll gavs en ersättning i de på grund av industrialiseringen växande inhemska behoven. T. o. m. har en viss export kommit till stånd. Bland större företag på metallindustriens område märkas Fiskars- och Värtsilä-koncernerna.

Textilindustrierna hade i hög grad byggt på export till Ryssland. De fingo en ersättare i den växande inhemska avsättningen, men hade att kämpa med stark utländsk konkurrens. Utvecklingen har likväl varit betydande. En

koncentration till större företag har ägt rum speciellt inom bomullsindustrien, där fusion försiggått mellan ett par

av de största bolagen Forssa och Finlayson samt Tammerfors Linne och Lapinniemi. Också en lokal koncentrering föreligger. Tammerfors är centrum.

Läderindustrien blev lidande på grund av skilsmässan från Ryssland, men har sedermera tagit stort uppsving. Tammerfors är även inom den centrum. Den relativt nya gummiindustrien har gjort snabba framsteg.

Närings- och njutningsmedelsindustrierna ha byggt sin snabba utveckling på den höjda levnadsstandarden. Kvarnindustrien har haft ett särskilt uppsving i samband med den ökade inhemska spannmålsproduktionen. Det kooperativa inslaget är här betydande. Sockertillverkningen har koncentrerats i ett stort företag. Den bygger numera till en inte obetydlig del på inhemskt råsocker.

Byggnadsämnesindustriernas utveckling har gått hand i hand med den omfattande industrialiseringen och med expansionen inom jordbruket. Tegelindustrien har byggts ut och landets cementfabriker täcka nu det inhemska behovet. Glas- och porslinsindustrierna uppvisa också vackra resultat.

Hemmamarknadsindustrien har uppvisat stigande produktionsvärden och ökad sysselsättning. Dess expansion återspeglas också inom utrikeshandeln, där importen av råvaror och halvfabrikat har ökats på bekostnad av importen av färdiga varor. Det bör också antecknas, att produkternas kvalitetsvärde har höjts, så att det väl uthärdar den utländska konkurrensen.

Hugo E. Pip pin g.

Trävaruexporten utgjorde hörnstenen i Finlands näringsliv. År 1937 exporterades sålunda bl. a.:

Gruvstolpar och mintimmer .... Ohyvlade trävaror .... c:a 4,200,000 m3 171,000 ton 6.375 ton 290,000 ton .... c:a 1,180,000 ton Tidningspapper .... 382,000 ton Annat papper och papp .... c:a 234,000 ton Foto: Suomen-Matkat....och på åkrar...

60 % leva av lantbruk. År 1938 hade Finland c:a 3.550.000 innevånare. Av dessa livnärde sig något över 2 miljoner eller nära 60 % av lantbruket.

FINLANDS lantbruk har under de två senaste decennierna undergått genomgripande förändringar både till sin struktur och till sin omfattning. De strukturella förändringarna ha betingats dels av skilsmässan från Ryssland, dels av genomgripande jordreformer. Ett rätt omfattande jordbruksstöd har härvidlag också gjort sitt till.

Under föreningen med Ryssland måste Finlands jordbruk räkna med en stark konkurrens med den ryska spannmålen. Den bortföll 1918 och ett skydd för den inhemska sädesproduktionen byggdes upp. Erfarenheterna från året 1917—18, då nära nog hungersnöd rådde på grund av avspärrningen och det ryska trafikväsendets brister, voro härvidlag vägledande.

Det självständiga Finland tog som en av sina första uppgifter att lösa den länge brännande frågan om en arrendereform. Torpare och backstugusittare bereddes

Dessa sidor foto: Suomen-Matkat.tillfälle att tillösa sig sina arrendelägenheter, till antalet omkring 120.000. Därjämte igångsattes en omfattande kolonisationsverksamhet, dels av frivillig, dels av tvångs-mässig natur. På denna väg ha inalles cirka 35.000 självständiga lägenheter tillkommit. I samband med dessa reformer och med speciellt stöd av statsmakten ha stora arealer jord nyodlats. På två decennier har den odlade arealen ökats med över 25 %.

Samtidigt har intensiteten i bruket ökats, så att avkastningen räknat per areal har stigit. Tack vare framsteg i husdjursaveln och utfordringen har även mjölkavkastningen per djur vuxit. Spannmålsodlingen har sedan den stora depressionen haft stöd av ett inmalningstvång och den animaliska exporten av utförselpremier. Resultatet är att självförsörjningsprocenten med avseende å spannmål har vuxit till nära 100 % för råg och för vete till 40 % för åren 1934—35 och till betydligt mera under de senaste åren. Exporten av smör och ost har kunnat hållas uppe trots ökad inhemsk konsumtion och trots rådande handelshinder. Därjämte har en omfattande export av ägg och fläsk kommit till stånd. Överskottsproduktionen av animaliska livsmedel grundar sig till stor del på importerade

fodermedel. Dock kan det inhemska Virtanen-fodret (A-I-V) för framtiden få ökad betydelse.

Lantbruket i Finland drabbades rätt hårt av depressionen. De skuldsatta jordbrukarna kommo vid fallande produktpris i svårighet, i synnerhet som dessutom inkomsterna från skogsförsäljningarna och hyggesarbetarna sinade. Åtgärder måste därför vidtagas för att konsolidera lantbrukarnas skulder.

Bilden av Finlands lantbruk vore ofullständig, om man inte påpekade den roll som kooperationen spelar. De talrika kooperativa mejerierna ha sina centrallag ”Valio” och ”Enigheten”, som handhaft praktiskt taget hela smör- och ostexporten. Även utförseln av ägg och bacon har organiserats genom kooperativa centrallag. Anskaffningen av jordbruksförnödenheter förmedlas i stor utsträckning genom de kooperativa inköpsföreningarna ”Hankkija” och ”Labor”. Dessutom spelar konsumentkooperationen och de kooperativa kassorna en stor roll i landsbygdens liv.

Hugo E. Pipping.

28 % ökning på 17 år. År 1920 var den odlade arealen drygt 2 milj. har. År 1937 hade den ökats till nära 2,6 milj. har.

75 % ökning av skörden. År 1920 utgjorde den totala skörden drygt 2 milj. ton. År 1937 var den redan mycket över 3,5 milj. ton.

Stark ökning av medelavkastningen per hektar.

1921---25 1937 .... 1,389 kg. 1,850 kg. Håg .... 1,228 kg. 1,787 kg. .... 1,170 kg. 1,598 kg. .... 8,797 kg. 15,984 kg....i örikt kustland...

*VET NI att det öster om bottenhavet finnes cirka

340.000 människor med svenska som modersmål? Vet Ni att det i Finland ges en svenskspråkig landsortsbefolkning — bönder, fiskare, tjänstemän och arbetare — om över 220.000 personer inklusive hustrur och barn, att de bo inom vidsträckta sammanhängande geografiska områden innefattande 70 socknar, 9 städer och 3 köpingar med övervägande svensk befolkning och dessutom 9 socknar, 4 städer och 3 köpingar där den svenska befolkningen är mer än 10 % av hela innevånarantalet.

Det ges i Finland ut 23 svenska tidningar, 80 svenska tidskrifter och illustrerade tidningar och dessutom 7 svenska barntidningar. Det finns 2 stora svenska förlag i Finland och Finlands Svenska Författareförening räknar betydligt över 100 medlemmar. Det finns svenska lantbruksföreningar, svenska fiskareförbund och ett otal svenska kulturella sam.-manslutningar. Inte mindre än 587 lägre och 555 högre svenska folkskolor arbetade i landskommunerna år 1937. Det fanns 24 privata svenska förberedande skolor, 15 folkhögskolor, 6 arbetarinstitut och 35 till universitetet ledande svenska lärdomsskolor, några med en sekellång tradition. Det finns svenska sjöfartsläroverk, svenska handelsskolor, yrkesskolor, tekniska läroverk, mejeri-, forst- och trädgårdsskolor, jordbruks- och lantmannaskolor m. m. Slutligen ges det två svenska handelshögskolor, svenska sektioner vid Helsingfors universitet och den med privata medel underhållna Akademin i Åbo.

De svenska bosättningsområdena i Finland äro tre: Åland, det Österbottniska området och det Ny-ländska med delar av Viborgs län och Åbo skärgård.

Från Åland i väster till Pyttis bortom Lovisa i öster, en sträcka som fågelvägen utgör inte mindre än 400 km., färdas Ni genom svenska nejder. Urgammal bondebygd, medeltida gråstenskyrkor, minnesrika herrgårdar, karg utskärsnatur och moderna industricentra finna Ni inom detta område. När Ni vandrar genom Lovisas smala 1700-talsgator, genom det minnesrika Borgå eller genom syrenernas Ekenäs är det som vore Ni i Gränna, i Västerås eller i Mariefred. Minnen från tredje Gustavs tider susa i de åldriga ekarna kring Svartå bruk och herrgård. Stålhandske, Wittenberg och Adlercreutz ha trampat gårdsplanen på Kiala. Vid Tulludden utanför Hangö. detta Finlands Sandhamn, ha handelsskeppen gungat i väntan på vind.

Såsom dessa svenskbygder i Sydfinland så äro även de som i Österbottens kust- och slättland, från Sideby i söder

till strax bortom Gamla Karleby i norr — fågelvägen c:a 250 km. — bilda en sammanhängande språklig enhet. Där ligga de gamla sjö-fararstäderna Kristinestad, Kaskö, Jakobstad, Ny-karleby och Gamla Karleby samt Vasa, huvudstaden för hela detta vidsträckta och bördiga Österbotten. Det är ett stöddigt, envist och vid sin ärvda torva

- *•*

Dessa sidor foto: Suomen-Matkat.stadigt rotfästat bondesläkte som bygger och bor inom Österbottens gränser. Urgammal svensk bondekultur, urgamla bondeseder ha här sitt hemvist, och talrika äro de spår denna landsändas anda och livsform satt inom finlandssvensk litteratur. Mycket av vad Zachris Topelius skrivit hör sålunda Österbotten till, och den som läst Jarl Hemmers ”Rågens Rike” behöver ej ett ögonblick tveka om var denna diktcykels inspirationskällor runnit upp.

Österbotten med dess slättland och styvnackade bondefolk — det är Finlands Skåne och Dalarna i förening. Över detta slättland — både det finska och det svenska Österbotten — ha mer än en gång krigets vågor gått fram. Här stod under stora ofreden slaget vid Storkyrö, då karolinernas här sprängdes och Finland för första gången förlorades. Här föddes klub-bekrigets låga. Här befinner sig Lappo, Jutas, Kauha-joki, Ömossa och den stora bedrövelsens Oravais. Här föddes i modern tid det fria Finland och vanns dess första segrar över förtryckaren.

Österbotten — det ordet har malmklang i Finlands långa och dramatiska historia.... inom materiell och andlig odling...

Ett land av idrottsmän. Stadion stod redo för spelen 1940, men ...

23 % ökning av arbetskraften inom industri och hantverk. År 1920 arbetade inom industri och hantverk 460.000 personer, år 1930 570.000 personer.

Stark ökning av byggnadsverksamheten. År 1933 tillkommo i städerna 1.036 bostäder med 2.639 boningsrum, år 1937 6.242 med 8.618 boningsrum.

Denna sida foto: Suomen-Matkat.Foto: Finlandia Uutist.

128 % ökning av landskommunernas folkskolor. År 1920—21 var deras antal 4.811, år 1936—37 11.017 eller 19,2 per socken. Under samma tid hade elevernas antal ökat från 223.000 till 420.000.

Medeltida gråstens kyrkor påminnande om de uppländska möta en i Finlands äldre kulturbygder.

Foto: Suomen-Matkat.

Foto: Suomen-Matkat.

Finnarna tillhör den finsk-ugriska rasen, stan uppblandad med nordiska element.

Foto: Suomen-Matkat.Dessa sidor foto: Suomen-Matkat.

...arbetade

i fredlig id

Finland är ett land av småbrukare. Det fanns år 1929:

77,161 lägenheter med en åkerareal om 0,25--- 2 har. S:a 72,473 har 78,792 9 9 2 --- 5 „ „ 245,090 „ 62,584 „ 5 --- 10 „ „ 429,324 „ 51,683 „ 10 --- 25 „ „ 766,121 „ 12,219 „ 25 --- 50 „ „ 410,377 „ 2,864 99 50 ---100 „ „ 187,016 „ 827 „ „ „ mer än 100 „ „ 136,937 „Men då...

EnLIGT principen om folkens självbestämningsrätt, en princip, som efter världskriget 1914—18 åtminstone formellt stod högt i kurs och som bl. a. under de senaste åren ofta åberopats av tyskarna, då det för dem gällde att återföra landsmän ur förskingringen till fadershemmet, gav de ryska folkkommissariernas råd under Lenins ordförandeskap den 31 december 1917, bekräftat av Verkställande Centralkommittén den 4 januari 1918, Finland självständighet. Sedermera följde på grund av kända anledningar frihetskriget 1918, krigstillstånd mellan de två länderna, följt av freden i Dorpat den 14 okt. 1920.

Vid detta tillfälle erhöll republiken Finland de gränser, som stodo fast den 30 nov. 1939, betingade av historiska och etnografiska skäl.

Genom överenskommelse av den 1 juni 1922 uppdrogs vidare på ömse sidor av gränsen zoner, inom vilka resp. länder icke skulle få hålla mera än 2.500 man reguljära trupper, beväpnade med handvapen och maskingevär till normalt antal. Därmed hade grunden för ett fredligt samliv mellan det finska och det ryska folket lagts.

*

Det ville också synas, som om allt till en början utvecklade sig till det bästa. Mellan Finland och de Socialistiska Rådsrepublikernas Förbund avslöts den 21 jan. 1932 ett fördrag om nonaggression och fredligt avgörande av tvister. Detta garanterade bl. a. ”ömsesidigt okränkbarheten av de nuvarande gränserna” (art. 1) och bägge parterna förbundo sig att ”avhålla sig från varje angrepp mot var-

Med detta dokument erkände Ryssland Finlands självständighet 18 december g. st. 1917. Men 22 år senare — -- (Stalins namnteckning är den fjärde i ordningen.)

andra”. Som angrepp skulle varje våldshandling, även om den verkställts ”utån krigsförklaring och med undvikande av krigets kännetecken”, betraktas. Neutralitet skulle iakttagas, om endera parten anfölles från ”en eller flera tredje staters sida” (art. 2).

Denna överenskommelse, som hade en giltighetstid av tre år, förlängdes den 7 april 1934 till att gälla till den 31 dec. 1945. Dessförinnan hade man genom en konvention angående förlikningsförfarande av den 22 april 1932 överenskommit, att eventuella tvister, ”av vilket slag de vara må” (art. 1), mellan de två folken skulle underställas en förlikningsnämnd, bestående av fyra medlemmar. Senast två veckor innan nämndens sammanträde borde meddelande ha lämnats om de frågor, vilka skulle underställas nämnden. Dess beslut skall inom tre månaders tid godkännas eller förkastas. Under förlikningsförfarandets gång skulle parterna avhålla sig ”från alla av dem beroende åtgärder, vilka kunde oförmånligt inverka på förliknings-nämndens förslag” (art. 14).

I en konvention om definitionen av begreppet ”angrepp” av den 22 juli 1933 förklarade vidare parterna bl. a., att ”alla stater hava lika rätt till självständighet, säkerhet, försvar av sina landområden och fri utveckling av sina institutioner” samt godtogs som angripande part ”den stat, som först skridit till någon av följande handlingar: 1. krigsförklaring mot en annan stat; 2. Infall med sina väpnade styrkor, även utan krigsförklaring, på en annan stats område; 3. Anfall med sina lant-, sjö- eller luftstridskrafter, även utan krigsförklaring, mot en annan stats område, fartyg eller luftfartyg; 4. Blockad av en annan stats kuster eller hamnar; 5. Understöd åt sådana på dess område formerade beväpnade band, som inträngt på en annan stats område eller vägran att, trots anhållan av den inkräktade staten, inom sitt eget område vidtaga alla till buds stående åtgärder för att undandraga dessa band all hjälp och alltbeskydd” (art. 2). ”Intet skäl av politisk, militär, ekonomisk eller annan natur skall”, hette det vidare, ”kunna ursäkta eller rättfärdiga i art. 2. förutsatt angrepp” (art. 3).

Sådant var läget på den diplomatiska fronten, då stormaktskriget utbröt den 1 sept. 1939.

*

17 sept.

Finland avgav för sin del en neutralitetsförklaring, dag-tecknad samma datum, och den ryska Rådsunionen förklarade i not av den 17 sept. 1939 i samband med dess inmarsch i Polen, att den ”kommer att följa en neutralitetspolitik i relationerna mellan S. R. R. F. och Finland”. Finlands utrikesminister Erkko uttalade häröver sin tillfredsställelse. Finlands vilja till en strängt opartisk neutralitetspolitik fick också sitt uttryck i kommunikén från de nordiska ländernas stats- och utrikesministrars möte i Köpenhamn den 18—19 september 1939.

*

5 okt.

Kom så den 5 okt. rådsryska regeringens begäran, att Finland ville till Moskva sända underhandlare för att

diskutera vissa politiska frågor med rådsregeringen. Man må erinra sig, att denna hänvändelse skedde, sedan Råds-ryssland under hot åstadkommit överenskommelser med Estland av visst slag och att därmed likartade förhandlingar voro i gång med Lettland och Litauen. Det är även värt att uppmärksamma, att det förhandlingsförfarande, som för frågor av denna art mellan Finland och Råds-ryssland förutsetts i den här förut omnämnda konventionen av den 22 april 1932, negligerades. Att Rådsryssland nu var beslutet att genomdriva sm vilja i strid mot alla tidigare ingångna förpliktelser framgick bl. a. av ett samtal mellan Finlands utrikesminister Erkko och det ryska sändebudet i Helsingfors, Derevjanski, den 8 oktober.

*

9 okt.

De instruktioner av den 9 oktober, som av den finländska regeringen gåvos minister /. K. Paasikivi ”för konversationer med Rådsunionens regering om politiska frågor”, betonade med skärpa de synpunkter, som innehöllos i de här tidigare refererade konventionerna m. m. Förslag om ryska militärbaser på Finlands fastland eller på Ålands-öarna måste avvisas, ävensom förslag om förskjutning av gränsen på Karelska näset. Utvidgning av transitoför-farande kunde däremot diskuteras samt likaså en utvidgning av handelsförbindelserna (här pågingo redan förut förhandlingar). Om öarna i Finska viken komme före i diskussionen borde Högland genast ställas utanför, under det att de övriga öarna kunde diskuteras under förutsättning att ersättning gåves invånarna, att vederlag gåves Finland, t. ex. vid Ishavets kust, östra Fiskarhalvön, eller i Östkarelen, Repola eller Porajärvi. Förslag om ingående av ett biståndsfördrag borde avvisas, enär det ej skulle överensstämma med den neutralitetspolitik, Finland hittills fört, och med vilken Rådsryssland nyligen uttalat sin tillfredsställelse.

*

14 okt.

Det PM angående Rådsrysslands önskemål, som sedermera i Moskva överlämnades till minister Paasikivi den 14 oktober, inneburo krav på Hangö hamn, i form av

n- i i • t 7 » Foto: Suomen-Matkat.

Finlands riksdagshus.

Några data ur Finlands sociala lagstiftning:

1917. Torparfrigörelsen. — Kommunal rösträttsreform. — 8 timmars arbetsdag. — Obligatorisk olycksfallsförsäkring.

1922. Lagen om rätten till arbetsavtal.

1937. Modem vårdlagstiftning. — Ålderdoms- och invaliditetsförsäkring. 1939; Semesterlag. Lagen om moderskapsunderstöd.

Foto: Finlandia Uutist.

Utrikesminister E. Erkko. Minister J. K. Paasikivi.

Foto: Finlandia Uutist. Foto: Finlandia Uutist.

Försvarsminister J. Niukkanen. Finansminister V. Tanner.arrende på 30 år, samt rätt att där förlägga sammanlagt icke över S.000 man, Lappvik, öster om Hangö, som ankarplats, vidare öarna i Finska viken, även Högland och Björkö (Koivisto), samt en del av Karelska näset, ävensom västra delen av Fiskarhalvön, sammanlagt 2.761 km2 (se karta!). I ersättning skulle ges Repola och Porajärvi, i allt 5.529 km2. De befästa zonerna längs gränsen på Karelska näset skulle ömsesidigt demoleras. Rådsunionen förklarade sig till sist intet ha att invända mot Ålands-öarnas befästande, ”under förutsättning, att ingen främmande makt, ej heller Sverige, får något att göra med Ålands befästande”.

*

23 okt.

Finlands regering framställde nu den 23 oktober genom sina delegerade, Paasikivi och Tanner, ett motförslag. Detta gick ut på ett överlämnande av de smärre öarna i Finska viken. Frågan om Högland skulle emellertid särskilt diskuteras. Gränsen på Karelska näset skulle skjutas

Dessa sidor foto: Therese Bonney.

såg det...13 km. västerut. Kravet på Hangö avvisades kategoriskt. ”Tanken, att en annan stats militärstyrkor varaktigt och för en längre tid skulle förläggas inom finskt territorium, kan ej från finsk ståndpunkt godkännas; dessa styrkor kunde då även begagnas till angrepp mot Finland ” Beträffande Åland framhölls, att den finska regeringen aldrig annat avsett än ett tillvägagångssätt av den art, som framgick av det ryska förslaget.

Samma dag meddelade emellertid Rådsrysslands regering, att den visserligen icke kunde frångå sitt förslag om Hangö men att den vore villig, dels att minska antalet trupper där till högst 4.000 man, dels att tiden kunde inskränkas till slutet av det engelsk-fransk-tyska kriget. Beträffande Karelska näset minskade ryska regeringen sina anspråk (se karta!) men fasthöll vid kravet på Björkö samt övriga fordringar beträffande öarna i Finska viken.

*

31 okt.

Utrikeskommissarie Molotov höll den 31 oktober i Moskva ett tal vid Rådsunionens högsta råds plenum, vari han dels betonade det hot, som riktade sig mot Leningrad i nuvarande läge, dels anspråkslösheten i de krav, som nu ställts på Finland. Herr Molotov lät också ett hot skymta,

att Ryssland kunde se sig föranlåtet att tillgripa ”effektiva åtgärder” för att driva sin vilja igenom. Finlands utrikesministerium svarade med anledning därav med en hänvisning till nonaggressionspakten av 1934 samt konventionen om skiljedom genom förlikningsnämnd av 1932.

*

3 nov.

Finland upprepade sedermera den 3 nov., att det icke vore villigt att avträda Hangö och Lappvik men väl att överlämna småöarna i Finska viken. Vad Högland anginge kunde én diskussion, avsedd att tillmötesgå bägge parternas önskemål om trygghet, tänkas. Man föreslog vidare en ny gränsdragning på Karelska näset (se karta!). Västra delen av Fiskarhalvön vore Finland villigt att överlämna men avvisade kraven på demolering av den befästa zonen på Karelska näset.

*

9 nov.

Under förhandlingarna hade ryssarna även framkastat möjligheten av att utbyta Hangö mot näraliggande öar jämte Lappvik. Även detta krav avvisades den 9 november med samma motivering som beträffande Hangö. Herr Molotov uttryckte emellertid samma dag sin önskan, att...den stora ofärden nalkas

Världskriget har brutit ut.

Finland skulle ”försälja” öarna kring Hangö, vilket arrangemang skulle omöjliggöra argumenteringen, att ”Finland ej kan bevilja främmande stat militärbaser på sitt eget område och inom sina egna gränser”! Detta förslag avvisades av ministrarna Paasikivi och Tanner den 10 nov.

På denna punkt av förhandlingarna inträdde en paus, därigenom att Rådsunionen ej visade vilja att fortsätta meningsutbytet, varför de finländska representanterna den 13 november återvände till Helsingfors.

*

26 nov.

I slutet av månaden, den 26 november, överlämnade herr Molotov plötsligt en not angående ett förment ”gränsintermezzo” på Karelska näset och krävde i bryska ordalag en förflyttning av de finländska trupperna 20—25 km. längre bort från gränsen. Finlands minister i Moskva, A. S. Yrjö-Koskinen, kunde emellertid redan den 27 nov. påvisa, att den i den ryska noten påtalade skottlossningen utgått från den ryska sidan av gränsen, vilket likväl den 28 november föranledde herr Molotov att på Rådsrysslands vägnar förklara, att man ej längre kände sig bundet av nonaggressionstraktaten (!), vilken ”finska regeringen systematiskt kränker”. Följande dag återkallade Rådsunionen ”sina politiska och ekonomiska representanter” från Finland. Härpå svarade omgående herr Yrjö-Koskinen och påpekade, att nonaggressionstraktaten av 1934 utan rätt till uppsägning förlängts till utgången av år 1945 samt att dess art. 5 förutsatt förlikningsförfarande vid tvister. Detsamma hade avsetts genom konventionen om förlikningsförfarande av den 22 april 1932. Finland föreslog nu inkallandet av förlikningsnämnden samt eventuellt ”avgörandet av meningsskiljaktigheten till utomstående, neutral medling”. Under tiden vore den finländska regeringen villig att med den rådsryska regeringen överenskomma om ”förflyttning av de på Karelska näset förlagda försvars-styrkorna ... till ett sådant avstånd från Leningrad, att man icke ens kan påstå, att de skulle hota stadens trygghet”.

*

30 nov.

Med denna sista hänvisning till av Rådsryssland självt godtagna fördrag och överenskommelser avbry tes meningsutbytet. Den 30 november, sedan ryska angreppshand-lingar redan den 28 och 29 november kunnat fastställas, angrepo ryska stridskrafter plötsligt i samlade anfall finländska gränsställningar och öppna städer. Kriget hade tagit sin början. Herrar Stalin och Molotov, som under hot sökt påtvinga Finland sin vilja, handlade i överensstämmelse med de kända versraderna:

”Vill du ej vara kär vännen min, så slår jag skallen på dig in!”

Man hade förvisso trott, att denna ”politikens fortsättning med andra medel” ej skulle möta större hinder i sin väg. Men det gick inte riktigt så!

Erik Arrhén.

Ryssarna avresa från Helsingfors.

Foto: Finlandia Uutist.

Döds brickor” stansas.

Foto: Stockholms-Tidningen. Foto: Therese Bonney.Männen ha ryckt in. Med faist [-beslutsamhet-] {+beslutsam- het+} mötte Finlands folk den annalkande faran.

Bomb källare byggas.

^ Foto: Finlandia U

Foto: Therese Bonney.

Skyddsrum grävas.

Foto: Finlandia Uutist.Finland stod dock fast

kriget räknar med. Fälttåget i Polen hösten 1939 kommer utan tvivel att gå till historien som ett skolexempel på den moderna maskinarméns möjligheter i centraleuropeisk operationsterräng.

Av Finlands område däremot är 47 % skog, 33 % kärr (delvis skogbevuxna) och berg, 10 % sjöar.

Talrika floder och smärre vattendrag bilda andra naturliga hinder för en anfallande fiende. Ett glest vägnät med vanligen smala och slingrande vägar försvårar framryckningen. Trånga pass och lätt försvarade ställningar

mellan sjöar, kärr och berg ge goda chanser för uppehållsstrider med små och rörliga styrkor, medan motståndaren svårligen blir i tillfälle att effektivt och snabbt utnyttja en eventuell teknisk och kvantitativ överlägsenhet. Den äkta finska terrängen förminskar i hög grad stridsvagnarnas värde genom att omöjliggöra deras egentliga uppgift, mass-anfallet på bred front. De mellaneuro-peiska stridsförbandens utomordentligt stora eldkraft kan i finsk terräng icke tillnärmelsevis utnyttjas till hela sin effekt. Särskilt begränsas artilleriets möjligheter, emedan eldledningen ofta har svårt att kontrollera eldens verkan. Lättare vapen såsom kulsprutan få dock

stor användning och den lätthanterliga finska kulsprutepistolen med . sin stora eldhastighet och sin precision har visat sig vara ett förödande försvarsvapen i synnerhet i skogsterräng. Ett annat värdefullt vapen är granatkastaren med sin starkt krökta kulbana, sin svaga knalleffekt och sitt enkla skjutförfarande. Den finska arméns säregna, efter den finska terrängen anpassade beväpning och stridssätt ha flerfaldiga gånger visat sig helt kunna neutralisera en i tekniskt och kvantitativt hänseende mångdubbelt överlägsen fiendes anlopp. Sådana äro förhållandena under

I de bottenlösa kärren har Finland ett naturligt för svar smedel.

ll/TT mer eller mindre kuperat och tämligen skogfattigt slättland, ett tätt och välutvecklat väg- och järnvägsnät, talrika städer, knutpunkter och industricentra — detta är det centraleuropeiska operationsområdet. Här stå alla möjligheter öppna för den nya tidens motoriserade maskinarmé. Här kunna massanfall med stridsvagnar med fördel sättas in och motortrupper kunna samlas till genombrytande anfall utefter vägarna. Luftvapnet finner talrika sårbara mål för sina raider, och en seger kan snabbt utnyttjas med all den förlamande effekt, som det totala

Det fanns c:a 25.200.000 har skog i landet. Därav ägde:

Staten .... c:a 10,000,000 har

Enskilda.......... c:a 12,800,000 har

Bolagen ....c:a 1,900,000 har

Kyrkan .... c:a 240,000 har

Kommunerna ____c:a 178,000 har

Denna sida foto: Suomen-Matkat.Foto: Suomen-Matkat.

C:a 2 miljoner hästkrafter finnes i Finlands forsar.

Ur Imatras väldiga kraftverk hade

uttagits .... 174,000 hkr.

Ur Rouhiala .... 132,000 hkr.

Ur Abborfors .... 32,000 hkr.

Ur Voikka .... 22,000 hkr.

Sammanlagt hade 650,000 hkr. utnyttjats.

sommarhalvåret. Under vintern förlorar den finska terrängen till stor del sin passartade karaktär. I stället uppträda stora snödjup, vinterstormar och den arktiska kölden som värdefulla bundsförvanter för en armé, som är väl utbildad och utrustad för krigföring under nordiska vinterförhållanden. Så var fallet med finnarna, och dessa egenskaper bildade en väsentlig faktor i deras häpnadsväckande militära framgångar.

Finlands folk är ett folk av sportsmän. Att de olympiska medaljerna till Finland inte enbart voro ett resultat av enskilda stjärnprestationer framgår med all önskvärd tydlighet av den finska folkhärens insatser under det nyligen avslutade kriget. Ett Suo-mussalmi, ett Tolvajärvi, ett Äglä-järvi och ett Sy sky j är vi skola för all framtid bära vittne om vad till antalet starkt underlägsna men enligt den nordiska terrängens krav utbildade och

av en stark försvarsvilja genomsyrade trupper kunna uträtta gentemot en maskinarmé, vars främsta tillgång är en själlös och död massverkan. Huru många voro inte de som trodde att kriget i Finland skulle vara avslutat inom ett par vec- Foto: Therese Bonne: kor, högst en månad. Man såg blott till de kalla siffrorna, 180 miljoner mot 4. Man jämförde även jätterikets område med det lilla Finland. Man tänkte på tyskarnas polska fälttåg.

Det gick emellertid helt annorlunda. Ångvälten körde fast vid det första anloppet. Endast på luftfronten kunde ryssarna från början utnyttja sin överlägsenhet, och detta främst mot obefästade städer och byar och mot en värnlös civilbefolkning. Genom en hänsynslös luftterror trodde sig fienden kunna bryta ned det finska folkets försvarsvilja. Effekten blev den motsatta. Nationen svetsades samman som aldrig tillförene i sin historia. Partistriderna och de sociala motsättningarna utplånades under en natt. Som en man stod Finlands folk upp att försvara sin dyrbaraste arvslott, sin frihet. Ej heller den ryska luftterrorn kunde utövas utan tunga förluster för den barbariske angriparen.

Finlands armé är specialutbildad för vinterkriget.

De nedskjutna fiendeplanens antal var vid krigets slut över 700. Vad ett enigt och för sin frihet kämpande folk i vapen förmått uträtta har det finska krigets händelseförlopp visat.

I början av december 1939 var Finlands läge fastlåst, och världen stod som förlamad inför det fruktansvärda skådespelet av ett litet folk, som ensamt upptager striden mot ett världsvälde som angripare. På Finlands jord kämpade den finska hären en kamp, som inte bara var Finlands egen, utan även Nordens, ja, hela den västeuropeiska civilisationens. Man har jämfört denna kamp med hellenernas strid mot Xerxes' oräkneliga barbarskaror.

Det militärpolitiska läget var för det ensamt kämpande Finland det ogynnsammast tänkbara. Det bör ses till, att ett sådant öde icke upprepas. Erik Zeeh.Republikens president har den 50 nov. 1959 utnämnt mig till överbefälhavare för rikets försvarsmakt.

Finlands tappra soldater!

Jag går till denna uppgift i en stund då vår arvfiende än en gång överfaller vårt land. Förtroende till sin chef är första villkoret för framgång.

Ni känner mig och jag känner eder och vet att envar i landet är färdig att fylla sin plikt ända in i döden.

Detta krig är ej annat än frihetskrigets fortsättning och sista akt.

Vi kämpa för våra hem, vår tro och vårt fosterland.

överbefälhavarens dagorder nr 1, daterad i högkvarteret, lyder:

Foto: Therese Bonney.Foto. Theie-e Bonney. Riksdagen samlad. Ärkebiskop Erkki Kaila.

Fältmarskalken kallade...

Finlands riksdag vädjar till den civiliserade världen den 10 dec. 1939.

Finlands armé, som försvarar rikets gränser, har på egen mark fått möta det fientliga angreppet, som syftar till att bereda vår undergång. Vid försvaret av vårt lands frihet ha våra soldater visat prov på så stor tapperhet och militär duglighet, att i alla medborgares sinnen tron på seger för vår rättvisa sak vuxit sig stark. Finlands riksdag betygar å hela folkets vägnar den tappra armén, som strider sina fäders strid,,sin djupa tacksamhet. Riksdagen litar på landets försvarsmakt och är förvissad om att var man gör sin plikt. Finlands riksdag vänder, sig i denna farans stund till hela vårt folk. Vi representanter för Finlands folk, ville ge uttryck åt vår erkänsla för den enhälliga hängivenhet, kraft och beslutsamhet, som vårt folk i denna hårda tid lagt i dagen. Folkkaraktärens bästa egenskaper ha tydligt framträtt. Detta styrker vår förtröstan till det rättas seger och möjligheten att nå fram till en ny tid av fredligt uppbyggnadsarbete. Finlands folk står nu fast sammanslutet och vill med förenade krafter frälsa fäderneslandet och folkets frihet.

Finlands folk, som alltid redligt vinnlagt sig om att i samförstånd med alla andra nationer och på det fredliga arbetets grund bygga sin framtid, har av sin östra granne utsatts för ett ensidigt angrepp utan att Finland givit den minsta anledning därtill. Striden har påtvungits oss. Vi ha icke haft något val. Finlands folk kämpar för sin självständighet, sin frihet och sin ära. Vi försvara vårt fosterland, vårt demokratiska statsskick, vår tro, våra hem och allt det som kulturfolken hålla heligt. Än så länge strida vi ensamma mot den i landet inträngande fienden, ehuru kampen i själva verket gäller ett försvar för hela mänsklighetens välfärd. Vi ha redan givit bevis på att vi vilja göra vårt bästa i denna strid, men vi tro, att den civiliserade världen, som redan nu visat oss sin stora med-

känsla, icke skall lämna oss ensamma i kampen mot den till antalet övermäktiga fienden. Vår ställning som den västerländska civilisationens förpost ger oss rätt att vänta aktiv hjälp av övriga kulturfolk. Till alla dessa folk riktar Finlands riksdag denna vädjan.

Finlands ärkebiskop vädjar till kristenheten den 10 dec. 1939.

Finlands folk har utan förskyllan utsatts för ett angrepp utifrån, ett angrepp som icke ens skonat oskyldiga barn.

Med rent samvete och med en endräkt, som omfattar alla folklager, har vårt folk rest sig som en man för att försvara det som för oss kristna är heligt och dyrbart.

I denna strid är det icke endast fråga om det finska folkets nationella liv eller död, utan det är också fråga om friheten att förkunna det kristna evangeliet i vårt land och om hela den finska kyrkan skall bevaras eller om den skall utplånas från de kristna kyrkornas antal. Guds församling är Kristi kropp på jorden. Då en lem lider, lida också alla de övriga.

I den finska kristenhetens namn djärves jag därför vända mig till eder för att erhålla andligt och materiellt stöd för mitt folk och dess kyrka, som nu blivit föremål för förföljelse.

Då vi försvara oss mot angriparen, strida vi också mot Kristi fiende, mot bolsjevikstaten. Vi känna att vi äro kristendomens och hela den västerländska civilisationens förpost i Norden.

Vi lita på att de kristna kyrkosamfunden icke skola lämna oss ensamma.

Gud hjälpe oss i sin nåd.

Åbo den 10 december 1939.

Erkki Kaila, ärkebiskop....och hans

Generalmajor Jarl Frithiof Lundqvist.

Foto: Text & Bilder.

Generalliijnant Hugo Österman.

Född 5.9.1892. Student 1911. Hört till Jägarbataljon 27 i vars led han kämpat vid ostfronten i världskriget. Bataljonskommen-dör vid Tammerfors och regementskommendör vid operationerna på Karelska näset 1918. I fredstid kommenderat Björneborgs regemente, varit distriktschef vid Skyddskåren, divisionskommendör, infanteri» inspektör och från och med 1933 befälhavare för Finlands krigsmakt. — Svensk krigshögskola 1922—28. — Nuvarande grad 1935.

Österman är den borne kommendören, vars skarpa blick i det bistra ansiktet redan då han som 25-årig major förde sin trupp, ingav samma respekt och förtroende, som hans verksamhet vid utbildandet av den finska armén, som nu kämpat på fronterna i Karelen. — Den finska skytterörelsens ledare, intresserad ryttare och med det ädla romarspråket som klockarkärlek från studietiden i ungdomen.

Generallöjtnant Karl Lennart Oesch.

Född 8.8.1892. Student 1911. Efter några terminers naturvetenskapliga studier reste han, bland de första, till Lockstedter Lager och deltog med Jägarbataljon 27 i dess strider på världskrigets ost-front. Förde år 1918 Jägarbataljon VII som utmärkte sig vid Rautus och sedermera deltog i operationerna mot Viborg. Efter freden

tjänstgöring som stabschef i olika truppformationer, som bataljons -och regementskommendör, avdelningschef vid Generalstaben, chef för Krigshögskolan, divisionskommendör och från och med 1930 General -stabschef. — Krigshögskola i Frankrike 1924—1926. — Nuvarande grad 1936.

Oesch är en fordrande och drivande chef, en orädd och skicklig officer med solida och djupgående fackkunskaper och en nyktert saklig syn på tingen.

Född 15.8.1895. Student 1914. Humanistiska studier vid universitetet. Med Jägarbataljon 27 vid dess haubitsbatteri på ostfronten i världskriget. Adjutant och senare batterichef i striderna vid Tammerfors och Viborg 1918. I fredstid tjänstgöring vid artilleriet i successivt stigande grader, senast som regementschef. Utnämnd 1932 till kommendör för luftstridskrafterna. — Krigshögskola samt artille-ristiska och aviatiska studier i Frankrike. — Nuvarande grad 1936.

Lundqvist, den långe artilleristen, bär inom sitt soignerade, lediga gentlemannayttre en stor fond av begåvning, kunskaper och energi. I förlitande på dessa egenskaper anförtroddes honom ett för honom ursprungligen främmande värv, ledandet av luftstridskrafterna och organisationen av luftförsvaret. Han har inte svikit förtroendet.

Foto: Text & Bilder.

Generallöjtnant Vilho Petter Nenonen.

Född 6.3.1883. Kadettskola i Fredrikshamn, artilleriskola i Petersburg. Officer 1903. Tjänat i Ryssland vid fältartilleriet, fästnings-artilleriet o. artilleriförsöksanstalten,, senast som regementskommendör. Deltagit i världskriget på ostfronten. Artillerichef 1918 vid Uleå-borg och sedan chef för vapenstaben i högkvarteret. — Efter freden kommendör för kustartilleriet, artilleri-inspektör fr. o. m. 1920, men däremellan försvarsminister, t. f. armébefälhavare etc. Chef för Vapennämnden vid försvarsministeri et från och med 1937.

Artilleriakademi 1906—09 i Ryssland. — Nuvarande grad 1930.

Nenonen är en världsberömd artilleriteoretiker, vars skjuttabeller utgöra grundvalen för det finska artilleriets kända träffsäkerhet. Som militär åtnjuter han den största respekt, beundran och förtroende.

JBwr '-W \ >

Foto: Finlandia Uutist.befälhavare...

Foto: Text & Bilder.

Q-t,CLy

Generalmajor Aksel Fredrik Äiro.

Född 14.2.1898. Student 1917. Deltagit som artillerist i frihetskriget. Efter utbildning i Finland tjänat vid artilleriet, senast som sektionskommendÖr. Byråofficer vid Generalstaben och byråchef. Utnämnd 1931 till chef för operativa byrån samt 1 f. chef för operationsavdelningen, vars ordinäre chef han är sedan 1933. — På uppdrag av statsrådet arbetat 1928—29 med förslag till det nu gällande territorialsystemet i arméns organisation. Sekreterare vid försvars-rådet sedan 1933. — Genomgått officersskola (St-Cyr) och Krigshögskola (Ecole supérieure de guerré) i Frankrike. — Nuv. grad 1940.

Airo har en ytterst grundlig och omfattande militär utbildning. Att hans begåvning och kunskaper uppskattats och utnyttjats, därom vittna både hans militärvetenskapliga uppsatser och de ansvarsfulla värv som anförtrotts honom. Den första översten av årgång 1918.

Generalmajor Väinö Val ve.

Född 28.12.1895. Mellanskola och industriskola. Studentexamen 1919. Med Jägarbataljon 27 vid dess haubitsbatteri på ostfronten i världskriget. Artilleriofficer vid Tammerfors, batterichef vid Viborg 1918. Efter freden fortsatt på den artilleristiska banan, bl. a. som kommendör för det tunga artilleriregementet. Chef för

kustförsvaret 1927, för sjöförsvaret 1928 och kommendör för sjöstridskrafterna 1933. — Krigshögskoleutbildning i Finland. — Nuv. grad 1933.

Valves utmärkta sätt att sköta kommendörskapet vid det tunga fältartilleriet är känt. Där samlade den reslige, blide artilleristen de meriter, som gåvo honom den ansvarsfulla posten som organisatör och ledare av de långa finska sjögränsernas försvar.

Generallöjtnant Lauri Malmberg.

Foto: Finlandia Uutist.

Född 8.5.1888. Student 1908. Diplomingenjör från Tekniska Högskolan 1914. Med Jägarbataljon 27 i världskriget på ostfronten, där han förde haubitsbatteriet. Kommenderade vid Tammerfors en frontgrupp och vid Viborgsoperationerna hela belägringsartilleriet. — Efter freden regementschef vid artilleriet och från och med 1921 Överbefälhavare för Skyddskårerna, vilken post vid krigsutbrottet betyder kommendant över hemarmén. — Försvarsminister 1924—25. Tjänst-förrättande befälhavare för krigsmakten. — Nuvarande grad 1936.

Malmbergs lugna, jovialiska väsen och sunda, praktiska förnuft ha gjort, att han varit som skapad till ledare inom skyddskårerna, där verksamheten helt baseras på frivillig offervilja och spontant intresse. Åtnjuter vidsträckt förtroende inom alla skyddskårskretsar, lottorna inberäknade.

Foto: Finlandia Uutist.

Generalmajor Leonard Grandell.

Född 1.10.1894. Student 1913. Studerat vid Tekniska högskolan. Med Jägarbataljon 27 på ostfronten i världskriget. Kompanichef vid Tammerfors och bataljonskommendör vid Viborg 1918. Byråchef och avdelningschef vid Generalstaben. Sektionschef vid Skyddskårernas huvudstab, åter avdelningschef vid Generalstaben och sedan vid För-svarsministeriet Utnämnd 1918 till chef för den ekonomiska krigs-beredskapen. — Krigshögskola i Finland 1926—27. — Nuv. grad 1938.

Grandells administrativa förmåga har utnyttjats på mångahanda sätt inom förs vars väsendet. En av huvudtankarna av den nu gällande arméorganisationen, det intima militära sammanhanget mellan armé och skyddskår, är hans idé. Senare har han varit den drivande kraften inom arbetet för utvecklandet av landets ekonomiska krigs-beredskap....och krigsmän...

§ ^

-5 c q.

5 ~® S--S

-Z “5 i ** >

1ö 10 _* "Ä

—Q _1q . 52 _:

må • s 5 j-s

: ,' CT» «/» _ a) ^

^g? :<D C :fö —

ä#?|: "'2 ’5T S c

. Q. <o ? <o

I L * _ d «N " É E

I i! + , | + T£8

lo g' + - 6 +"S

dfljfe 2 y «n ® •; 3

Étfl 1/1 O *“ :* io m

||fl “D (-\j c °0 -jé _*

£H l r a .. <- .>* >

mm *£ m •• o. -z ? * "S

ui -B: 'C d d) § *

HB c fl) j: = E c £

n ^ —— *- iz; O <D

9 _E > £ < f J J

p] vi __ <o c ^ — *£-£

H.e - £m si.?

fl IX- « IUL^

H| cn

fl)

o

K o |||g cn

H a;

9 o

lplj _flj HHs c

gres <o

|§j||l _c

16

fl) C

E

o o

<5 rö _>»

ST ^H

IIP (N j -

(N ro -g

— _> j» a

5 S *2

fl) c nn

== .2- c

5 m*

V 5 C o

_ . o o

Wå CT^H :^-D O

« ^ O

IH £ rN _> o

Wm C nn -S 00

m r

:3 > H —" ro

U -t Ji t' *

Hg» «o w

I rr> ^ *

wM 00 H « ®

H rs H -g :J6

.. ro .E -S

i -e -d -s

9 Q_H -- JO £

1H o ^H C U-

1^1 ^ ^

Q 4 ^ 5= 9

Hl CL? O ® "rj

»HIEH -* « &

_ cn ^

jS > ^,Dessa sidor foto: Therese Bonney.Foto: Text & Bilder.

...stodo redo

Så SOM Finlands läge var, stod det från början klart att landet måste upprätthålla en vida högre militär beredskap än de flesta andra stater. Man förstod, att Finland nu som förr var den västerländska odlingens utpost mot öster. Problemet var därför oerhört till sin omfattning men på samma gång enkelt. Man hade endast att förbereda sig för ett enda krigsfall — ett anfall från öster.

Självfallet uttages i Finland folkets värnkraft till det yttersta. Värnpliktstiden är lång. Den räcker från och med 17:de till och med 60:de året. Naturligtvis vapenövas alla vapenföra män. Tjänstgöringstiden är praktiskt taget ett år jämte två repetitionsövningar, i allt 390 dagar — mer än dubbelt mot den lagstadgade svenska utbildningstiden. Vid sidan av den reguljära armén existerar den bekanta skyddskårsorganisationen, som, inberäknat ungdomsavdelningar, uppgår till omkring 120.000 medlemmar. Inom denna organisation bedrives för- och efterutbildning, vilken anses motsvara omkring tre månaders rekrytskola. En stor del av de finska soldater, som i november 1939 tågade i fält, hade sålunda i praktiken tjänstgjort vid pass 16 månader. Till skyddskårsorganisationen ansluter den kvinnliga ”Lotta Svärd ”-institutionen, som vid krigsutbrottet räknade över 86.000 medlemmar.

Under ledning av ett krigserfaret högre och väl utbildat lägre befäl ha de värnpliktiga erhållit en mycket fältmässig utbildning. Det är särskilt anmärkningsvärt, att övningen i vinterkrigets speciella teknik och taktik var utomordentligt grundlig — en direkt följd av 1918 års frihetskrig, som huvudsakligen utkämpades under vintern. Utbildningen, i hög grad underlättad av hela folkets sports-ligt höga standard och kunnighet i skidåkning, har i

måhända större skala än i någon annan armé bedrivits vintertid, och krigföringens alltid svåra men särskilt under en nordisk vinter vanskliga konst gjorts till föremål för ett grundligt studium, varunder trupp och befäl blevo förtrogna med förhållandena i de finska gränstrakterna. Den finska arméns framstående egenskaper under vinterförhållanden är en av; krigets mest framträdande företeelser.Den finska stående armén, omkring 27.000 man stark, bildade i stort sett en vid gränsen liggande, ständigt beredd armékår om 3 divisioner och en lätt brigad. Därtill komma gränsbevakningstrupper. Vid mobilisering ökades denna styrka i mycket hög grad. I förhållande till folkmängden var sannolikt den finska fältarmén Europas största. Den beräknades omedelbart före kriget till omkring 200.000 man, medan arméns hela mobiliserbara styrka — den totala krigsstyrkan — uppskattades till bortåt 400.000 man. Mätt med kontinentala mått ansågs materieltillgången ha varit arméns svaghet. Otvivelaktigt voro de finska divisionerna icke lika slösande försedda med artilleri, stridsvagnar och motorfordon i övrigt, som sina motståndare. Men de finska truppernas fåtaligare materiel och sparsammare utrustning voro utomordentligt väl avvägda efter krigsskådeplatsens terräng och klimatiska förhållanden. Framför allt under det rörliga kriget kommo de individuella automatiska korthållsvapnen till sin rätt och icke minst skidan, som kan betraktas såsom ett av de finska truppernas förnämsta vapen. På Karelska näset uträttade det finska artilleriet och pansarvärnskanonerna storverk. Men det rådde brist på i egentlig mening tungt artilleri, något som till slut blev ödesdigert.

Om marinens och flygvapnets samt luftförsvarets insats talas i annat sammanhang. Här må endast framhållas, att marinen hade sin förnämsta styrka i det talrika och förträffliga kustartilleriet, som var fördelat på olika positioner längs Finska vikens och Ladogas kuster. Dessa positioner hade en styrka, som motstod alla direkta angrepp från sjön, från luften och över isen. Sin största och viktigaste insats gjorde kustartilleriet genom att understödja lantoperationerna på Karelska näset och norr om Ladoga.

De finska flygstridskrafterna gjorde beaktansvärda insatser, men voro för fåtaliga, endast 150—200 krigsflyg-plan, i huvudsak icke avsedda för offensiv krigföring. Bristen på jakt- och bombplan var påtaglig och olycksdiger. Även sedan ett betydande antal flygplan tillförts finnarna utifrån, lyckades man, tyvärr, icke i tillräcklig grad bekämpa den överlägsne fiendens barbariska, terro-riserande krigföring och aldrig åstadkomma den bas- och förbindelsebekämpning, som kraftigast kunde ha bidragit

Foto: Text & Bilder.

Foto: Therese Bonney.

Foto: Text & Bilder.till ett försvagande av den ryska krigföringen icke blott i luften utan över huvud taget. Till försvar mot den ter-roriserande krigföringen var det passiva försvaret, det civila luftskyddet, tack vare befolkningens förträffliga luftdisciplin gott. Men en stor svaghet låg i det för hemorten avsedda luftvärnets absoluta otillräcklighet.

*

Enbart den röda fredsarmén var minst 70 gånger starkare än den finska stående armén och 10 gånger talrikare än hela den finska fälthären. Men naturligtvis kunde Sovjetunionen mot Finland disponera endast en del av sina stridskrafter. Icke desto mindre voro dessa ofantligt överlägsna. Men i vilken utsträckning kunde de i praktiken användas? På Karelska näset voro förbindelserna tillfredsställande, men på hela den väldiga gränssträckan norr om Ladoga voro vägarna få och dåliga och den egentliga ryska basen, Murmanbanan, långt avlägsen från gränsen och hade, ehuru den torde vara dubbelspårig, en mycket begränsad kapacitet. För den ryska ledningen var kriget i huvudsaklig grad ett transport- och underhålls-problem. På den långa fronten från Karelska näset i söder till Petsamo i norr torde ryssarna insatt vid krigets början omkring 20 divisioner å 17.000—18.000 man jämte talrika pansar- och andra specialtrupper, i allt således ungefär 400.000 man, d. v. s. minst dubbelt så mycket som hela den finska fälthären.

De vid krigets början anfallande trupperna hade en högst ojämn kvalitet. Det visade sig, att större delen av de ryska trupperna till organisation, befälskader och utbildning var av undermålig beskaffenhet. Man torde ha väntat

sig en tämligen lätt framgång. Synbarligen har det föresvävat den ryska ledningen något i stil med det tyska ”blixtkriget” i Polen. Av åtskilliga orsaker ville man endast engagera ett fåtal av sina förstklassiga trupper, kaderdivisionerna i Moskvatrakten, under det att sekundära trupper tjänade som kanonmat. Men materieltillgången var hos alla de insatta trupperna icke blott riklig utan ger intryck av en fullkomlig överorganisation. Detta gäller särskilt artilleri, stridsvagnar, pansarvärns- och automatvapen. Motorisering och mekanisering voro avsedda för en kontinental krigsskådeplats. Detta förhållande blev under framryckningen mera till skada än gagn. Dessa i Finland inryckande trupper voro nämligen varken vinter-utbildade eller vinterutrustade. Skidutrustning saknades

Foto: Text & Bilder.

Det inre av en ”korsu” i Mannerheimlinjen. Byggd och stöttad av kraftiga trästockar.

eller kunde icke användas. Vad den överflödande mate-rielen beträffar, måste man hålla i minnet, att den ryska bondebefolkningen är okunnig och saknar mekaniska och tekniska anlag. Under krävande vinterförhållanden, då termometern visade ända till —40°, ja —50° Celsius, kunde den moderna materielen av de ryska soldaterna varken rätt handhavas eller vårdas. Det biev dock annorlunda redan efter de första nederlagen, då förstklassiga och till en del även vinterutbildade trupper insattes, även om dessa i kvalitet fortfarande stodo tillbaka för de finska trupperna.

För krigföringen till sjöss och i luften stodo givetvis ytterst överlägsna krafter till förfogande, varjämte ryssarna genom ockupation av de baltiska kustpositionerna hade skaffat sig ett fördelaktigt utgångsläge för såväl sjösom luftoperationer. Till de förra stod hela den ryska östersjöflottan till buds samt dessutom vid Norra Ishavet stationerade sjöstridskrafter.

Huru stor del av den väldiga ryska luftflottan, som vid krigets början disponerades för överfallet på Finland, undandrager sig bedömande. En av allt att döma vederhäftig beräkning talar om bl. a. 500 medeltunga och högst 300 tunga bombplan. I vilket fall som helst representerade de insatta flygstridskrafterna en förkrossande övermakt. Det har uppgivits, att det ryska flygvapnet till organisation och utbildning är ganska defensivt inställt — något som överensstämmer med den ryska mentaliteten. Det anses emellertid att de ryska flygarna äro skickliga piloter men mycket medelmåttiga bombfällare och kul-spruteskyttar — ett omdöme som knappast jävats av erfarenheterna under kriget.

*

På Näset...

Den stora ryska offensiven mot Viborg 16/2—12/s 1940.Foto: Text & Bilder.

Ur det inre av en befälskorsu. I förgrunden två handgranater. I bakgrunden ett plakat av det slag som i tusental kastades

ned över de ryska linjerna.

Generalmajor Erik Heinrichs.

Född 21.7.1890. Student 1908. Studerade humaniora vid universitetet och var verksam som tidningsman. Deltog med Jägarbataljon 27 i dess strider på ostfronten i världskriget. Förde en bataljon vid Tammerfors och vid Viborgsoperationema 1918. Var efter freden t. f. generalstabschef, reg.-kommendör, div.-kommendör och från och med 1938 inf.-inspektör. — Fransk krigshögskola 1926—28. Nuvarande grad 1933.

Heinrichs artiga, korrekta väsen och sirligt pregnanta sätt att uttrycka sig både i skrift och tal — det sistnämnda ett minne av den goda journalistiska skolningen under själva Gust. Mattson — förråda hans estetiska och humanistiska- intressen, men utesluta absolut icke militärisk precision och militära insikter, inte heller en rask beslutsamhet, prövad i Tali 1918 och nu åter iJiarelen.

\ nrnndi

Foto: Therese Bonney.

Generallöjtnant Harald Ohquist.

Född 1.3.1891. Student 1908. Rättsexamen 1914. En av de första ”jägarna”. Med Jägarbataljon 27 på ostfronten i världskriget. Förde en bataljon vid stormningen av Viborg 1918. I fredstid kommendör för Karelska Gardesregem., 2: dra Div. och från och med 1933 chef för Armékåren, d. v. s. fredtidsarméns samlade lantstridskrafter. — Svensk krigshögskola 1924—25. Nuv. grad 1936.

öhquist är den viborgska generalen par préférence. Han är inte blott den främste militära kännaren av Karelska näset, utan dessutom en framstående kännare av Viborgs stads och slotts historia. Aktad som en sträng och fordrande herre, som dock fordrar mest av sig själv. Specialhobbyn jakt och, som ett minne från de juridiska studierna i ungdomen, granskning av truppens^straffjournaler.Fabritius1 tankhinder — de ryska stridsvagnarnas ja sa. Stenar jinns det nog av i Finland.

Här bodde Mannerheimlinjens hästar. Stallet är byggt av timmer och täckt med

...rasade

Överstelöjtnant Johan Christian Fabritius.

Född 29.5.1890. Kadettskola i Fredrikshamn och Petersburg. Studentexamen 1907. Officersexamen 1910. Sappörofficer i Ryssland. Deltagit i världskriget på ostfronten. Frihetskriget 1918, Aland och Kuru. Chef för krigsministeriets och generalstabens fortifika-tionsbyrå 1935. — Militäringeniörakademi i Ryssland, teknikum i Tyskland. Nuvarande grad erhållen i reserven 1938.

Fabritius har inte blott varit lärare i pioniärteknik utan även skrivit flere läroböcker i fortifikation. I sina minnen från ostfronten visar han sig som den anspråkslösa, hjärtliga människa, den kunniga och plikttrogna officer, som hans stridskamrater lärt sig att uppskatta och ha förtroende till. Konstruerat och byggt de flesta befästningar som sedan 1918 finnas vid Finlands ostgräns och kuster.

Foto: Sv. Bildreportage.

På ryska sidan hade man tidigt förberett anfallet. Bl. a. hade en järnvägslinje dragits fram från Murmanbanan till Uhtua. I denna by liksom i Repola upplades stora förråd, vilket även var fallet längs Murmanbanan, särskilt i dennas ändpunkt Murmansk. Förhållandena voro nu, i början av vintern, gynnsamma för en rysk offensiv. Marken var nämligen frusen men kölden ännu icke skarp och snödjupet ringa. Terrängen var alltså för de motoriserade förbanden så fördelaktig den kunde vara. Det hade också lyckats ryssarna, att, delvis med flygets hjälp, lösa det svåra underhålls- och transportproblemet i större omfattning än man hållit för möjligt.

Av de mot Finland disponerade landstridskrafterna koncentrerades omkring hälften (9—10 divisioner) på Karelska näset, omkring 4 divisioner vid Petrosavodsk för fram-ryckning i Ladoga-Karelen, 1—2 divisioner vid Repola, 2—3 divisioner vid Uhtua, 1 förstärkt division väster om Kantalahti (vid Vita havet) och ungefär 1/2 division vid Ishavskusten mot Petsamo. Koncentreringen bör ha tagit åtskilliga månader i anspråk.

Den 30 november tidigt på morgonen sattes anfallet utan krigsförklaring i gång, samtidigt utefter hela fronten till lands, till sjöss och i luften.

*

Anfallet träffade finnarna icke oförberett. Då fältmarskalk Mannerheim, den uppburne ledaren av 1918 års frihetskrig, tog befälet över den finska krigsmakten, hade den alltid höga försvarsberedskapen under förhållandenas tryck undan för undan ökats. Landet hade mobiliserat, och även på finsk sida var uppmarschen fullbordad, då ryssarna grepo till offensiven. Naturligtvis stod det från

Finsk förpost i nattstrid. Skogen och natten äro goda bundsiörvanter till Finlands armé.

Foto: Text & Bilder.striderna

L_____ • ' ' •'O

Foto: Text & Bilder.

En rysk tiotonnare har nyss "levererats” till jinska armén.

Foto: Text & Bilder.

början klart för den finska ledningen, att fiendens övermakt till lands, till sjöss och i luften var mycket stor. Ändock låg den största faran icke i slagkraften hos detta första moskovitiska uppbåd. Den låg i fiendens outtömliga reserver, som kunde avlösa förbrukade truppförband och neutralisera finska framgångar. Det var den ändlösa nötningen, som måste innebära de största riskerna. Ty huru stora de finska segrarna än månde bliva, kunde därmed mot ett världsvälde icke åstadkommas något verkligt militärt avgörande. Finland — ensamt — måste vara dömt till ett i det stora sammanhanget uppehållande försvar.

Fälttåget.

Krigshändelserna utspelades inom åtskilliga, från varandra skarpt skilda operationsområden. Såsom huvudkrigsskådeplats är att anse Karelska näset. Till krigshändelserna där ansluta operationerna i Finska vikens skärgård. Därnäst framträder Ladoga-Karelen, operationsområdet omedelbart norr om den stora insjön upp till trakten av Ilomantsi. Längre norrut på den s. k. ”norra fronten” särskiljas fyra operationsområden: trakten mellan Lieksa (Pielisjärvi) och Kuhmo, Suomussalmisektorn, området mellan Salla (Kuolajärvi) och Kemijärvi samt Ishavsfronten. För två och två av dessa områden var försvaret sammanhållet under gemensam ledning.

Karelska näset.

Terrängen på Karelska näset kan betecknas som den mest ”kontinentala” av Finlands krigsskådeplatser. Visserligen inskränka sjöar, kärr och vattendrag särskilt som-

Dag och natt bombades och besköts Viborg. Stora delar av den medeltida stadsdelen lades i aska. Tornet t. v. är från den svenskr> tiden.

mssmi '

Foto: Finlandia Uutist.

Dc komma! Allt klart i maskingevär snästet.Dessa sidor foto: Finlandia Uutist.

Vad som fanns kvar av den 18:e Jaroslavska divisionen efter förintelsestriden vid Syskyjärvi.

martid en angripares rörelsefrihet högst betydligt. Men Näsets västra del erbjuder dock stora slätter, lämpliga för stora artillerimassor och stridsvagnars insättande. Icke desto mindre var den finska huvudförsvarszonen, Mannerheimlinjen, av naturen mycket stark, stödd som den var av vidsträckta vatten på båda flankerna med där belägna starka kustpositioner, av vilka den på Björkö (Koivisto), har blivit särskilt ryktbar. — Överledningen av försvaret på Karelska näset utövades av generallöjtnant Österman.

Då ryska huvudarmén, omkring 200.000 man med ett 1.000-tal stridsvagnar, understödd av starka flygstridskrafter och av ryska östersjöflottan, den 30 november igångsatte anfallet, blev det dock ingalunda något ”blixtfälttåg”. Redan vid gränsen presterade de finska bevakningstrupperna ett segt motstånd, och redan första dagen utsattes de ryska pansartrupperna för dessa häpnadsväckande stora förluster av stridsvagnar, som bilda en av krigets mest karakteristiska företeelser inom alla operationsområden. Väl placerade pansarvärnskanoner, landminor och andra tankfällor samt överdådigt djärva finska patruller, ”sprängkommandon”, fördröjde ryssarnas framryckning och gjorde den i hög grad förlustbringande. Först

Övermänskliga

den 9—10 december — vid Taipale dock den 6 — fingo de ryska kolonnerna den första kontakten med Mannerheimlinjen och blevo omedelbart hejdade. Vid Finska viken blev det stopp sydväst om Björkö (orten) vid Muurila, mest på grund av kustbatteriernas flankerande och bestrykande eld. Längre in på Näset i den för

framryckning fördelaktigaste terrängen kommo dock ryssarna fram till Summa by och längs järnvägen mot Viborg en bit nordväst om Perkjärvi. Vid sjösystemet kring Muolaa hejdades ryssarna i passen och längre öster ut längs Vuoksens södra strand och dess utvidgning Suvanto. I passet vid Taipale, välkänt i svensk krigshistoria från många vapenskiften med moskoviterna, lyckades ryssarna komma över och framrycka omkring en mil mot Kexholm, men kastades tillbaka genom ett finskt motanfall.

Från och med den 15 december intill årsskiftet utförde ryssarna envisa och synnerligen förlustrika anfall, understödda av upp till 200 attackflygare, särskilt vid Summa, Muolaa, på Suvantos is och vid Taipale, medan flottan och flygstridskrafter gjorde de största ansträngningar att tysta de besvärliga Björköbatterierna. Alla anfall blevo avslagna, mestadels redan i Mannerheimlinjens förterräng, en och annan gång efter motstötar och närstrid inom försvarszonen.

Sedan 100-tals stridsvagnar förstörts och de ryska divisionernas anfallskraft brutits, inträdde vid årsskiftet ett längre uppehåll i operationerna. Ryssarna började att befästa den terräng, de vunnit. Under hela januari månad inskränkte de sina operationer till mindre, sporadiska framstötar trots det, att antalet divisioner torde ha ökats till 16—20, av vilka dock utan tvivel en del voro utnötta.

Säger ryktet sant, ingrep röda arméns generalissimus, fältmarskalk Vorosjilcv, själv i förberedelserna till denSegrarna vid Tolvajärvi, Ägläjärvi, Syskyjärvi, Lemetti och Uontaa — detta var La do ga frontens facit.

som den ryska huvudoffensiven sattes in. Samtidigt an-föllo ryssarna utefter hela linjen, särskilt vid Muolaa, Suvanto och Taipale.

Utan avlösning, utan sömn kämpade finnarna vid Summa och avslogo oräkneliga anfall. Där insattes exempelvis den 6—7 februari på en front av 8 kilometer 2—3 ryska divisioner jämte ISO stridsvagnar, vilka bogserade eller drogo pansarslädar, besatta med infanteri, som medförde kanoner och automatvapen. Men stridsvagnar och slädar förstördes, och infanteriet nedmejades i tusental. Björkö-batterierna avslogo det ena anfallet efter det andra över isen. Till slut utförde dock nötningen sitt verk. Den 12 februari lyckades ryssarna äntligen verkställa ett inbrott

i större skala. Den finska ledningen saknade reserver att kasta tillbaka den anfallande. Natten till den 17 februari genomförde finnarna ett ordnat återtåg utan förlust av fångar. Summaslaget var slut och ändades till finnarnas nackdel, men sammanhållning och kampvilja voro obrutna. Slagets utgång berodde på fiendens outtömliga reserver och överväldigande ammunitionstillgång samt icke minst på hans tunga artilleri, till vilket, om man undantager kustbatterierna, finnarna icke hade någon motsvarighet.

bragder...

offensiv av gigantiska mått, som planerades. Man framskaffade förstklassiga trupper, nya massor av stridsvagnar, tungt artilleri och ammunitionsmängder enligt världs-krigsmått. Under inflytande av den röde potentatens vakande öga övervunnos alla transportsvårigheter trots det finska flygets erkännansvärda försök till förbindelsebekämpning, vilken likväl dess värre på grund av brist på materiel icke kunde bliva annat än sporadisk.

Den 1 februari igångsattes därpå en offensiv, som i en halv månad pågick dag och natt. Det är denna jättekamp, som till följd av de finska truppernas prestationer rättmätigt benämnts ”undret vid Summa”, ty det var i sektorn kring denna by, Mannerheimlinjens svagaste punkt,

Slutskedet vid fronten norr om Ladoga.fc&Si --V

...utfördes norr om Ladoga

Foto: Text & Bilder.

Längs Vuoksen ända till Ladoga motstod Mannerheim-linjen alla påfrestningar. Generalmajor Heinrichs förde här befälet. Men på västra delen av Näset pressade sig ryssarna efter sitt genombrott vid Summa allt längre fram,

varvid den största risken för finnarna bestod i den förlängning av fronten, som därav blev en följd. Björköbatterierna måste naturligtvis övergivas och med användande av de talrika öarna i Viborgska viken kunde ryssarna i högre grad än förut göra sin stora numeriska överlägsenhet gällande. Med utgångspunkt från de ockuperade småöarna i Finska viken, särskilt Högland, gjorde de även framstötar mot finska kusten ända till trakten av Kotka. Härigenom tvangs den finska ledningen till försvagande detacheringar. Huvudstöten riktade ryssarna dock självfallet mot Viborg, där de insatte en helt ny armékår elittrupper om minst 3 divisioner. Den 26 februari kan slaget vid Viborg anses ha börjat. Från sydväst, söder och sydost trängde ryssarna fram. De blevo dock över allt hejdade av de finska trupperna under ledning av generalmajor Öhquist. Den 13 mars var den finska linjen ännu obruten.

Undret i Ladoga-Karelen.

Inom det operationsområde, som begränsas av Ladoga i söder och sjösystemet vid Ilomantsi i norr äro vägarna fåtaliga, terrängen utom vid Ladogas kust kuperad, sjöar och kärr talrika samt skogarna vidsträckta och svårframkomliga. Krigsskådeplatsen ger särskilt vintertid tillfälle till rörliga operationer och ett effektivt partigängarkrig för den, som är hemmastadd med förhållandena.

Vid fälttågets början inryckte ryssarna över Salmi och Käsnäselkä mot Sordavala, över Suojärvi mot Joensuu och från Porajärvi mot Ilomantsi för att i första hand avskära den viktiga järnvägen Sordavala—Uleåborg och gå Mannerheimlinjen i flanken. Men de kommo icke långt.

Vid Kitelä och norr därom vid Syskyjärvi hejdades 2 ryska divisioner. Längre norr ut kommo ryssarna till Kollasjoki, där de avvisades med stora förluster. Öster om Ilomantsi stelnade fronten vid Möhkö pass, där den sedermera bibehölls under hela fälttåget. Mellan Kollasjoki och Ilomantsi nådde ryssarna den 10 december Tolvajärvi, vilket omedelbart skulle vinna europeisk ryktbarhet. Av vida underlägsna finska krafter hejdades nämligen här den 139:e ryska divisionen. Finnarna gingo under ledning av överste (senare generalmajor) Talvela den 11 till mot-anfall och förintade under tre veckors strider, som över Ägläjärvi drogo öster ut och varade till jultiden, den ryska divisionen. På grund av anlända stora ryska förstärkningar, bl. a. en vinterutbildad division, fick denna märkliga vapenbragd dock endast begränsad betydelse. Men finnarna kunde vid Aittojoki nära gränsen stabilisera fronten, som de därpå kunde försvara under hela fälttåget mot talrika anfall av vida överlägsna krafter.

*

Det finska försvaret vid Ilomantsi, Tolvajärvi — Ägläjärvi, Aittojoki och Kollasjoki tryggade vänstra flanken åt generalmajor Hägglund, överbefälhavare för de finska stridskrafterna närmast norr om Ladoga, då han den 8 jan. grep till offensiven inom sektorn Kitelä—Syskyjärvi och därmed inledde ett slag, som vid krigets slut ännu icke var avslutat men lett till glänsande framgångar.

Med användande av den beprövade finska inringnings-taktiken avskuro lätta trupper vid Uomas på vägen från Käsnäselkä ryssarnas förbindelser. Tillika kringrände de finska huvudkrafterna inom detta operationsområde vid Syskyjärvi den 18 :e Jaroslavska divisionen, vid Kitelä den 168:e divisionen samt vid Lemetti och öster därom den 34 :e pansarbrigaden, ett elitförband från Moskva. En ny rysk division, den 11 :e, kom till hjälp. Dess chef, överste Borisov,stupade, och divisionen kringrändes vid Pitkäranta. Styrkar, vilka kunna uppskattas till ursprungligen minst

60.000 man, voro därmed inneslutna och maldes bokstavligen sönder bit för bit under en mer än två månader lång kamp, vars detaljer äro till den grad fantastiska, att man väl må säga, att verkligheten överträffar dikten.

Ryssarna uppsökte en rad stödjepunkter, där de för-skansade sig och grävde ned sig i jordkulor. Stundom utgjordes dessa förskansningar av stridsvagnar, som ordnats i en krets runt om stödjepunkten. Oavbrutet hemsökta av finnarnas artillerield och skidlöpardetachement härdade ryssarna ut i sina ”motti”, såsom deras stödjepunkter kallades av de finska soldaterna, med en otroligt seg men helt och hållet passiv motståndskraft. Då provianten, som endast till ringa del kunde ersättas genom från transportplan nedkastade livsmedel, tog slut,

blevo de innestängda ryska truppernas elände snart obeskrivligt.

Den 18 februari föll 18 :e ryska divisionens sista stödjepunkt vid Syskyjärvi. Det 18.000 man starka truppförbandet var därmed förintat till sista man. Bytet var mycket rikligt. Det bestod bl. a. av mer än 100 stridsvagnar, 58 fält- och 12 pansarvärnskanoner, 44 kokvagnar, talrika automatvapen m. m. Bland troféerna märktes den Jaros-lavska divisionens fana, veterligen den enda trofé av detta slag, som togs under kriget.

Den 29 februari mötte den vid och öster om Lemetti innestängda pansarbrigaden samma öde. Dess sista stora stödjepunkt, öster om Lemetti, var en verklig huvudskalleplats, där vid upprensningen 2.500 stupade ryssar anträffades, däribland brigadchefen, Kondratjev, och befälhavaren för 18:e divisionen, Kondrasnev, som flytt dit med sin stab. Bytet utgjordes här av 105 stridsvagnar, 12 pansarbilar, 28 personbilar, 200 lastbilar, 6 kanoner, 5 fyrpipiga luftvärnskulsprutor, 25 billaster ammunition m. m.

Vid februari månads slut var största delen av den ryska armé, som vid fälttågets början inryckt i Ladoga-Karelen, förintad. Resten kämpade i början av mars för sitt liv vid Kitelä och Pitkäranta. Men även här togo finnarna den ena stödjepunkten efter den andra. Dramats slutakt kunde väntas när som helst. Det är knappast troligt, att utgången kunnat ändras av de högst betydande ryska förstärkningar — enligt uppgift en armékår om 4 divisioner — vilka i början av mars insatts norr om Ladoga, huvudsakligen vid Pitkäranta.

Det ryska flyget, vilket ända till slutet deltagit i striderna om de ryska stödjepunkterna, hade icke haft någon inverkan på de innestängda ryska truppernas öde.

De finska truppernas framgångar norr om Ladoga kunna anses som ett lika stort under som deras kamraters försvar vid Summa.

*

Två ryska divisioner och en pansarvärnsbrigad förintade, ytterligare 2 divisioner inneslutna och mogna för det oundvikliga slutet — sådant var läget när ”eld upphör” blåstes den 13 mars. Ovan: 18:e divisionens erövrade fana.

Generalmajor Paavo Tal vela.

Född 19.2.1897. Meilanskola och handelsinstitut. Studentexamen 1921. Med Jägarbataljon 27 på världskrigets ostfront. Bataljonskom-mendör på finska arméns västfront 1918. Efter freden avancerade han till avdelningschef vid Generalstaben. —

Tagit avsked tre gånger ur armén: första gången för att deltaga i Aunus-expeditionen 1919 och andra gången för deltagande i östkarelska expeditionen 1921—22, och tredje gången 1930, varefter han arbetat i ledande post, först inom filmindustrin, sedan vid statens alkoholbolag och sist vid Finlands cellulosaförening. På frontavsnittet norr om Ladoga utkämpade han segerrika strider i dec. 1939.

Artilleriskolning i England 1922. Finsk krigshögskola 1924—25. — Nuv. grad efter segrarna vid Tolvajärvi och Ägläjärvi. — Talvelas raska, impulsiva väsen, driftighet och stora begåvning framgår utan vidare karakteristik av ovan anförda levnadsbeskrivning.

Generalmajor Woldemar Hägglund.

Född 10.8.1893. Student 1912. Studerade vid tekniska högskolan. Jägarbataljonen 27. Kom till Finland i tysk undervattensbåt hösten 1917. Ledde som stabschef Karelska frontens försvar 1918. Under fredstid reg.-kommendör, stabschef, avdelningschef vid Försvarsmi-nisteriet, skyddskårsdistriktschef, kommendör för militärlän och sist, fr. o. m. 1934, kommendör för 2:dra Divisionen.

Svensk krigshögskola 1931—32.

Nuvarande grad 1936.

Hägglund är det personifierade lugnet, som efter moget och nyktert övervägande handlar raskt och utan

nervositet i de mest bryd-samma situationer. Lugn och fast, slagkraftig och blixtsnabb då det gällde stod han på sin ansvarsfulla post norr om Ladoga.Operationerna på norra fronten.

Då den 163:e ryska divisionen, kommande från Uhtua, anryckte mot Suomussalmi, synes den ha kommit i viss mån överraskande och erövrade den 7 december sistnämnda ort, varvid bl. a. ett finskt batteri fältartilleri togs — ett av de få byten av detta slag, som under kriget föll i ryssarnas händer. Men triumfen blev icke långvarig. På denna riskabla punkt insattes snabbt förstärkningar under överbefäl av generalmajor Tuompo och närmast ledda av överste Siilasvuo, vilka redan den 11 december från norr, väster, sydväst och söder grepo till offensiven. Det tre veckor långa (11—<30 december) slaget vid Suomussalmi utkämpades i huvudsak på Kiantajärvis is under liknande dramatiska omständigheter som slagen i Ladoga-Karelen. Den ryska divisionen drevs småningom mot nordost och skingrades fullständigt. Bland bytet räknades 67 fält- och 44 pansarvärnskanoner, 11 stridsvagnar, 2 pansarbilar, 9 luftvärnskulsprutor och ändlösa fordonsko-lonner.

Medan 163 :e divisionen söndersmulades på Kiantajärvi, hade en annan rysk division, den 44:e, framryckt från Uhtua samma väg som den 163 :e. Då drabbningen vid Suomussalmi stod på sin höjdpunkt hade man kommit en bit väster om den lilla gränsorten Raate, där vägen västerut spärrades av förhuggningar, medan finska skidlöpardeta-chement avbröto förbindelserna bakom ryssarna. Divisionen blev bokstavligen sittande fast i snön och kom, hindrad av sin överflödande materiel, varken fram eller tillbaka. Snart angreps den även i båda flanker av finska trupper, som lösgjorts vid Suomussalmi.

Den 5 och 6 januari nådde striden sin höjdpunkt. Den 7 kapitulerade efter ihärdigt motstånd vad som var kvar

>to: Finlandia Uutist.

yssarna utdrivna. Finsk patrull vid gränslinjen.

[skogarna

Foto: Finlandia Uutist.

Hallå, hallå! Här Sovjetryssland! Pekka Tiilikainen talar! Så började Finlands Jerring sin utsändning från dessa trakter.

bortom Lieksa och

boto: Text & Bilder.... ... Foto: Text & Bilder.

Aven vid Kuhmo stod en rysk division inför sin omedelbara förintelse och en annan höll som bäst på att inneslutas då

kriget plötsligt tog slut.

Kuhmo sloös fienden tillbaka

™—* Foto: Finlandia Uutist.

Generalmajor Wiljo Einar Tuompo.

Född 23.9.1893. Student 1912. Humanistiska studier vid universitetet och verksamhet som folkhögskoleförståndare. Med Jägarbataljon 27 på ostfronten i världskriget Deltog 1918 som kompanichef

i striderna vid Viborg. Under fredstid stabstjänst, poster som bataljons- och regementskommendör, avdelningschef vid Generalstaben samt senast, från och med 1935, chef för gränsbevakningen. — Svensk krigshögskola. Nuvarande grad 1938.

Tuompo har utpräglade litterära intressen och är måhända den produktivaste av våra militära författare, som, utom fackliga uppsatser, med ledig penna skrivit en mängd populära skildringar om ”Jägarnas” liv, om frihetskriget och om finska armén.Genom vinternatten går marschen mot öster. Efter Suomussalmi, historiens största slag i arktisk omgivning.

Segerbytet hopade sig...

Denna sida foto: Text & Bilder

av den 18.000 man starka divisionen, varvid 2.000 fångar togos av finnarna, som dessutom bemäktigade sig 88 fältpjäser (varav 16 tunga), 29 pansarvärnskanoner, 16 fyr-pipiga luftvärnskulsprutor, 43 stridsvagnar, 10 pansarbilar, ett nedmonterat flygplan, 260 lastbilar och 1.150 hästar. Det är anmärkningsvärt, att bland bytet även fanns en högst vidlyftig propagandaapparat, som dock ger intryck av att vara avsedd för en publik på mycket primitiv ståndpunkt.

Dubbelslaget vid Suomussalmi och Raate var en avgörande finsk seger. Ryssarna kunde icke ånyo gripa till offensiven inom detta operationsområde utan måste inskränka sig till betydelselösa patrullföretag på gränsen.

*

Inom Sallasektorn besatte den från Kantalahti framryckande ryska divisionen efter häftiga strider den 10 december kyrkbyn Salla (Kuolajärvi), varefter ryssarna på två vägar — över Savukoski i norr och Märkäjärvi i söder — fortsatte mot Kemijärvi. Den 18 var ställningen

—* vid Suomussalmi 11—30 dec. 1939.Foto: Finlandia Uutist.

Den ryska ” seger mar schen” frös obevekligt jast i Suomussalmis och Raates ödemarker.

Foto: *’iniancna uunsi.

Generalmajor Hjalmar Fridolf Siilasvuo (Strömberg).

Född 18.3.1892. Student 1911. Juridiska studier. Med Jägarbataljon 27 på ostfronten i världskriget. Kompanichef och senare batal-jonskommendör i operationerna vid Tammerfors och Viborg 1918. Efter freden bataljonskommendör, byråchef vid försvarsministeriet, regementskommendör och från och med 1934 kommendör för Norra Österbottens militärlän, för att vid krigsutbrottet få en viktig post vid östra gränsens försvar, där han ledde de framgångsrika operationerna vid Suomussalmi.

Finsk krigshögskola 1924—26. Nuvarande grad 1940.

Siilasvuo hör till samma stillsamma och till det yttre betänksamma kommendörstyp som generalmajor Hägglund. Då det gäller allvar, slår han till snabbt och kraftigt.

K, IT - - •

________*_

Foto: Text & Bilder.Slaget vid Raate 5—7 januari 1940.

Rysk jyrpipig ”orgel”, som spelade upp på finska.

ytterst hotande, ty general Wallenius, befälhavaren i denna sektor hade icke mycket att sätta in mot denna ryska offensiv. Men läget räddades av en liten finsk styrka — enligt uppgift några kompanier — vilken nämnda dag vid Pelko-senniemi gick i flanken på den norra ryska kolonnen, som efter två dagars strider anträdde ett brådstörtat återtåg. Detta hejdades först mot årsslutet i trakten av Saija ett par mil nordväst om Salla, där ryska förstärkningar insattes. Den södra ryska kolonnen hade nått Joutsijärvi knappa tre mil från Kemijärvi, då även dessa trupper hejdades. Efter ett framgångsrikt finskt partigängarkrig mot denna styrkas förbindelser, tvangs densamma i mitten av januari till återtåg till Märkajärvi, där den av förstärkningar upptogs i en starkt utbyggd ställning. Här stelnade fronten i ställningskrig och förblev orörlig under återstoden av fälttåget.

Ryssarna hade vid Salla insatt ytterligare minst en division. I slutet av februari torde här disponerade fåtaliga finska trupper ha avlösts av den svenska frivilligkåren. Det kan antagas, att den haft emot sig ungefär fyrdubbelt överlägsna ryska stridskrafter oberäknat dem, som stodo vid Salla och på förbindelserna.

*

Sedan linjerna stelnat vid Salla och ryssarna i Suomus-salmisektorn blivit avgörande slagna, grepo de finska trupperna åter under Tuompos och Siilasvuos befäl till offensiven inom det mellersta operationsområdet vid Kuhmo. Den ryska framstöten från Repola i fälttågets början hade visserligen snart hejdats, och fienden blivit driven över gränsen, men den 54 :e ryska divisionen hade dock hållit sig kvar sydost om Kuhmo, där den vid vägknuten Rasti (Rastinjärvi) ordnat sig till försvar på samma sätt som de ryska divisionerna i Ladoga-Karelen. Den finska taktiken förblev sig också lik. I slutet av januari angrepo Tuompo och överste Siilasvuo 54 :e divisionen, kring-rände den och avskuro dess förbindelser vid Saunajärvi. Under de följande heta striderna förintades den 16 februari ett stort ryskt skidlöpardetachement om 3 bataljoner, vars chef, en överste, stupade jämte huvuddelen av sina trupper. Därpå började man även söndersmula den 54 :e divi-

Foto: Finlandia Uutist.

Tysta och kallnade väntade de ryska kanonerna vid Raate och Suomussalmi på sina nya ägare.

.kring Suomus-Långt avlägsen från de andra operationsområdena låg krigsskådeplatsen vid Ishavet. Utgående från sina militära stödjepunkter, Murmansk och Poljarnoje, hade ryssarna ett lättvunnet spel inom det praktiskt taget oförsvarade finska Petsamoområdet. Ett spel, som ytterligare underlättades genom en vitt utgrenad spionligas landsförrädiska stämplingar. På denna front kunde ryssarna inom kort insätta omkring 1 division jämte ett betydande antal — enligt uppgift 200 — stridsvagnar. Under februari månad torde ryssarnas styrka i dessa isiga polartrakter småningom stigit avsevärt. Det antages, att de till slut där disponerat omkring 2 divisioner.

Ryssarna arbetade sig fram utefter Ishavsvägen, besatte ”nickelstaden” vid Salmi järvi och kommo den 20 december till det skarpt framskjutande gränshörnet vid Nautsi. Här kulminerade anfallet på grund av transportsvårigheter, och ryssarna nödgades till ett brådstörtat återtåg ett par mil till Höyhenjärvi, där de mottogo förstärkningar och förnödenheter.

Under polar vinterns inflytande upphörde operationerna en tid. Ryssarna fingo mest syssla med barackbygge. Vid månadsskiftet januari—februari återupptogo de dock operationerna, även med insats av betydande flygstridskrafter, men utan större resultat. Visserligen tvangs den lilla försvarsstyrkan i slutet av februari till reträtt till Nautsi igen. Men här avslogos ryska angrepp, och fronten stabiliserades vid samma punkt som för tre månader sedan.

Sammanfattning av det militära läget vid fredsslutet.

Den 12 mars 1940 var således läget på Ishavsfronten stabiliserat vid Nautsi. Inom Sallasektorn innehade ryssarna Salla, som de förvandlat till en stark stödjepunkt. De hade sålunda här vunnit en avsevärd fördel, men nordväst och sydväst om Salla var fronten stabiliserad, och det förefanns ingen överhängande fara för att denna front skulle brytas. Vid Suomussalmi var finskt område praktiskt taget befriat från ryska trupper. Sydost om Kuhmo pågick ett slag, som lovade bli en framgång av samma art som segrarna vid Suomussalmi och Raate, Syskyjärvi och Lemetti. Vid Ilomantsi, Aittojoki och Kollasjoki var fronten stabiliserad. Efter de stora finska framgångarna omedelbart norr om Ladoga hade visserligen ytterligare starka ryska krafter insatts, men de torde näppeligen kunnat inverka på det avgörande, som skulle äga rum vid Kitelä och Pitkäranta.

Läget var efter tre och en halv månaders krig över allt fördelaktigt — utom på Karelska näset. Även där höll dock ännu Mannerheimlinjens östra del, och längre väster ut hade fienden hejdats söder om Viborg. Men ryssarna hade nu enbart på fronten väster om Äyräpää vid Vuok-

salmi och Raate

sionen. Det hjälpte icke, att 33 :e divisionen kom sina nödställda kamrater till undsättning. Då kriget upphörde, var slaget vid Rasti-Saunajärvi ännu i full gång. Den 12 mars hade de finska trupperna just igångsatt ett avgörande anfall. Även den 33 :e divisionen hade råkat illa ut, och det var en fråga på kort sikt, när dessa strider skulle lämna ett lika stort utbyte som de, vilka utkämpats norr om Ladoga och vid Suomussalmi.

*

Denna sida foto: Finlandia Uutist.

På en sträcka av hela 10 kilometer voro vägarna belamrade av det väldiga krigsbytet.Norrskenet flammade...

sen koncentrerat minst 14 divisioner, och större delen av sin anfallskraft hade de insatt på öarna i Viborgska viken och kusten väster därom. I trakten öster om Säkkijärvi hade det lyckats dem att få över betydande styrkor, enligt uppgift 2—3 divisioner jämte 100 stridsvagnar, men deras anfall hade här begränsats.

Läget på hela den vidsträckta krigsskådeplatsen var således endast hotande väster om Viborg, där förbindelsen med Helsingfors var avskuren. Det var emellertid hotande uteslutande därför, att fronten förlängts, att det nu torde ha saknats strategiska reserver på finsk sida och att de finska trupperna voro utmattade. Under givna förhållanden kunde de finska stridskrafternas numerär icke ytterligare ökas. Vad ryssarna beträffar, ger en försiktig uppskattning de insatta ryska divisionernas antal till minst 40 jämte starka pansartrupper. Åtskilliga av dessa trupper voro i det närmaste förbrukade. Men de användbara fälttruppernas styrka torde dock kunna beräknas till mer än 800.000 man, som representerade en sannolikt fyr-dubbel överlägsenhet mot den utmattade finska fältarmén och — ryska reserver stodo fortfarande till buds i en aldrig sinande ström. 1.500 stridsvagnar hade förstörts och 700 ryska flygplan nedskjutits, men givetvis skulle ett världsväldes resurser tillåta ersättandet av denna materiel.

Det är nog troligt, att fortsatt motstånd varit möjligt och sannolikt, att ytterligare segrar vunnits, men huru länge? Nu gick den finska armén ur kriget i själva verket materiellt obesegrad, moraliskt som segerherre.

Det nya strategiska läget.

Huvudsyftet med sitt anfall vann angriparen denna gång icke. Finland undgick bolsjevisering och att underkuvas av en barbarisk erövrare. Men denna fick genom diktatet i Moskva ett gynnsammare utgångsläge för fortsatt aggression.

Genom besittningstagandet av Hangö och småöarna i den inre Finska viken samt under samverkan med de baltiska stödjepunkterna behärska ryssarna Finska viken praktiskt taget lika fullständigt som före år 1914. De ha här framflyttat sina flott- och flygbaser 400 km. väster ut. Bl. a. blir härigenom den finska sydkusten svårt försvarbar. På Finlands sydöstra front är hela Karelska näset i Rysslands våld samt därtill Viborg, Kexholm, Sordavala och det viktiga passet mellan Ladoga och Jänisjärvi. Den stora insjön Ladoga är nu en uteslutande rysk förbindelseled, och ryssarna ha därtill kommit i besittning av järnvägslinjer samt vunnit direkt anknytning till det finska järnvägsnätet. Frontutsträckningen i sydöstra Finland kan anses ökad med omkring 50 km. Detta är till fördel för ryssarna. Men deras största vinst är, att underhålls- och

General Wallenius i samtal med en rysk fånge. Observera ryssens inte alltför rena, händer.

Major Roinanen, chejen för Sallatrupperna har skäl att vara nöjd med dagens arbete.

Denna sida foto: Text & BilderFoto: Text & Bilder.

Man sover gott efter ett strapatsrikt dagsverke.

...över slagfälten...

Foto: Sv. Bildreportage.

Generalmajor Kurt Martti Walleniiis.

Född 25.7.1893. Student 1912. FiL kand. och magister efter humanistiska och estetiska studier 1915. Med Jägarbataljon 27 på ost-fronten i världskriget. Frihetskriget 1918. Ledde som kommendör för Lapplands gräns vaktsbataljon striderna vid Sal-mijärvi 1920 och besatte Petsamo 1921. Bataljonskommendör, avdelningschef vid Generalstaben, sedermera Generalstabschef. Avsked från militärtjänsten 1930. Varit krigskorrespondent vid japanska armén i Kina, under fälttåget i Polen hösten 1939 och vid Väst-vallen. Krigshögskolekurs i Tyskland 1923—25. — Nuv. grad 1930.

Wallenius har, efter sitt avsked från militärtjänsten fått tillfälle att visa att hans temperament och begåvning inte enbart äro begränsade till det militära området. Hans litterära produktion innehåller utom välskrivna uppsatser och arbeten av journalistisk art även noveller och berättelser med lappländska motiv. Hans knappa och fascinerande stil blottar en konstnärsbegåvning av icke ringa mått.

Krigsbytet vart stort vid Pelkosenniemi.

Foto: Text & Bilder.

Erövrad rysk tank repareras i Rovaniemi. I genomsnitt erhölls en stridsduglig vagn av 5 erövrade.

Foto: Text & Bilder.-

Två ihjäl frusna soldater i de ryska ställningarna.

r

...i Lapplands

transportproblemet blir i hög grad förenklat. Betydelsefullt i strategiskt hänseende är, att ryssarna kommit i besittning av Salla, centralpunkten i östra delen av finska Lappland. Den järnväg, som, utgående från Kantalahti, via Salla skall sammanknyta Murmanbanan med det finska järnvägsnätet vid Kemijärvi, kommer självfallet att vid en eventuell konflikt få en mycket stor militär betydelse. Ryssarnas militära styrka i dessa nordliga trakter ökas givetvis även, ehuru i mindre grad, därav att Fiskarhalvön vid Ishavet nu är helt i rysk besittning. Redan under det nu avslutade kriget lämnade ryssarnas maktutveckling i norra Finland förut gjorda beräkningar långt bakom sig. Under de nya strategiska förhållandena måste man räkna med, att denna maktutveckling skall kunna ökas högst väsentligt. Samtidigt har avståndet (fågelvägen) från ryska gränsen till Torneå här minskats med bortåt 100 km.

"Aldrig brus to ord vid bivuaken .. ”

—ffre

Operationerna framför Salla.

De nya ägarna taga ett ryskt maskingevär under sakkunnig besiktning.och Petsamos ödemarker

Onekligen kunna ryssarna i en eventuell framtida konflikt göra sin numerära övervikt gällande i högre grad än förut, och de viktigaste operationsområdena ha minskat i djup. Det nya strategiska läget innebär således en uppenbar försämring för de finska försvarsmöjligheterna. Självfallet äger dock försvaret — särskilt sommartid — på sydöstra fronten en utomordentlig styrka i Kymmene älv och det sjösystem, som sträcker sig i nordostlig riktning upp till Pielisjärvi. Men den finska värnkraften var redan före den 30 november 1939 såväl kvantitativt som kvalitativt uttagen till det yttersta. Det är uteslutet, att den i nuvarande läge kan ytterligare ökas.

Alltjämt är emellertid Finland utposten mot öster för hela Norden liksom det varit i gångna tider. Dess för-svarskrafter måste alltså utifrån stärkas. Och enär det strategiska läget är försämrat till lands, till sjöss och i luften, måste Finlands försvar avsevärt stödjas i alla dessa riktningar. Till lands måste komma talrika med de finska till kvaliteten jämbördiga trupper, som hindra de finska stridskrafternas utnötning och giva möjlighet till strategiska kombinationer. Till sjöss måste resas kravet, att man åtminstone skall kunna trygga Bottniska viken mot angrepp av sjöstridskrafter. I luften måste föreligga möjlighet att skrida till en systematisk bas- och förbindelsebekämpning, som är det bästa försvaret mot fiendens operativa företag i luften. Det kan icke ses, att ett dylikt försvar kan uppbyggas annat än inom ramen av ett nordiskt försvarsförbund, inom vilket de skandinaviska folken giva sina militära maktmedel en betryggande resning. Under denna förutsättning, men endast under den, föreligga möjligheter att i längden hejda barbarstormen från öster. Erik Zeeh.

Härdade Petsamotrupper i full krigsutrustning.

Denna sida foto: Stockholms-Tidninsen.

Patrullen rycker ut i arktiskt vintermörker.

i Petsamo, riktning Salmijärvi.

FörpostIsynnerhet på nord fronten utgjorde de finska skidlö parpatrullerna en ständig skräck för fienden. Snabba och uthålliga döko de upp långt bakom de ryska linjerna, gjorde rent hus var de kommo åt och försvunno som oåtkomliga skuggor i den väglösa ödemarken. Många av Finlands skid-mästare, såsom Niemi, Vanninen, Pitkänen m. fl. voro vittberömda deltagare i denna vita cirkus, där automat geväret var det avgjorda idealvapnet.Över vita vidder.

' ' *fc: - ^ f. . . ^ ' v ' ' 'H?S v ;M«£r* •4#^- v»ju /%Ä HB Wm c*3gm _%> i ^SpääS ' *f IÄW vj ^ -J?*L ^ Dessa sidor foto: Text & Bilder.Pekka Niemis vita cirkus rycker ut.

.. gledo Pekka Nieinis

Utdrag ur Pekka Niemis brev till D. N.

JaG skriver i tältet där jag nu bor och där jag rastar och får nya order. Vi ha en liten kamin, vilken ger den behövliga värmen trots att det är 30 grader kallt ute. Vädret är genomskinligt klart. Snön glimmar som diamanter vid fjällens sluttningar, vilka solljuset förgyller. Det är alldeles lugnt. Inte ens en dallring märks i luften. Ovan oss välver sig Nordens blå himmel — det är en verklig Nordens vinterdag i all sin glans. Vårt tält står på en mycket vacker och skyddad plats. Vårt skydd mot ryssens falkar består av höga, urgamla furor och snö.

Alarm utifrån. Fåglar äro i luften, en hel eskader. Jag går ut. Över oss flyga tunga bombmaskiner. Där kommer en eskader — en till, en tredje och ännu en fjärde. Luften fylls av ett öronbedövande larm när dessa ”fredens” fåglar med tre, fyra motorers kraft flyga för att sprida förstörelse och död. Men vad nu? Ovanför dessa ser jag ytterligare maskiner, vilka äro mycket mindre, men snabbare än föregående. Som en falk störtar mot sitt offer, störtar en av dessa snabba maskiner — en annan efter — en tredje, och så kommer hela eskadern som en pil ned alldeles ovanför oss. Någon ovarsam rörelse eller något annat har blottat för dessa falkögon vår vistelseort. Som en pil flyger jaktplanet åter upp och försvinner bakom fjällen. Men det dröjer bara ett ögonblick innan det åter hörs ett fruktansvärt buller från skyn, och en mångtiotal stark maskineskader kommer över oss. Jag ser när bombmaskinernas bombluckor öppna sig. Bombskuren börjar

En kopp kajfe smakar gott efter fullbordad raid.spökpatruller.

Patrullen i eld ställning.

med kraftiga visslingar och tjut när projektilerna med fruktansvärd kraft och fart rusa mot jorden och oss. Samtidigt börja falkarna sin hetsjakt ovanför oss. Maskinernas fart och motorernas takt är pressad till det yttersta. I en skur viner det kulor från falkarnas gap. Eldstrimmor glimma långt framför deras klor. Runtomkring börjar ett bedövande dån och brak. Bomberna falla i vår omedelbara närhet. Jag väntar bara lugnt när de komma

Kulan träffade Pekka Niemis gevär, som den gången räddade hans liv.

rakt på mig. Men de kommo ej. Träden falla och splittras under trycket och explosionerna av dessa hundrakilos-bomber. Under några ögonblick upplever man bara ett bullrande svart moln.

Åter är allt förbi. Ett par gånger flögo de över oss, sående bomber. Vi hade lyckan med oss. Bomberna föllo i sjön och skogen. Två hästar blevo sårade. Åter är allt lugnt, skräckinjagande tyst. Från fronten hörs inga krigs-ljud. Det börjar kvällas, och dagens flygverksamhet har slutat. Lugnet före stormen, denna tystnad.

Jag har sett i tidningarna att era skidlöpare nu som förr under fredstiden tävla om minuterna och sekunderna. För oss finska skidåkare är denna vinter en ännu hårdare tävlingsvinter än förr och desto värdefullare. Med finsk sisu och djärvhet kämpa vi även denna kamp lika segerrikt som förr på fredliga tävlingsspår. Jag tillåter mig på alla finska skidlöpares vägnar uttrycka en djärv önskan till alla svenska tävlingskamrater: Vi leva i en tid då det för oss existerar endast en tävlan. Nu ha vi inte tid längre för fredstidens tävlingar, vi ha tränat och med idrottsprestationer utstakat ungdomens väg. Nu må vår tävlan gå här på Nordens vita snövidder mot ryssen, som

har kommit för att störa vår frihet. Vår uppgift är åter att fungera som vägbanare och att rycka ungdomen med i striden. Kom hit till våra krigsspår för att kämpa med oss, för oss, vilket samtidigt är hela Nordens sak.

Med högaktning, hjärtligen Pekka Niemi, sergeant.

Långt bakom de fientliga linjerna. En rökpaus före ”dansen

Roligt att lyssna till radiorapporten efter en lyckad expedition.Liksom i människolivet vissa individer måste bära en större lidandets börda än andra, så är det även bestämt att vissa nationer genom hårdare öden än andra nödgas frambära bevisen för sin livsduglighet. En sådan skickelsemättad lott bar kommit Finlands folk till del där det sedan århundranden stått på vakt vid

S/OLAWtA*

österns gränser. Som så många gånger förr bär detta folk även nu krigets tunga. Med livet som insats försvarar nationen alla ett kulturlivs centrala värden. Skall denna kamp visa sig vara förgäves? Vi vädja till den civiliserade världen: stöd oss i vår strid, ty vi kämpa för civilisationen mot barbariet!Dessa sidor foto: Therese Bonney.

... och bakom fronten...

I-iOTTA SVÄRD! så hette en kantinfru som i kriget mellan Finland och Ryssland 1808—09 följde den finska hären i äfegrar och nederlag. Genom Fänrik Ståls Sägners förmedling blev hon en legendarisk person i vår litteratur. — Och tack vare de finska kvinnornas kynne har hennes anspråkslösa namn höjts som ett stridsbaner, kring vilket tusen och åter tusen av Finlands döttrar slutit upp.

Föreningen Lotta Svärd, officiellt grundad 1921, räknar nu cirka 100.000 medlemmar spridda över hela vårt land.

Önskan att få hjälpa är lottornas paroll! Den inspirerade själva Lotta Svärd, den sprang spontant fram hos frihetskrigets kvinnor och i detta blodiga är står den lika fast över organisationen som helhet som för varje enskild medlem.

Nu gå lottorna genom sitt elddop, och var och en av dem får pröva hållbarheten av lottalöftet som lyder: ”Jag lovar vid min heder att ärligt och samvetsgrant bistå skydds-kårsorganisationen vid dess försvar av religion, hem och fädernesland, samt att i min verksamhet följa Föreningen Lotta Svärds stadgar.”

Ändamålet är således som löftes-formuleringen angiver att samarbeta med och hjälpa skyddskårerna. I krigstid sortera även lottorna direkt under militära myndigheter och stå lika troget på sin anvisade post som soldaterna.

Föreningen indelas parallellt med skyddskårerna i distrikt-, lokal- och

byavdelningar, vilka samtliga övervakas av Centralstyrelsen. Denna består av 8 medlemmar samt en ordförande som pro forma tillsättes varje år av Skyddskårernas befälhavare. Denna nu mer än någonsin ansvarsfulla befattning innehas av föreståndarinnan Fanni Luukkonen.

För att göra ett så gott arbete som möjligt och skola så många lottor som möjligt räknar organisationen 4 sektioner: 1) sanitets-, 2) fältköks-, 3) utrustnings-, 4) in-samlings- och kanslisektionerna. Varje lotta som skriver in sig har rätt att välja sektion. Kurser anordnas för att ge kompetens i de olika grenarna.

Den givna dagordern hörsamma mobiliserade lottor lika strikt som männen. De gå ju ut för att lätta bördan som bäres av deras män och söner, fäder och bröder.

På fältsjukhusen hjälpa de — vid kantinerna servera de kaffe — fältköken lämna de ej ifrån sig. I luftbevakningstorn spana de. Man finner dem vid förbindelsetelefoner, på förstahjälpsstationer, vid symaskiner, på evakueringståg. Överallt var ett stridande land behöver lydnadsvan, snabb och villig arbetskraft.

De som axla den grå lottamanteln veta att det inte är fråga om parader. De gå till sin gärning allvarsamma och ansvarsmedvetna. — De svika ej! Det har redan några stupade lottor bevisat i detta krig. Finlands kvinnor i

lottadräkt äro tacksamma för och stolta över att få deltaga i korstågskampen för vårt lands bestående och frihet.

Helsingfors den 26 dec.

Överbefälhavaren för försvarsmakten har utfärdat en dagorder, i vilken det heter: 'Långt borta i den snöiga Norden vid Ishavets strand fullgjorde lottan Sirkka Liisa Uurasinaa och i våra östliga ödemarker lottorna Julia Shemeikka och Julia Nerkku sin plikt in i det sista. Troget stodo de på sina farofyllda poster och stupade som de första av sin organisation. I arméns namn hedrar jag deras minne och jag tackar samtidigt Finlands lottor för den hängivenhet, det mod och den plikttrohet, med vilken de fylla sin uppgift".Foto: Text & Bilder.

...stodo lottorna bi...

Foto: Rothfjell. Foto: Finlandia Uutist.___vid sanitet

fältkök evakuering stickning luftbevakning varudistribuering

m. m.

Denna sida foto: Text & Bilder |Hur FINLAND organiserade evakueringen under kriget är ett spörsmål som i allra högsta grad intresserat världen. Och med rätta, ty detta krävande arbete utfördes på ett sätt som är värt all den aktning och beundran det väckt. Sedan krigsutbrottet till dessa dagar har Finland också haft åtskilliga besök av internationella evakuerings-experter som på ort och ställe studerat den teoretiska planen och hur densamma sedan utfallit i realiteten. Vid det här laget kan man lugnt konstatera att det mesta gick efter beräkning, i varje fall, det lilla som klickade var bagatellartat i proportion till den enorma apparat som en folkomflyttning av dylika mått måste bli. En av de viktigaste faktorerna i det goda resultatet var disciplinen. Som en sammanhållande gemensam nerv eller tråd gick den genom alltsamman. Utan den hade troligen världens snillrikaste planer varit förspilld kraft. Man ställde stora fordringar på sin nästa och det kunde man, för man fordrade lika mycket av sig själv. Här, som på så många andra fronter, har det lilla Finland visat vad ett folk kan få ut av sig själv om det har vilja och kraft att tillvaratage möjligheterna.

Redan när Moskva inbjöd till förhandlingar började man utarbeta en detaljerad plan. Statsrådet tillsatte då en kommitté som under 6 veckor arbetade så gott som dag och natt. Kommitténs medlemmar voro följande: länsrådet Eskelä, polisinspektör Anthoni, överste Simolin och pastor Mustala från socialministeriet. Från Helsingfors stads sida valdes stadsdirektören von Frenckell och till sekreterare polisinspektör Anthoni.

För att i några korta drag ge en översikt över organisationen av Helsingfors evakuering, vars samtliga evakue-

rade invånare förflyttades inom Nylands läns gränser, har jag haft ett samtal med generalmajor Helenius, Nylands läns landshövding, samt med polisinspektör Anthoni.

— Första evakueringen skedde ju som bekant redan före krigsutbrottet och var helt frivillig. Det var i första hand kvinnor, barn och sjuka i hem, som reste. Länsstyrelsen hade sammanträtt och gjort en kalkyl över hur många personer varje kommun i Nylands län kunde ta emot. De evakuerade bestodo av två kategorier: De som reste till släktingar och vänner — och de som staten hjälpte med gratisresa, kost och logi, eller resbiljett och ett underhåll av maximalt 12 mark om dagen pr person. Från Helsingfors reste omkring 100.000, i vilket sammanhang skolorna stängdes, beroende på att det inte längre fanns några barn kvar i staden. Allt gick efter beräkning. Men efter en tid började helsingforsarna återvända till sin stad. Och måndagen den 26 november öppnades skolorna igen. Torsdagen samma vecka bombarderades Helsingfors.

Då började evakueringen n:r 2. Det blev aldrig tal om någon tvångsevakuering, bombrespekten var stor, varför de, vilkas närvaro genom tjänst eller förordning inte var absolut nödvändig, lämnade staden. Man beräknar att under december månad gick de kvarvarandes antal ner till 62.000. Statliga inrättningar såsom sjukhus och barnhem hade s. k. självständig evakuering. Befolkningen delades upp på vissa tömningsområden. Var och en visste exakt från vilken plats och vid vilken tidpunkt resan skulle företas. I de flesta fall samlades man på eftermiddagen eller under kvällen i stora bombvalv, en del kunde rymma upp till 3—7.000 personer. Att man under dessa förhållanden inte kunde utsätta människor för bombrisker genom

Kriget födde tunga problem.att samla dem på öppna torg och platser, var ju naturligt. Redan första dagen öppnade de ryska flygplanen maskingevärseld mot civilbefolkning som ännu inte hunnit söka skydd. Transporterna från staden företogs i allmänhet nattetid och vad Helsingfors beträffar voro sträckorna oftast inte längre än 100—120 km. Alla tänkbara och tillgängliga transportmedel mobiliserades i en hast. Tåg, extratåg, linjebussar, droskbilar och privatbilar. Bensinrestriktionerna hade redan trätt i kraft, men vid det här tillfället blev flyttbensinen fri. Evakueringsnämnden samarbetade med Finlands automobilklubb som i snabbt tempo gjorde ett uppbåd på 5.000 privatbilar vilka samtliga sattes i trafik, för att så gott som dygnet runt föra folk fråfi huvudstaden. Polismyndigheterna vände sig till länsstyrelsen för att där rekvirera privatbilar som ställts till dess förfogande. Vidare fingo de bättre lottade privatbilisterna betala det dubbla bensinpriset varigenom de mindre lottades resor på det sättet betalades. Privatbilisterna körde i första hand sina egna familjer och vänner och fortsatte sedan oavbrutet körningarna fram och tillbaka. Vidare anlitades samtliga tåg. I godsvagnar sattes in bänkar och placerades kaminer. För bussarna, som voro linjebussar och stora stadsbussar, fanns redan färdigtryckta tidtabeller och program. Varje chaufför visste exakt sin rutt. Bussarna gingo i kolonner, med 10 i varje och med var sin kolonnchef. Under dygnet gjordes mellan 5—6 sådana resor. 200 stora bussar voro i ständig trafik och om man beräknar att varje buss rymmer 40 personer blir det 8.000, och med fem turer per dygn gör det 40.000. En ingalunda föraktlig siffra. Men här uppstod ett litet problem — eller rättare sagt, höll på att uppstå, eftersom

följderna inte på något sätt blevo menliga eller verkadt störande på programmet. Bussarna voro för breda för att kunna ta sig fram på smalare sockenvägar, men där ordnades i sin tur så att mindre personbilar mötte. På tåg, vid stationer och uppehåll fanns lottor som räckte en hjälpande hand där det behövdes. Med kläder, mat eller medicin samt även första förband. Barn under 7 år fingo adresslapp om halsen — för alla eventualiteter, man kunde aldrig veta i trängseln... Från Helsingfors evakuerades 18.708 barn under 7 år och 18.930 i åldern mellan 7—15 år. Åldringarnas och de s. k. varaktigt sjukas siffra gick till 10.569. Länsstyrelsen i Helsingfors har ett kortregister från varje kommun där varje stadsunderhållen person står upptagen.

De evakuerade placerades i bondgårdar, sommarvillor och stugor, i skolor och föreningslokaler. I skolorna fingo ofta ända till 40—50 personer bo i samma sal. I en del fall hade man stora gemensamma hushåll, i andra hade varje husmor eget hushåll för sig och sina barn. Självfallet måste den enorma trångboddheten varit påfrestande, men det hände mycket sällan att ett klagans ljud gick över de evakuerades läppar. Att risken för epidemisjukdomar var stor, voro myndigheterna medvetna om och ständigt på sin vakt. Kontrasten mellan miljön och de evakuerades sinnesstämning var överväldigande stor. Det är kanske fel att generalisera, men man måste nog säga att anpassningsförmågan och konsten att kunna se bort från rent yttre, materiella ting, var förbluffande. Här om någonstans fick man en stark känsla av styrkan att inte vara för beroende av yttre standard, en standard som i många fall tillkommer på bekostnad av den inre.

Aili pekonen.

500,000 evakuerade...

sidor foto: Text & Bilder....sågo i främmande omgiv-ning mot en oviss framtid

Dessa sidor foto: Therese Bonney.Ryska bombplan.

flögo...

Den RYSKA luftkrigföringen mot Finland fick aldrig något avgörande inflytande på krigets förlopp och utgång

— i varje fall ej i den riktning, som angriparen avsåg. Det är möjligt att den oinskränkta hemortsbekämpningen så småningom skulle ha åstadkommit en åtminstone partiell förlamning av Finlands näringsliv. De resultat, som nåtts vid krigets slut, tyda dock på att detta mål ännu var avlägset.

Som det nu var, bidrogo luftanfallen, av vilka huvuddelen voro riktade mot hemorten och i stor utsträckning mot icke militära mål, i kanske högre grad än något annat till att sammansvetsa finska folket i den kamp, som för evärdeliga tider gjort Finland till ett föredöme för frihetsälskande nationer. Men inte nog med det. De ryska

mordraiderna gåvo också slutgiltigt dödsstöten åt den bol-sjevikiska propagandan, bombkrevaderna i de fredliga finska byarna började väcka världssamvetet och bidrogo kraftigt till att stimulera hjälpverksamheten både i och utom Europa. Betecknande härför är jaktplansinsamlingen, som hade sina livligaste förespråkare bland religiösa, fredsälskande människor och som, under den korta tid den pågick, ej oväsentligt bidrog till de finska flygstridskrafternas stärkande.

Otvivelaktigt utfördes en avsevärd del av bombanfallen även mot militära mål på krigsskådeplatsen. Särskilt blev detta fallet fr. o. m. mitten av januari för att kulminera i samband med den sista stora offensiven på Näset. Otvivelaktigt är också, *att i många fall militärt betydelsefulla mål såsom järnvägar, kraftverk och hamnar m. m. avsågos vid anfallen mot hemorten. I några fall torde sådana mål t. o. m. ha träffats. Det vore säkerligen att överskatta den ryska skickligheten om man trodde att exempelvis en fullträff från hög höjd mot ett sjukhus eller en kyrka berodde på något annat än en tillfällighet. Sannolikt ha i sådana fall bomberna fällts tämligen godtyckligt över en större yta. Detta fritar emellertid ej det ryska flygvapnet från beskyllningen för ohejdad terror, vilken kan grundas på otaliga exempel då ryssarna på låg höjd med bomber och kulsprutor attackerat rent civila mål,

Sirenerna tjuta. Stadens befolkning går ner i skyddsrummen.

Foto: Text & Bilder.

Dag efter da;Sirenen i Hotel Kämp, journalisternas högkvarter i Helsingfors. Luftpumpen arbetar i det gassäkra skyddsrummet.

... fiendens mord änglar...

ofta av humanitär natur, såsom sjukhus, barnhem, lasa-rettståg m. m. samt grupper av kvinnor och barn, som förgäves sökte undfly den mördande kulspruteelden. Att dessa raider stundom föregingos av nedkastade flygblad, vari utlovades det finska folkets befrielse, blottar en cynism, som är nästan ofattbar ur europeisk synpunkt. Betecknande för angriparens mentalitet är också den omständigheten, att luftvärnsförsvarade mål vanligen anföllos endast från hög höjd, medan platser skyddade av aldrig så obetydliga jaktförband i regel sorgfälligt undvekos.

Med iakttagande av dessa försiktighetsmått och med en trolig styrka av mellan 500 och 1.000 bombplan samt lika många jaktplan eller vida mer än tiofaldig överlägsenhet hade en avsevärd verkan och relativt obetydliga förluster varit att vänta. Beträffande luftkrigföringen mot hemorten kan dock med fog påstås, att verkan på intet sätt stod i rimlig proportion till insatsen. Sålunda utfördes under tiden 30/11—29/1 643 anfall mot 207 orter, varvid fälldes sammanlagt 20.377 bomber. Förlusterna i döda och sårade genom dessa anfall var resp. 377 och 908. Under dagarna 28/1—3/2 angrepos ej mindre än 141 orter, varvid 145 personer fingo sätta livet till och 179 sårades. Bland framgångarna under denna tid kunde ryssarna notera 6 förstörda sjukhus. Antalet fällda bomber var 6.800.

Den materiella verkan av hemortsbekämpningen kan ej exakt angivas. Finland har genom bombanfallen vållats mycket stora ekonomiska förluster, men dessa ha knappast varit av den art och omfattning, att landets motståndskraft därigenom nämnvärt rubbats. Belysande härför är att såväl kraftförsörjningen som huvuddelen av industrien hela tiden kunde hållas igång. Transportväsendet ställdes dock i många fall inför hart när oövervinneliga svårigheter. Den finska energien och tålmodigheten bidrog emellertid till lösande även av detta svåra problem.

Det har i den internationella pressen ofta framhållits, att de ryska flygförbanden voro av synnerligen låg kvalitet, att personalen var illa utbildad och övad, mate-rielen dålig och illa underhållen, ammunitionen ej funk-tionssäker o. s. v. Detta medförde på många håll en farlig undervärdering av de ryska flygstridskrafterna och bidrog

Foto: Text & Bilder.

Detta är ”Molotovs brödkorg”, den ryska bombspridaren innehållande jlera hundra lätta brand- och

sprängbomber.måhända på ett ödesdigert sätt till att försena den utländska hjälpen. I själva verket var kvaliteten icke sämre än att ryssarna under svåra väderleksförhållanden, under stark köld och från sannolikt provisoriska baser kunde anfalla Finland med upp till 500 flygplan per dag. Flyg-materielens modernitet var fullt jämförlig med den finska. Särskilt jaktförbanden synas ha varit väl skötta, medan bombförbandens precisionsförmåga, trots god materiel, var bristfällig. Att den till antal mångdubbelt överlägsne angriparen dessutom var obunden av alla moraliska och folkrättsliga regler gjorde honom ej mindre farlig.

Så småningom blev det klart för den civiliserade världen, att Finland måste ha hjälp i form av flygplan. Hjälpen kom också och hade under krigets sista skede redan börjat

göra sig märkbar, vilket måhända i viss mån ökade den ryska förhandlingsviljan. Hjälpen kom huvudsakligen i form av jaktplan, vilka gåvo ökade möjligheter att trygga hemorten och att vålla angriparen förluster. De fåtaliga finska bombförbanden fingo en liten men värdefull förstärkning, och insattes framgångrikt huvudsakligen mot de fientliga truppernas rygg, där de försvårade tillförseln samt i slutskedet mot de framryckande härmassorna, bl. a. på Viborgska vikens och Finska vikens isar. Trots att motståndaren måste få bibehålla initiativet i luftkrigföringen, kunde det finska försvaret genom jakt- och luftvärnsför-band tillfoga honom mycket kännbara förluster. Vid krigets slut torde ryssarna i strid ha förlorat ej mindre än 700 flygplan medan de finska förlusterna knappast upp-

Finlands Luftskydd.

Bombkarta över Finland. Varje svart prick utmärker en bombad ort. Det var inalles 516 orter som blevo bombade. Det var företrädesvis Sydfinland man hemsökte med sina raider^ Sålunda bombades exempelvis Åbo inalles 65 gånger, varvid hela 609 byggnader träffades och blevo mer eller mindre skadade. Vasa bombades 6 gånger och Tammerfors 9 gånger. Observera den täta bomb fällningen längs järnvägslinjerna. Särskilt utsatt var den södra stambanan till Viborg. Likaså Hangöbanan. Märkligt är det stora bomb fria området i västra Centralfinland.

Generallöjtnant Aarne Sihvo.

Född 22.11.1889. Student 1910. Preliminärexamen i medicinska fakulteten 1914. Agro-forst kandidatexamen 1935. Deltagit med Jägarbataljon 27 på ostfronten. Var under 1916 i rysk fångenskap, men befriades vid revolutionens utbrott i mars 1917. Kommenderade 1918 hela Karelska fronten ända till Viborgsoperationerna då han förde högra flanken, och vann den stora segern vid Tienhaara och Naula-saari. Kommenderat under fredstid tankregementet, varit chef för krigshögskolan samt bef. för krigsmakten 1928—33. Därefter insp. general vid försvarsministeriet och fr. o. m. 1938 chef för bef.-skyd-det. — Militära studier i Schweiz och Frankrike. Krigshögskola i Italien 1923—25. Nuvarande grad 1930.

Sihvo har med karelsk livlighet rört sig på olika områden, såsom redan hans studier utvisa. Dessutom har han varit bl. a. riksdagsman, och framför allt skriftställare, inte blott på det militära området, utan även på det skönlitterära.

Sihvo prisar finska offerviljan

Inom Finlands befolkningsskydd har man framför allt erfarit vilken stor sanning där gömmer sig i det gamla ordspråket: All vår början bliver svår, lyckan står den djärve bi. Sedan vi kommit över begynnelsesvårighetema har vårt arbete inom detta nya och för oss hittills så okända verksamhetsfält mycket riktigt börjat löpa undan. Jag behöver knappast i detta sammanhang antyda vårt arbetes vidlyftighet och mångsidighet, en sak som för den invigde är nog så uppenbar. Jag hänvisar endast till de siffror som varit synliga i tidningspressen, siffror som tala för sig själva.

En sak vill jag dock särskilt framhålla. I den ojämna kampen har befolkningen själv överallt och vid varje tillfälle visat prov på en enastående fasthet och beslutsamhet. Endast genom denna modiga offervilja hos vårt folk har vårt arbete, alla svårigheter till trots, kunnat framgångsrikt genomföras.

Foto: Finlandia Uutist.... över Finlands bygder...

gingo till 10 % av denna siffra. Det finska flygvapnet var vid krigets slut avsevärt starkare än när fientligheterna började, medan det ryska sannolikt tvingats insätta avsevärda förstärkningar från andra delar av riket för att täcka förlusterna i Finland. Den röda luftflottan i dess helhet har sålunda decimerats.

Hur var det då möjligt för det fåtaliga finska flygvapnet att så framgångsrikt föra kampen trots fiendens ofantliga överlägsenhet? Först och främst stodo organisation och ledning på hög nivå, medan andan inom vapnet var kort sagt finsk. Vad detta senare innebär behöver numera ingen vidlyftig förklaring. Personalorganisationen var dessbättre i det läget att den tillät ett fullt utnyttjande av det tillskott i materiel, som efterhand erhölls från utlandet. De senaste årens arbete på att bygga nya militära flygfält hade framskridit så långt, att en spridd basering kunde tillämpas redan från början, varigenom risken för förluster på marken kunde avsevärt nedbringas. Luftkrigföringen från finsk sida tog bl. a. sikte på att i möjligaste mån bibehålla förbanden operationsdugliga, utan att därför på något sätt förfalla till overksamhet.

Bombförbandens verksamhet måste i första hand inriktas på att lätta trycket mot markstridskrafterna genom anfall mot truppsamlingar, förbindelser och underhållstjänst. För att minska förlusterna måste dessa företag ske i skydd av mörkret eller med utnyttjande av moln och dåligt väder. Att företagen framgångsrikt kunnat genomföras under sådana förhållanden är det bästa betyget på förbandens kvalitet. Fiendens baser bakom fronten, de flygbaser, från vilka hans flygföretag utgingo, samt järnvägsförbindelserna från hans hemort till krigsskådeplatsen voro andra viktiga mål, som emellertid aldrig kunde effektivt bekämpas, dels emedan bombförbanden voro otillräckliga, dels emedan

dessa mål i regel voro så starkt försvarade, att verkan ej kunde beräknas stå i rimlig proportion till de presumtiva förlusterna. Finnarna måste här, liksom på alla andra områden i krigföringen räkna med att i bästa fall stå en mot tio och fordra en motsvarande verkan för att ett företag skulle anses lönande.

Jaktförbandens arbetsbörda blev nära nog övermänsklig, dels på grund av den stora ryska flygfrekvensen, dels därigenom att så ringa krafter stodo till förfogande att endast små förband kunde avdelas till varje skyddsföremål. Trots detta kunde endast ett fåtal platser beredas jaktskydd utöver det skydd, som oundgängligen krävdes för markstridskrafterna, särskilt på Näset.

Att jaktförbanden, trots svårigheterna, på ett glänsande sätt löste sina uppgifter, bevisas bäst av att de torde kunna tillskriva sig ungefär hälften av de nedskjutna flygplanen — vilket innebär ett avsevärt antal luftsegrar per finskt jaktplan — med resultat att de jaktskyddade orterna sorgfälligt undvekos av ryssarna så snart förekomsten av jaktförband blivit känd. De luftstrider, som utkämpats, äro så gott som undantagslöst värdiga motstycken till de markstrider, som gått till eftervärlden under namnen Suomussalmi, Tolvajärvi och Taipale.

Finlands flygvapen har gått obesegrat ur striden, starkare än vid dess början, höljt av ovansklig ära och säkerligen med ökad tillförsikt till sin egen kraft. Det har hjälpt Finland att framgångsrikt motstå tre månaders intensiv luftkrigföring från en av världens starkaste luftmakter. Det har också visat, att även ett litet lands flygvapen kan upptaga kampen mot en stormakt, under förutsättning att vapnet besitter den inre kraft, som visat sig vara finska folkets och försvarets särmärke.

B. Lindskog.

Nedskjutna ryska plan.

Intill den 30 jan. 1 2 febr. 6 febr. 9 febr. 1 13 febr. 1 19 febr. 1 21 febr. 1 25 febr. 1 i 28 febr. 1 I 3 mars I 6 mars 1 10 mars 242 plan | 270 plan | | 321 plan | 331 plan | 339 plan | 437 plan | 468 plan 1 487 plan | | 526 plan | | 573 plan | 589 plan | 639 plan Slutsumma: 13 mars 684 plandöd över

Foto: Therese Bonney.

civilbefolkning..Foto: Text & Bilder.

...sjukhus, kyrkor...

Det var ett flertal sjukhus och kyrkor som systematiskt bombades av den obarmhärtige fienden. Många sjuksystrar och patienter dödades. Emedan Röda korsets märke var en omtyckt riktpunkt för de ryska flygarna övermålades slutligen dessa märken överallt i landet.

Foto: Finlandia Uutist.Foto: Finlandia Uutist.

.och järnvägar

En tyst och ännu okänd hjältesaga är de finska järnvägsmännens insats under kriget. Trots avskärmad belysning, trots i hög grad minskad personal och oavbrutna bomb-raider gingo tågen överallt i landet. Männen med det bevingade hjulet i mössan höllo i dagar och nätter orubbligt ut på sina poster.

Foto: Text & Bilder.Nära

700

plan...

Foto: Text & Bilder.

Foto: Finlandia Uutist.

Enbart det finska luftvärnet nedsköt under kriget: 30/11—31/12 över 50 plan, 1/1— 31/1 över 60 plan, 1/2—29/2 över 100 plan, 1/3—13/3 över 50 plan. Säkra fall inalles 275. Dessutom nedskötos under luftstrider och förstördes på annat sätt flera hundra fiendeplan. De deltagande ryska planens antal beräknas till inemot 2.500. Med en 44 mm. luftvärnskanon nedsköt löjtnant Marte sammanlagt 46 maskiner. Slutsiffran steg till 684 plan.

Foto: Finlandia Uutist.Foto: Text & Bilder.

I början av förra världskriget behövdes det

11.000 skott för att skjuta ned ett plan. Under slutet av världskriget hade siffran sjunkit till 5.000. Det finska tunga luftvärnet behövde endast 54 skott per plan och automatkanonerna 200 skott per plan. Ett världsrekord i sitt slag!

Vad disciplin och kallblodighet förmå åstadkomma även mot en mycket överlägsen fiende visade kriget i Finland. De finska förlusterna i plan voro knappt 1 /10 av de ryska.

... var priset...

Foto: Finlandia TJutist.

Foto: Finlandia Uutist.utsatta för de ryska flygarna och totala antalet civila dödsoffer utgjorde 640 personer, varjämte 538 personer blevo svårt och 10.000 lätt sårade. Skadornas materiella värde utgjorde 1.330 miljoner mark.

Denna sida foto: Text & Bilder

516 orter bombades vid 2.075 olika angrepp, nära 100.000 bomber fälldes, 60 stenhus sprängdes sönder, 62 förstördes av eld, 364 skadades, 989 trähus brunno nery 478 förstördes av bomber, 2.619 skadades, 46 sjukhus och 4 kyrkor voroDet var bråda dagar på Frivilligbyrån i Stockholm.

Från broder

Truppen är klar, och med tåg ...

I

T/

ANKEN på en frivilligrörelse hade redan tidigt uppstått hos flera personer i olika delar av Sverige, varför förberedelserna för ett snabbt bildande av en nordisk frivilligkår kunde börja redan några dagar efter det ryska

överfallet på Finland. Man fick nämligen redan tidigt klart för sig, att ett statligt svenskt ingripande icke vore att räkna med. Trots krigshändelserna i Finland, under vilka finnarna väckte hela världens beundran genom sina glänsande framgångar, insåg man redan från början, att det i längden vore omöjligt för Finland att ensam avvärja den mäktige grannens hot mot Nordens frihet.

I början gick frivilligvärvningen ej så snabbt. Visserligen hade man redan den 5/12 1939 registrerat över

2.000 man, men svårigheter restes från olika håll mot förverkligandet av de planer, som hade utarbetats, och vilka siktade på att i första hand skapa en svensk frivilligkår med norskt inslag på omkring 9.000 man. De allvarligaste av de svårigheter, som ovan antytts, övervunnos så småningom mer och mer samtidigt som frivilligbyråernas organisation utbreddes över hela landet. Den första transporten av frivilliga, som undergått läkarundersökning, övriga prövningar, vaccination m. m., avgick den 21/12 1939 från Stockholms central. Vid årsskiftet 1939—1940 hade omkring 1.000 man samlats på finska sidan. Antalet ökades så småningom så, att vid fredsslutet något över 8.000 svenskar och omkring 700 norrmän voro organiserade i förband inom Svenska frivilligkåren. Dessutom funnos spridda svenska detachement för specialvapen på olika platser i södra Finland, sammanlagt några hundra man, alla antagna genom Finlandskommittén. I hemorten torde dessutom hava funnits ytterligare omkring 6.000 man registrerade anmälda. Detta stora antal hade nåtts genom att i slutet på februari de främsta av de återstående hindren från regeringens sida mot en effektiv propaganda för

och lastbilar går färden till fronten.

Dessa sidor foto: Text & Bilder.landet i väster.

Norrmännen mala skidorna vita.

frivilligrörelsen väsentligt mildrats samt att landsorganisationen i Sverige i viss mån börjat ge offentligt uttryck åt sin välvilliga inställning till frivilligrörelsen.

Det uppnådda resultatet måste betraktas såsom en anmärkningsvärd manifestation av svensk vilja och förståelse för nödvändigheten av att hjälpa Finland i dess frihetskamp. Intrycket ökas, om man tager i betraktande att ett stort antal svenskar samtidigt befunno sig i eller anmält sig för hjälp åt Finland under arbetshjälpens regim och att i Sverige en mycket hög stridsberedskap, som tog i anspråk åtskilliga årgångar av vapenutbildad svensk ungdom, upprätthållits alltsedan hösten 1939. Även krigsindustrien, transportväsendet och en mängd samhällsfunktioner, som sammanhänga med krigs- och krisförhållandena upptogo stora numerärer för sin forcerade verksamhet. Man får dessutom inte glömma, att förståelse för utrikespolitiska frågor icke är stor bland svenska folkets bredare massa. Under föredragsturnéer och samtal med svenska män, vilka kunnat komma ifråga såsom medlemmar av frivilligkåren, erhölls rikliga belägg för dessa påståendens riktighet. Majoriteten ville gärna eller önskade intet hellre än att komma ut till broderlandets hjälp, vilket de insågo även skulle innebära ett förebyggande försvar av det egna fosterlandet. Hur många gånger hörde man inte uttalanden såsom: "Om man bara ville ge oss order ..Lika ofta uttrycktes behovet att rådgöra med eller överlämna beslutet åt vederbörandes kvinnliga partner. Men för att göra många andra rättvisa måste framhållas att sakliga skäl ofta angåvos såsom grund för betänkligheter att fatta det allvarliga beslutet:

”Vi har ju ingen utbildning.”

”Vi kan inte jämföra oss med finnarna, som har fått ordentlig utbildning med vapen.”

Vi skulle ju bara bli kanonmat.”

Framför svarta tavlan inviges man i finska språkets hemligheter .

och under fritiden skriva svenskar brev till hemmet.Den anda, i vilken den Svenska frivilligkåren gick ut till sitt värv, karakteriseras i frivilligkårens egen tidning ”Den Frivillige”, som i sitt första nummer den 28/1 i en ledande artikel uttalade följande:

”Finlands och Sveriges historia har under århundraden varit gemensam och alltjämt är det så, att intet folk på

jorden står vårt eget närmare än det finska. Denna gemenskap behöva vi ej här orda om. Den har under de gångna åren ständigt på nytt manifesterats och den kan aldrig upphöra att existera, därför att den är grundad inte så mycket på känslogrunder och tillfälliga vänskapsförbindelser som på gemenskap vid själva livskällorna för en nations växt: historien, naturen, lagen, de demokratiska frihetsidealen.

. och Åke Lauhrén prövade motorn på nya banor för ett nytt slag av tävlingar.

Björn Borg studerade kartan med de sällsamma finska namnen...

Foto: Text & Bilder.

.kommo behiärtade män...

Foto: Stockholms-Tidningen.

”Vad säger fackföreningen?”

Se där en samling av tankar och frågor, som tyvärr voro alltför välgrundade och som i mycket hög grad klarlägger de gångna tiders försyndelser och försummelser, för vilka vårt folk måste lida. Men inför den utveckling, som synes vara mera än ett tillfälligt uppflammande av gammal svenskmannakraft, är det ej skäl att dröja vid dessa faktorer, som hämmade frivilligrörelsens rättidiga utveckling. Tilläggas bör endast, att de rådande verkliga förhållandena måste inverka hämmande på tillströmningen och krävde en utbildningstid av icke obetydlig längd för ett flertal av de vid fredsslutet icke insatta eller ännu icke utrustade frivilliga, innan de skulle kunna insättas i strid. Dessa omständigheter göra, att anklagelserna mot i den aktuella situationen på olika håll ansvariga för det fördröjande inflytande, som ovan antytts, icke kunna förringa värdet av det, som hunnit uträttas.1 förläggningen fann man brottaren Korsnäs-Nilsson och cyklisten Folke Nilsson i gemytligt samspråk

Den svenska frivilligkåren är besjälad av tro på värdet och omistligheten i denna ödesbestämda gemenskap, som den kommer att försvara med uppbjudandet av alla sina krafter.

Varenda man i frivilligkåren vet, att i den försvarskamp, som han nu drager ut för att deltaga i vid sidan av den tappra finska hären, gäller striden ej endast Finland utan också Sverige. Det kan med fog sägas, att det är Sveriges egna gränser, dess militära gränser, som går genom de finska ödemarkerna i norr, som korsar Ladoga, som skär över Karelska näset. Faller denna gräns samman, då går Finland under och också Sveriges existens som självständig nation blir i den stunden hotad, måhända omöjliggjord. För att vi aldrig må komma i den situationen har svenska män nu kommit till Finland.

De frivilliga ha följt inte bara sitt samvetes bud utan också sitt förnuft, när de anmält sig till kåren. De önska ej bli betraktade som ”hjältar”, vilka osjälviskt draga ut för att bispringa en vän i nöden. De göra endast samma sak, som generation efter generation av svenskar gjort före dem: de söka försvara Finlands gränser för att därigenom försvara också Sveriges.”

Den 5/1 reste den första norska frivilligtruppen inalles 150 man från Oslo. De hade utvalts med hänsyn till skid-kunnighet, voro förstklassigt utrustade och fyllda av entusiasm. Ledare var en ung affärsman, Kjell Holts. De norska myndigheterna hade icke medgivit avsked för norska officerare eller underofficerare.

Så småningom ökades den norska kontingenten till c:a 700 man, representerande alla samhällsklasser i åldrar från 18—42 år.

Även i Danmark fick viljan att verka för Nordens sak sitt uttryck i anslutning till frivilligrörelsen. Enär bristande skidkunnighet hos danskarna icke gjorde dem lämpade att ingå i Svenska frivilligkåren, blevo de sammanförda i ett eget förband under den finske majoren Martin

medan Calle Schröder tränade för en vit sport på annat sätt...

Foto: Text & Bilder.

och pastor Åkerhjelm i humöret uppe hos otåi väntande grabbar.

Foto: Pressens Bild.HM

Foto: Text & Bilder.

Den svenska Frivilligkårens chej, general Ernst Linder

...till Finlands hjälp

Foto: Stockholms-Tidningen.

Överstelöjtnant Magnus Dyrssen som stupade vid Sallajronten d. 1/3 1940.

Foto: Stockholms-Tidningen.

Franks befäl. Senare anlände från Danmark överste Trep-tow-Loof. Vid fredsslutet torde omkring 900 danskar hava befunnit sig på finsk mark. Att den danska kåren icke blivit insatt vid fronten sammanhänger med utbildnings-läget inom kåren.

De olika yrken och kretsar, från vilka de svenska frivilliga kommit, framgår av en verkställd undersökning av 2.804 st. anmälningskort från Stockholm och 12 orter ute i landet.1

Rubriken "Övriga” omfattar en stor kategori, som icke angivit något särskilt yrke, dessutom sjömän, fiskare, och andra, som icke kunnat inrangeras under ovan angivna rubriker.

Inom kåren funnos följande sysslor representerade: jordbruksarbetare, grovarbetare, stenarbetare, trädgårds-

1) Ur föredrag av professor Andreas Lindblom vid samfundet Nordens Friheté informationskonferens i Finlandsfrågan 17—18/2 1940.

Ett flertal gånger trädde luftvärnsartilleriet i aktion.

Grovarbetare Transportarb. Industriarbetare Lantbruksarb. Hantverkare Handelsbiträden Civila yrken Stats- och Fast anställda övriga Summa (Chaufförer) Skogsarbetare Kontorister etc Studerande stadsanställda militärer Stockholm 197 282 146 90 143 116 278 40 60 608 1.960 Malmö 38 28 .29 27 23 9 3 38 195 Gävle 3 10 3 1 3 2 2 10 34 Norrköping 8 10 11 10 9 5 10 6 69 Kalmar 14 19 35 9 10 4 2 45 138 Örebro 23 12 9 13 6 4 2 4 73 Jönköping 6 1 2 3 1 3 1 12 4 33 Uppsala 15 16 20 32 7 10 20 20 140 Hälsingborg 23 17 12 5 10 2 1 18 19 107 Kristinehamn 3 1 3 2 4 3 16 Norrtälje 5 4 4 2 3 18 Tierp 1 1 4 4 2 1 13 Ulricehamn 3 3 1 1 8 Summa 334 357 267 232 217 174 326 47 92 758 2.804 Procent 11,9 12,8 9,5 8,3 7,7 6,2 11,6 1,7 3,3 27,0 100%arbetare, skogsarbetare, verkstadsarbetare, gjutare, metallarbetare, cementarbetare, fabriksarbetare, färgeriarbetare, slipare, putsare, skräddare, sjömän, vävslagare, parkettläg-gare, pressare, kockar, slaktare, fiskare, eldare, poliskonstaplar, expeditörer, kontorister, studenter, radiotekniker, chaufförer, byggmästare och skådespelare.

I Axel Boethius’ bok om den Svenska Brigaden 1918, uppgives att i densamma endast mellan 9 och 10 % utgjordes av grov-, industri-, skogs- och lantarbetare. Av vad som förut sagts framgår att dessa kategorier 1940 utgjorde nära 30 %. Skillnaden visar på ett oomtvistligt sätt att frivilligrörelsen denna gång omfattades med samma intresse av hela svenska folket.

Kårens organisation hade redan från början planlagts att omfatta en kårstab och tre eldkraftiga, lättrörliga förband.

Den organisation som slutligen hade skapats utgjordes enligt officiell redogörelse av följande enheter: kårstab med kårstabskompani och signalkompani samt tre grupper. Varje grupp bestod av stabskompani, plogpluton, tre skyttekompanier, jägarkompani, tungt kompani och ett 7 cm. kanonbatteri. Vidare ingingo i kåren ett självständigt jägarkompani, två motoriserade pansarvärnsplutoner, ingenjörskompani, luftvärnskompani (om sex automatkanontroppar), ett 7 cm. luftvärnsbatteri, intendentur-kompani, ammunitions- och tygkompani, vägkompani, två bilkompanier, anspannskompani, bevakningskompani, två sjukvårdsplutoner, hästambulans, verkstadspluton, etapp-kommendantur samt depå om flera kompanier m. m. och Röda korsets ambulans II. En flygflottilj om en jaktdivision (12 plan) och en lätt bombgrupp (4 plan) var ansluten till kåren. Ett finskt

poliskompani ställdes till frivilligkårens förfogande.

Chef för kåren var från första början och ända till kårens upplösning den från frihetskriget kände generalen Ernst Linder. Sedan även finska trupper underställts generalen, anmodade han överste Nordenswan att ansluta sig till kåren, varav översten tidigt varit intresserad och där han på grund av sin stora erfarenhet i vintertjänst var särskilt värdefull. Nordenswan var under sista veckan av

Även den tappre översten Martin Ekström, segraren jr ån Narva} ställde än en gång sin värja till Finlands förfogande.

Svenska flygchefen Beckhammar i journalistisk kor sele

I februari sattes delar av kåren in.

Pressens Bild.Med danskar

trupper, förband och en flygbas i trakten av Märkäjärvi, varvid bl. a. minst fyra ryska flygplan förstördes. Även de svenska förlusterna blevo stora. Två bombplan kolliderade och störtade medan ett av fientliga jagare tvingades att landa bakom de finska linjerna, där det förstördes, dock utan att besättningen gick förlorad. Flygförbandens fortsatta verksamhet måste på grund av materiell underlägsenhet efter hand inskränkas till jaktskydd åt platser vid järnvägen Torneå—Uleåborg samt Rovaniemi och Kemijärvi. Dessutom utförde de två lätta bombplan som återstodo — ett hade tillkommit som ersättning för de tre förlorade — nattliga störtbombsanfall med god effekt mot fiendens flygplatser och förläggningar.

Det svenska jaktflyget lyckades nedskjuta minst tolv bombplan och bidrog liksom luftvärnet säkerligen till, att fienden aldrig försökte anfalla järnvägen Torneå— Uleåborg, vilket var av utomordentlig betydelse för Finlands förseende med krigsmateriel.

Den 19/2 utfärdades en högkvartersorder enligt vilken general Linder såsom chef för ”Gruppen svenska frivillig-kåren” skulle svara för försvaret av norra Finland intill en linje från trakten av Uleåborg till Paanajärvi, norr om Kuusamo. I samband härmed drogos fem finska bataljoner och batterier från denna front till Näset. Inom området kvarstannade finska förband underställdes överstelöjtnant Willamo, vilken trädde under general Linders befäl. Redan den 26/2 hade frivilligkårens huvuddel avlöst de finska bataljonerna. Avlösningen skedde under försvårande omständigheter i form av intensiv rysk flygverksamhet och en temperatur av upp till —47 grader. I samband med avlösningen omgrupperades de finska bataljonerna, vilka fingo till uppgift att försvara Saija-avskärningen på vägen från Salla nordväst ut. Av svenska frivilligkåren var tredje gruppen, chef överstelöjtnant Ekström, ännu icke stridsberedd, varför den svenska kårens försvar vid Märkäjärvi ordnats sålunda:

Första gruppen, chef överstelöjtnant Dyrssen, sedan denne stupat den 1/3, överstelöjtnant Agell, förstärkt med l:a pansar värnsplutonen, försvarade en ås, där avståndet till de ryska ställningarna växlade mellan 300 till 80 meter. Bakom gruppen voro de två 7 cm. batterierna grupperade med kapten Ohlson såsom divisionschef. Denna division utförde redan den 27/2 en framgångsrik artilleribekämpning.

Andra gruppen, chef överstelöjtnant Viking Tamm, grupperades, beredd att förlänga första gruppens norra flygel eller att anfalla i två olika riktningar. Ur denna

Danskarna återvända till förläggningen efter dagens trä-ningsarbete.

kriget stridsgruppchef vid Märkäjärvi, där han förde befälet över Frivilligkårens första och andra grupp samt en finsk bataljon.

I början av februari hade antalet utbildade frivilliga vuxit så att första gruppen kunde avmarschera till fronten. Överste Ehrenswärd, chef för Svenska frivilligkårens stab, har offentliggjort bl. a. följande detaljer rörande kårens insättande och verksamhet.

Redan den 9/1 hade kårchefen, general Ernst Linder, kallats till högkvarteret. Här meddelade fältmarskalken sin avsikt att insätta frivilligkåren i norra Finland, helst icke förrän den blivit helt färdigorganiserad. Kårchefen

anmälde att ett insättande syntes möjligt, när två grupper och motsvarande specialförband voro färdiga. Om den dåvarande rekryteringstakten hölls, kunde detta vara fallet tidigast vid månadsskiftet januari-februari. Det bestämdes att flygförbandet, som var operationsfärdigt inom de närmaste dagarna, skulle spana och verka mot de ryska stridskrafterna i norra Finland, i första hand mot dem som framryckt längst, d. v. s. den division, som stod i stridskänning med general Wallenius' numerärt underlägsna trupper öster om Kemijärvi och hotade Rovaniemi-banans ändpunkt. Läget var vid denna tid ur finsk synpunkt tillfredsställande på samtliga andra frontdelar.

Vid samma tid insattes första gången flygflottiljen till strid (12/1). Major Beckhammar ledde själv anfallet mot

Nya danska frivilliga har anlänt och nyss ekiperats.och norrmän..

grupp hade kårchefen tagit 3 :e kompaniet under sitt direkta befäl bakom och utanför första gruppens södra flygel för bevakning och försvar av ett vidsträckt område. Samtliga luftvärnsförband och ersättningsformationer, bilkompanier och sjukvårdsanstalter voro även i verksamhet.

Den svenska frivilligkårens insats blev kort, men bådade genom de företag, som hunno utföras, gott för framtiden. Både flygvapnet, jägarförbanden och olika delar av infanteriets och artilleriets enheter liksom många enskilda visade prov på, att de ville och kunde uppfylla de förväntningar, vilka kommo till uttryck genom det ansvarsfulla uppdrag, som Finlands överbefälhavare hade anförtrott kåren.

Frivilligkårens förluster visa även att de svenske icke undandrogo sig risker.

Stupade: överstelöjtnant M. Dyrssen, fänrik J. M. Sjökvist, fänrik T. Öjestad, sergeant H. O. A. Persson, frivillige S. A. Sjödin, frivillige P. A. Wybble, översergeant E. O. Hjukström, översergeant O. Svensson-Myr, sergeant B. S. V. Jansson, sergeant H. B. Wallman, översergeant G. Hörnqvist, frivillige J. A. Johansson, frivillige K. A. Palm, frivillige A. Andersen (norrman), löjtnant Melcher Wernstedt, frivillige K. E. Winlöf, frivillige J. H. Thegerström, frivillige A. Christensen (norrman), översergeant A. Jonsson, frivillige V. Roth, frivillige K. R. Cederborg, frivillige H. V. Eriksson, frivillige B. Andersson, frivillige B. A. Brandin, sergeant O. K. A. Svensson, frivillige G. Gustavsson, frivillige E. H. Johansson, frivillige A. H. Lindegran, frivillige L. J. V. Johansson.

Dödad vid störtning under provflygning: flygingenjör S. Å. Hildinger.

Saknade: 19:de flygflottiljen: löjtnant A. R. Zachau, II: a gruppens jägarkompani: frivillige G. P. Karlsson.

Härutöver funnos vid fredsslutet 39 sårade och 130 frostskadade.

Fredsslutet blev för frivilligkåren ännu mera än för de hemmavarande svenskarna en missräkning, som. till en början bragte sinnena ur jämvikt, men general Linder ställde i sin sista dagorder, som återfinnes nedan, sakerna på sina rätta platser:

Nr 50 Rovaniemi 15/3 1940.

Dagorder.

Som en blixt från klar himmel kom underrättelsen om fredsslutet. Svenska Frivilligkårens operationer äro för närvarande avslutade. Vi gå in i ett nytt skede. .

Det är ej Eder skuld, att kårens insats icke blev av

Dessa sidor foto: Pressens Bild.

t

Pulkan var ett gott transportmedel för ammunition, maskingevär m. m.

Bland norrmännen såg man filmskådespelaren Oscar Egede-Nissen och författaren John Klepzig.

den betydelse, vi alla hoppats. Det har berott på omständigheter, på vilka Ni icke haft något inflytande. Men kårens värde framgår därav, att den anförtroddes en uppgift, som tidigare påvilat fem bataljoner med artilleri.

Jag tackar Eder för den offervillighet, den plikttrohet och den skicklighet, som Ni lagt i dagen. Ni ha visat, att Sverige och Norge, trots en mer än 100-årig fred, alltjämt kunna fostra tappra soldater.

Då det gällde Sveriges och hela Nordens frihet skyndade Ni till Finlands hjälp. Framtiden skall i Eder gärning se ett uttryck för viljan hos den bästa delen av våra folk.

Ernst Linder.

Kårchef.

C. A. Ehrenswärd.

Även fältmarskalk Mannerheim betygade i sitt tack vid avskedet av svenska frivilligkåren sin uppskattning av de frivilligas insats:

”Efter mer än 100 dagars hårda strider har Finland slutit fred. Enigt och redo till alla offer grep vårt folk till vapen för att värna sitt högsta goda: ära, frihet och västerländsk kultur. Nu har det sett sig tvunget att till övermakten utlämna delar av ett älskat fosterland; dess byar och städer ha bränts och ödelagts, men dess mod

De norska skidpatrullerna voro snart varma i kläderna.Svenska frivillig kårens tross på marsch mot fronten.

Foto: Text & Bilder.

Foto: Pressens Bild.

...kämpade de...

har ej kuvats och det står med högburet huvud i skyddet av sin armé, som blött i många strider, men som fiendens väldiga övermakt ej förmått besegra.

Frivilliga! Till Eder vilka över land och hav ilat till vår hjälp, lämnande hem och fosterland, redo att offra ert liv på den finska drivan, vill jag i arméns och i eget namn uttala mitt varma tack. Edra stolta hjärtan ha gjort eder till våra vapenbröder i striden mot österns härar. Att av er endast en del hann med i vapenleken förringar ej värdet av edert ädla uppsåt.

Jag hälsar eder, svenskar, med vilka vi på många slagfält under sekler delat segrars ära, men också nederlagets bitterhet. Värdiga det svenska namnet ha tusenden av Eder ställt sig på vår sida. Att hjälpen från Sverige varit en hjärtesak, därom vittnar det bistånd i många former, som med öppen hand givits oss, kanske t. o. m. på bekostnad av egen trygghet. Jag hälsar eder, norrmän, vilka från de höga fjällens land skyndat hit för att värna Nordens frihet.

I denna tid, då våldet hotar de svagas frihet än värre än fordomtima och trampar under tunga stövlar frukterna av generationers arbete på kulturens och framåtskridandets fält, då de små nationernas existens är i fara, ha ni alla bevisat att det ännu finnes män, vilka sporras av ädla ideal och tron på livets högsta värden. Må det vapenbrödraskap vi här knutit vara ägnat att stärka samförståndet och varaktigt närma våra folk till varandra! Finlands känslor av tacksamhet och aktning skola aldrig förblekna.”

Slutligen har general Linder i ett avskedstack till frivilligkåren gjort en resumé, som i sin kärva saklighet ger

"Älgbössorna”, antitanks gevär en i Grafströms jägarekompani....under den blåvita korsfanan

en klar bild av kårens verksamhet och händelseutvecklingen i samband med dess tillblivelse. Han skriver:

”Den plötsligt slutna freden, hård för Finland och olycksbådande för Sverige, avbröt i förtid eder verksamhet. Om svenska regeringen från början underlättat frivilligkårens rekrytering i lika hög grad som den gjorde, då freden stod för dörren, hade överbefälhavaren tidigare och med större resultat kunnat sätta in våra förband.

Kårens flygstyrka har trots materiell underlägsenhet uträttat ett gott arbete och har vid upprepade tillfällen liksom luftvärnet nedkämpat sina motståndare. Vid fronten löste kårens huvuddel, stridsgruppen, sin uppgift, varvid särskilt spaningsförbanden utmärkte sig. De bakre förbanden arbetade väl, ehuru även deras verksamhet

försvårades av fiendens överlägsna flyg och den stränga vintern. Genom svenska frivilligkårens insättande frigjordes finska förband för användning vid Viborg.

Jag tackar eder, officerare, underofficerare och manskap, för plikttroget arbete och föredömlig tapperhet. Fastän målet icke nåddes kunna ni med rätta känna stolthet och tillfredsställelse över att ha vågat edra liv i kampen för Nordens frihet och fosterlandets ära”.

G. M. von Stedingk.

Denna sida foto: Text & Bilder

Svensk patrull vid Salla fronten.

/

Överste Nordenswan, överstelöjtnant Ehrenswärd och kapten Murray runt kartbordet.

K* WO±å

1 främsta linjen: överstelöjtn.

Viking Tamm studerar läget.Övermakten var dock för stor

FINLANDSHJÄLPEN

Kallios tal på Finlands frihetsdag den 6 dec. 1939.

Nu inser dock hela världen att frågan icke gäller Leningrads säkerhet, ty anfallen ha riktats mot gränstrakterna ända från Petsamo till Rajajoki och Hangöudd. Våra fredliga städer ha bombarderats, barn, kvinnor och civilbefolkning ha dödats, för att ej nämna de offer som försvaret av gränserna fordrar. Det ser ut som om denna mäktiga stormakt skulle önska frånrycka oss den självständighet, den själv tillerkänt oss, samt allt det som är oss heligt och dyrbart.

Men lyckligtvis förstå alla skikt av Finlands folk vad frågan gäller, och utan tvivel inser man även utom landets gränser att vi icke endast skydda våra hem och vår självständighet utan även den västerländska kulturen, vars skyddsmur i Norden Finland städse varit.

Med spänd förväntan bidar Finlands folk huruvida andra nationer komma att tillåta förverkligandet av denna

planlagda förintelse. Från många enskildas men även från några statsmäns sida ha vi redan fått mottaga rörande bevis på sympati.

L. 0:s hälsning till det finska folket den 14 dec. 1939.

I denna hemsökelsens stund, heter det i hälsningen, vända sig Sveriges fackligt organiserade arbetare till det finska folket med en försäkran om sin djupa medkänsla. Vi beklaga, att krigets meningslösa våld fått ersätta rätt och ömsesidig hänsyn i den aktuella konflikten mellan Finland och Sovjetunionen. Att förhandlingsvägen övergivits är så mycket mer beklagligt som erfarenheten visar, att nationernas intressefrågor aldrig någonsin kunnat tillfredsställande lösas genom en vädjan till vapnen som högsta skiljedomare.- En rättvis och bestående lösning kan uppnås endast genom fria förhandlingar i en atmosfär av fred och samförstånd.

Varje folk bör utan obehörigt inflytande fritt få utveckla sin egenart och i fred och frihet gestalta sina sociala och politiska förhållanden. Vi se i det nationella oberoendet förutsättningen för social och andlig frihet, byggd på demokrati och personligt ansvar inför samtid och eftervärld.

Vi ge uttryck åt vår starka förtröstan, att Finlands folk, som i tunga och mörka tider städse utan vacklan uthärdat även de svåraste prövningar, skall äga kraft och mod att i enig beslutsamhet fullfölja sin kamp för nationell frihet, demokrati och mellanfolklig rättsordning.

Tanner till Molotov den 15 dec. 1939:

Rådsunionen har velat framstå som en fredens förkämpe. Den har även förklarat sig respektera de små folkens

självbestämmanderätt. När jag nyligen besökte lantbruksutställningen i Moskva läste jag på väggen till en byggnad Stalins bevingade ord: ”Rådsunionen åtrår icke en tumsbredd av andra länders jord, men den kommer också att försvara varje tumsbredd av sin egen.” Det är skäl att i denna stund rädda detta programmatiska uttalande undan glömskan.

Herr Molotov! Hur stämma dessa av Rådsunionen proklamerade grundsatser överens med det anfall som ni nu satt i gång mot det lilla och fredsälskande Finland? Jag ber er besvara denna fråga. Då vi skildes åt i Moskva förklarade vi oss beredda att på underhandlingarnas väg fortsätta våra ansträngningar för att uppnå en för båda parter tillfredsställande överenskommelse. Vi äro fortfarande beredda därtill och även beredda att, såsom vi meddelat er, framställa nya förslag. Denna vår beredvillighet beror på vår fredskärlek och vår åstundan att förhindra onödig blodsutgjutelse.

Intervju med Ryti den 16 dec. 1939.

Vi kämpa emellertid icke blott för vår egen existens, utån vi kämpa mot en allt förstörande fiende, för mänsklighetens evigaste värden. Vi äro också övertygade om att om Finland försvinner ur de fria folkens krets samma öde kommer att drabba många andra folk.

Hur man kan hjälpa och vart bidragen skola sändas.

NATIONALINSAMLINGEN Fö B FINLAND, sammanslutning av följande organisationer: Daco, Folkpartiets ungdomsförbund, KF, LO, BLF, Svenska arbetsgivareföreningen, Lantarbetsgivaref öreningen, SLU, Teknologf öreningen, Sveriges redareförening, SSDU, Köpmannaförbundet, Grossistförbundet, Sveriges hantverksorganisatioL, Nykterhetssällskapens representantförsamling. Tjänstemannens centralorganisation, Ungsvenskarna — Högerns ungdomsrörelse. Adressen är: Nationalinsamlingen för Finland, Drottninggatan 31, Stockholm, postgirokonto 36, teL namnanrop ”Finlandsinsamlingen”.

FÖRENINGEN NORDENS insamling till förmån för de evakuerade: Bidrag kunna sändas till Föreningen Norden, Stockholm, postgiro 448, eller till Finlandsinsamlingen i Hans Östermans bilhall, Birger Jarl sgatan 18, Stockholm, där även insamlingslistor kunna rekvireras. Telefon: Hans Österman, Finlandsin-»amlingen.

"EN DAGSFÖBTJÄNST TILL FINLAND”, Stockholms-Tidningens insamling till förm&n för evakuerade och andra krigets offer I Finland i samarbete med föreningen Norden. Insamlingsbyrän, St.-T:s huvudkontor, Vattugatan 12, öppnas kl. 8 f. m. Tel. namnanrop ”Stockholms-Tidningen”, postgirokonto nr 54 455. Listor kunna rekvireras fr&n insamlingsbyrän, huvudkontorets kassa eller depeschkontoren.

SAMFUNDETS SVEBIGE—FINLAND insamling, Näckströmsgat. 2, Stockholm, telefon 10 21 11: Bidrag kunna insättas på särskilt konto i Svenska Handelsbanken, eller skickas direkt till samfundets expedition, där även insamlingslistor kunna rekvireras.

SVENSKA BÖDA KOBSETS Insamling till en svensk krigsambulans: Bidrag kunna sändas till Böda korsets överstyrelse, Artillerigatan 6, Stockholm, postgirokonto 30 32.

SVENSKA BÖDA KOBSETS klädesinsamling till flyktingar vid Sveriges norra gräns: Uppsamllngslokal: Vasagatan 11, n. b. (öppet kl. 9—17). För vinnande av tid kunna g&vor även sändas direkt till Svenska Böda korset, Haparanda.

UTLANDSSVENSKABNAS HJÄLPFOND till förmän för svenska flyktingar från Finland: Bidragen sändas till Utlandssvenskarnas förening, Sturegat. 3, Stockholm, postgiro 15 73 00. Telefoner: 2021 00, 21 09 01.

BIKSIDBOT'* SFÖBBUNDETS Insamling bland svenska Idrottsföreningar (ingår i Föreningen Nordens insamling): Insamlingslistor kunna rekvireras hos Blksldrottsf örbunde*. Strömsborg, Stockholm. Telefon 10 85 07.

CENTBALA FINLANDSHJÄLPEN till hjälp för finska husmödrar och deras barn, som evakuera till Sverige och här behöva omhändertagas. Huvudexpedition och uppsamlingscentral av kläder Herkulesgatan 26, I.

Penningbidrag och kläder mottaga? även Storkyrkobrinken 14. Telefon: ”Centrala Finlandshjälpen”.

BÄDDA BABNEN: Insamling av kläder och penningmedel i samråd med Centrala Finlandshjälpen. Expedition Vasagatan 11—13 samt Smålandsgatan 4. Telefon 10 61 92.

SVENSKA DAGBLADETS insamling till Finlands Böda kors, postgirokonto 16 50, tel. namnanrop ”Svenska Dagbladet”.

NÖDHJÄLP I FINLAND, Metodistkyrkans insamling till förmån för evakuerade och nödlidande. Medlen fördelas genom svensk- och finskspråkiga di-striktsföreståndare 1 Finland. Postgirokonto 38 83, Metodistkyrkans expedition, Stockholm.Även med hänsyn till andra nationers framtid måste nu äntligen ett effektivt motstånd resas mot våld och orätt. För den skull ha vi rätt att vänta att vi skola erhålla hjälp och undsättning i denna vår kamp.

Ur Kallios tal den 17 dec. 1939.

Vi äro djupt tacksamma för den ekonomiska hjälp och för den gränslösa medkänsla som kommit oss till del, men var och en inser att ett krig i vår tid endast kan avgöras med ändamålsenliga försvarsmedel och med män som föra dem i sin hand. Vi behöva därför en mera aktiv hjälp än vi hittills erhållit, och då vår sak är gemensam för hela den civiliserade världen, tro vi att kulturfolken icke kunna lämna oss ensamma på denna front.

Men även om så bleve fallet, vilket vi ej vilja tro, kan Finlands folk icke vika inför våldet, ty vi inse att om man låter rättens principer förtrampas av godtycket människans liv icke längre har något värde och den västerländska kulturen förlorar sin mest bärande hörnsten.

Ur Utrikesministeriets not till de utländska staternas utrikesministerier den 13 febr. 1940.

Finlands regering är fortfarande besjälad av en fredlig anda, ehuru den redan en gång förut erbjudit sig att uppnå fred på förhandlingsvägen, vilket förslag Sovjetunionen dock överlägset tillbakavisade.

Finland har redan i två månader framgångsrikt försvarat sig mot Sovjetunionens angrepp. Sovjetunionen har icke lyckats erövra annat än smärre områden i Finlands gränstrakter av vilka en del dessutom av strategiska skäl utan strid överlämnats till Sovjetunionen. Landets försvar kräver dock av ett så litet land som Finland stora offer, och avvärjandet av en i materiellt avseende överlägsen fiendes angrepp kan inom kort bli rätt svårt och betungande.

Då finska regeringen tillkännager ovan anförda, på normal krigföring icke tillämpbara råa tillvägagångssätt från en angriparstats sida, hoppas den att denna redogörelse erhåller så stor spridning som möjligt och att världsopinionen måtte resa sig mot dessa krigförings-metoder. Vidare hoppas Finlands regering att i den ojämna kampen fortfarande få åtnjuta sympati och allt möjligt stöd från andra makters sida.

Finlands bönder vädja till Sveriges om hjälp den 19 febr. 1940.

Vi kunna likväl icke vara säkra på att Finland enbart

CENTRALA FINLANDSHJALPENS VERKSAMHET PR 31 MARS 1940

Kläder:

avsända 3.000 ton till ett värde av c:a 15 milj. Kvar i landet till ett värde av c:a 5 milj. Matvaror: skänkta, inköpta och vidarebefordrade c:a 10 milj. Bilar: skänkta, inköpta och vidarebefordrade 1 milj. Diverse: medicin, c:a 4.000 radioapparater, c:a 4.000 cyklar, kikare och kompasser, c:a 40.000 skidor m. m. avsända till ett värde av 2 milj. Bidrag i samband med de eva-kuerade§ uppehåll (inberäknat de svenska hemmens bidrag)

1,5 milj. Ungefärligen beräknade transportkostnader för de finska evakuerade 1 milj. Summa c:a 35,5 milj.

Antalet finska evakuerade, som registrerats och omhändertagits av Centrala Finlandshjälpen, uppgår till 7,078 st. Till dessa utlämnade klädesplagg uppgå till omkring 100.000 st.

Dagligen avgå från olika platser i Sverige 8—10 järnvägsvagnar med diverse förnödenheter över Haparanda, endast från Stockholm avgår 25 ton varor per dag.

Under tiden den 23/1—18/2 1940 transporterades varje dag per flyg 3 ton varor från Sundsvall till Vasa. På återvägen överfördes per dag 60 st. barn.

med hjälp av sina egna trupper skall förmå föra denna kamp till ett lyckligt slut. Den avgörande segern som leder till fred kan icke uppnås endast med materiell och humanitär hjälp. För att kunna segra i sin kamp för vår gemensamma sak behöver Finland dessutom även soldater. Vi vädja till eder: gören edert bästa på det att Sveriges hjälp till Finland snabbt måtte bli av det slag och av den omfattning att segern är säker. Vi äro övertygade om att när svenska och finska trupper förenade stå vid vår ostgräns såsom under Gustav Adolfs tid våra rikens nu hotade frihet varaktigt tryggas.

L. 0:s vädjan om frivillig arbetskraft till Finland den 26 febr. 1940.

De frivilliga vid fronten offra allt — men det behövs också män bakom fronterna.

De frivilliga lämna icke blott ett betydelsefullt bidrag till bevarande av Finlands nationella oberoende. Vid sidan om Finlands fackligt och politiskt organiserade arbetare kämpa de för demokrati och allmän medborgarrätt, för folkets rätt att i frihet gestalta sin egen framtid.

Foto: Text & Bilder.

Foto: Stockholms-Tidningen.

Foto: Text & Bilder.

Statsminister Risto Ryti, som 1 /12 1939 bildade krigsministeriet och sedermera ledde fredsdelegationen i Moskva.

General K. R. Walden, högkvarterets F. d. statsminister A. K. Cajander, un-representant i regeringen och vid freds- der kriget ledare av den humanitära förhandlingarna i Moskva. hjälpverksamheten i Finland.Finland stod ensamt...

Fältmarskalkens proklamation till soldaterna den 13 mars 1940.

Överbefälhavaren, fältmarskalk Mannerheim, har för den 14 mars 1940 utfärdat följande dagorder:

Soldater av Finlands ärorika armé.

Fred har slutits mellan vårt land och Sovjetryssland, en hård fred som till Sovjet utlämnat så gott som varje slagfält på vilket ni ljutit ert blod för allt vad vi skatta dyrt och heligt.

Ni ville ej kriget. Ni älskade freden, arbetet och framåtskridandet. Men kampen blev er påtvingad och i den har ni uträttat storverk som för sekler framåt skola stråla på hävdens blad. Mer än 15.000 av er som drogo ut komma ej att återse hemmet, och huru många äro ej de som för alltid förlorat sin arbetsförmåga. Men ni ha även utdelat hårda slag och om ett par hundratusental av edra fiender nu ligga under den frusna drivan eller med brusten blick stirra mot vår stjärnhimmel, så var felet därtill icke ert. Ni hatade dem ej. Ni ville dem intet ont. Ni följde endast krigets hårda lag: att döda eller dö.

Soldater! Jag har kämpat på många slagfält, men jag har ännu ej sett er like som krigsmän. Jag är stolt över er som om ni vore mina egna barn, lika stolt över mannen från tundrorna i norr som över sönerna från Österbottens vida slätter, Karelens skogar, Savolaks leende bygder, Tavastlands och Satakundas rika gårdar, Nylands och det egentliga Finlands björkomsusade hagar. Jag är lika stolt över fabriksarbetaren och den fattiga stugans son som över rikemannens insatser av liv och lem.

Jag tackar eder alla, officerare, underbefäl och manskap. Men jag vill särskilt framhålla reservofficerarnas mod, deras pliktuppfyllelse och den skicklighet med vilken de skött ett yrke som egentligen ej var deras. Också har deras offer procentuellt utgjort krigets största. Men det har givits med glädje och aldrig svikande pliktkänsla.

Jag tackar officerarna i staberna för skicklighet och outtröttligt arbete och sist tackar jag mina närmaste medarbetare, generalstabschefen och generalkvartermästaren, armébefälhavare samt kår- och divisionschefer,

som i många fall gjort det omöjliga möjligt.

Jag tackar Finlands armé med alla dess vapenslag som i ädel tävlan utfört så vackra bragder från krigets första dag, för den djärvhet med vilken de gått till anfall mot en mångfalt överlägsen, med delvis okända vapen väpnad fiende och för den seghet med vilken de hakat sig fast vid varje bit av fosterjorden. Förstörandet av mer än 1.500 ryska tanks och över 700 flygmaskiner talar om hjältedåd som ofta utförts av ensamma män.

Med glädje och stolthet tänker jag på Finlands lottor och deras insats i kriget — deras offervilja och oför-

trutna arbete på olika områden, vilket frigjort tusentals män till stridslinjerna.

De ha med sin upphöjda anda sporrat och stött armén, vars tacksamhet och uppskattning de till fullo förvärvat.

En hederspost ha de tusentals arbetare beklätt vilka under krigets bittra tid troget och ofta som frivilliga under flyganfall stått vid sina maskiner, förfärdigande materiel för arméns behov, samt de vilka oförtrutet under fiendens eld arbetat vid befästningsarbeten. Jag tackar eder alla å fosterlandets vägnar.

Trots allt mod och all offervillighet har regeringen nödgats göra fred på hårda villkor, vilket dock har sin förklaring :

Vår armé var liten, reserver och kadrer otillräckliga. Vi voro ej rustade för ett krig med en stormakt. Medan våra tappra soldater försvarade våra gränser gällde det att med övermänskliga ansträngningar anskaffa det som brast, att bygga upp de försvarslinjer som ej funnos, att söka den hjälp som ej kom. Det gällde att skaffa vapen och utrustning och det i en tid då vårt land med febril iver rustade sig mot den storm som nu sveper över världen. Edra bragder ha väckt beundran ut över världen. Men efter 3 1/2 månaders krig stå vi fortfarande så gott som ensamma. Vi ha ej lyckats få annan utländsk hjälp än två med artilleri och flyg förstärkta bataljoner till vår front, medan våra egna, i kamp dag och natt, utan möjlighet till avlösning fått taga emot ständigt nya fiendeformationers angrepp till långt över den fysiska och psykiska bristningsgränsen.

När en gång detta krigs historia skrives skall världen se vilka bragder ni utfört.

Utan den generösa hjälpen i vapen och utrustning Sverige och västmakterna givit oss hade så långt motstånd som vårt varit omöjligt gentemot de oräkneliga kanoner, tanks och flygmaskiner som satts in emot oss.

Tyvärr har det storartade löfte om hjälp som västmakterna givit oss ej kunnat fullföljas genom att våra grannar av omsorg om eget hus förvägrat deras trupper rätt till genomfart.

Efter sexton veckors blodiga strider, utan vila dag eller natt, står i denna stund vår armé obesegrad mot en fiende som, de enorma förlusterna till trots, endast vuxit i antal. Vår hemmafront, där otaliga flygangrepp spritt död och fasa bland kvinnor och barn, har ej heller sviktat. Våra brända städer och i ruiner lagda byar långt bakom fronten, ja ända till våra gränser i väster äro ett talande bevis på vad detta folk fått utstå under de månader som gått.

Vårt öde är hårt, då vi nödgats utlämna åt en främmande ras med annan livsåskådning och andra moraliska värden land där vi under sekler med svett och möda brutit teg.och fred slöts..

Men vi skola taga hårda tag för att inom det som återstår skänka ett hem åt dem som blivit hemlösa och bättre existensvillkor åt alla. Och vi skola som förut vara färdiga att försvara det mindre fäderneslandet med samma beslutsamhet och kraft med vilka vi försvarat vårt odelade fosterland.

Vi ha det stolta medvetandet att ha en historisk mission som vi fortfarande fylla: att skydda den västerländska civilisationen, som sedan sekler varit vår arvedel. Vi veta också att vi till sista penningen ha betalat den skuld i vilken vi stått till västerlandet. Mannerheim.

M osk vafred ens artiklar.

Artikel 1:

De militära operationerna mellan Sovjetunionen och Finland skola ofördröjligen inställas i enlighet med det förfarande som förutses i det till föreliggande fördrag fogade protokollet.

Artikel 2:

Statsgränsen mellan Sovjetunionen och Finland fastställes genom en ny linje, genom vilken hela Karelska Näset med staden Viborg (Viipuri) införlivas med Sovjetunionens territorium liksom också Viborgbukten med dess öar, västra och norra stranden av Ladogasjön med städerna Keksholm, Sordavala och Suojärvi, en rad öar i Finska viken, territoriet öster om Märkäjärvi med staden Kuolajärvi, en del av Fiskar- och Srednyj-halvön — allt i enlighet med en till det föreliggande fördraget fogad karta. Den noggrannare dragningen av gränslinjerna skall fastslås av en blandad kommission, bestående av representanter för båda de fördragsslutande parterna, vilken inom en frist av tio dagar efter undertecknandet av det ömsesidiga fördraget skall tillsättas.

Artikel 3:

Båda de fördragsslutande parterna förplikta sig att avhålla sig från varje angrepp mot varandra och icke ingå några förbund eller deltaga i koalitioner, som äro riktade mot den ena av de fördragsslutande parterna.

Artikel 4:

Finska republiken förklarar sig gå med på att till Sovjetunionen utarrendera halvön Hangö mot en årlig betalning av 8 miljoner finnmark från Sovjetunionens sida, på en tidrymd av 30 år, liksom också det omgivande sjöterritoriet inom en radie av 5 sjömil åt söder och öster samt 3 sjömil åt väster och norr, vidare ett antal tillhörande öar, i enlighet med bifogade karta, för upprättande av en flottbas, som är ägnad att försvara inloppet till Finska viken mot ett angrepp, varvid Sovjetunionen för försvar av denna flottbas får rättighet att där på sin bekostnad hålla ett erforderligt antal landtrupper och luftstridskrafter. Finska regeringen drager inom loppet av tio dagar från ögonblicket för ikraftträdandet av det nuvarande fördraget tillbaka alla sina trupper från halvön Hangö, och halvön Hangö med omkringliggande öar övergår till att stå under Sovjetunionens förvaltning, i enlighet med föreliggande fördragsartikel.

Artikel 5:

Sovjetunionen förpliktar sig att draga tillbaka sina trup-9 per från Petsamoområdet, vilket i fredsfördraget av år 1920 frivilligt avträddes åt Finland.

Finland förpliktigar sig, §åsom förutsågs i fredsfördraget av år 1920, att i sina kustvatten vid Norra Ishavet icke hålla några krigsfartyg eller andra beväpnade fartyg, med undantag för beväpnade fartyg på mindre än 100 ton, som Finland utan begränsning kan hålla där, samt icke mer än 15 krigs- och andra beväpnade fartyg, vilkas tonnage icke får överskrida 400 ton för varje fartyg. Finland förpliktar sig, såsom förutsågs i samma fördrag, att i ifrågavarande farvatten icke hålla några undervattensbåtar och inga beväpnade flygplan. Likaså förpliktar sig Finland, såsom förutsågs i samma fördrag, att ej upprätta några krigshamnar vid denna kust samt icke krigsflott-baser och militära reparationsverkstäder i större omfattning än som är nödvändigt för nämnda fartyg och deras beväpning.

Artikel 6:

Sovjetunionen och dess medborgare få, såsom fastställdes i fördraget av år 1920, rätt att fritt resa genom Petsamoområdet till Norge och tillbaka, och Sovjetunionen får rätt att upprätta ett konsulat i Petsamoområdet. Varor som transiteras över Petsamoområdet från Sovjetunionen till Norge samt varor som transiteras genom samma område från Norge till Sovjetunionen äro befriade från undersökning och kontroll, bortsett från den kontroll som är nödvändig för att reglera transitotrafiken, och de äro icke underkastade tull-, transito- eller andra avgifter. Den ovannämnda kontrollen av transitovaror skall icke utövas annat än i den form som förekommer i liknande fall i enlighet med internationell sedvänja vid dylika transporter. Sovjetryska medborgare, som bege sig genom Petsamoområdet till Norge och från Norge till Sovjetunionen, äga rätt till oförhindrad genomresa i kraft av de pass som utfärdats av vederbörande sovjetryska organ. Under förutsättning att gällande allmänna regler iakttagas skola obeväpnade sovjetryska flygplan ha rätt att över Petsamoområdet upprätthålla flygförbindelse mellan Sovjetunionen och Norge.

Artikel 7:

Finska regeringen beviljar Sovjetunionen rätt till tran-sitering av varor mellan Sovjetunionen och Sverige, och för att utveckla denna transitotrafik genom kortaste järnvägsförbindelse erkänna Sovjetunionen och Finland det nödvändigt att — såvitt möjligt under 1940 — vardera parten på sitt område bygger en järnväg som förenar Kandalaksja med Kemijärvi.

Artikel 8:

I och med att föreliggande fördrag träder i kraft skola de ekonomiska förbindelserna mellan fördragsparterna återupptas, och i detta syfte skola parterna upptaga förhandlingar om avslutande av ett handelsfördrag.

Artikel 9:

Fredsfördraget träder i kraft omedelbart ^efter undertecknandet och skall därpå underkastas ratificering. Ut-växlingen av ratifikationsinstrumenten skall äga rum i Moskva inom en tid av tio dagar.I bister tystnad mottogo officerarna budskapet...

... den 13

sorg och förstämning över orättvisorna som likt svarta demoner jaga land och folk. Därefter kom utlösningen. Det är ingen överdrift att säga att hela Helsingfors var upplöst i tårar denna underliga fredsdag.

Det fanns väl inte en radio, vare sig i hem, på arbetsplatser eller i offentliga lokaler, som inte stod redo att vidarebefordra den officiella kommunikén: minister Tan-ners tal. Överallt väntade man. De redan hårt spända nerverna voro nu till högsta potens helspända. Själv befann jag mig de timmarna i hotell Kämps pressrum som var till trängsel fyllt av journalister, representanter för världspressen. De flesta hade inte unnat sig någon sömn. Natten igenom hade man avvaktat nyheterna. Luften var tjock och vit av tobaksrök och atmosfären till bristningsgränsen laddad av nervositet, som ökades för varje timme som kröp fram. För länge sedan hade man slutat med gissningar och spekulationer. Det var tyst. En tystnad som, så koncentrerad som möjligt, underströk och accentuerade vad som komma skulle. Om man kan säga att luften i ett rum håller på att bågna av tryck, så skulle det passa i det här sammanhanget.

Så kom slutligen 12-slaget — efter denna oändliga förmiddag — med minister Tanners redogörelse över fredsslutet och de hårda villkoren. Och därefter följde Luther-psalmen ”Vår Gud är oss en väldig borg”. — Som i dimma, som i ett slags dvala såg jag raden av ansikten omkring mig, stela av sorg och präglade av andakt. Det vara fakta, verklighet nu. När psalmens orgelmusik förtonat och radion åter stod stum, kom reaktionen. Många gingo med snabba steg mot dörren, ur stånd att uthärda annan omgivning än ett rums fyra väggar. Andra stodo kvar, som om de förlorat rörelseförmågan. För några sekunder tappade t. o. m. pressens armé fotfästet. ”Det är inte fred det är break-down”, hördes någon halvt hysteriskt slunga ut.

Fred — men vilken fred? sade man. En kapitulations-fred som i sig närmast inbegriper frågan: Hur långvarig blir den? Helsingfors flaggade på halv stång. Svarta sorgflor vajade sakta från affärernas fönster och svarta sorgband kantade löpsedlar och tidnings telegram. Det fanns väl inte en som inte den stunden kände alltings malande meningslöshet. Det var inte underligt att man just då

Flaggorna sänktes på halv stång ...

Nu EFTERÅT förefaller det som Helsingfors den minnesrika dagen 13 mars 1940 — ett datum som för varje människa i Finland kommer att stå outplånligt ristat i minnet — drabbades av ett bedövande slag. Allting liksom avstannade, rubbades, råkade i obalans och förvirring. En hemsk förlamning gick rakt i hjärterötterna. Den första reaktionen var en känslokramp, som efter några korta timmar övergick i antingen iskall kyla och bitterhet mot en imperialistisk nations maktbegär och dem som av ett eller annat skäl varit förhindrade att hjälpa, eller djup. och tigande be-gynte den obesegrade armén sitt återtåg.

mars

med stigande oförståelse inför skeendet frågade vad dessa hundrafem dagars förbittrade strid tjänat till, när nu de män som fanns kvar fingo order att retirera i sitt eget land, på sin hembygds jord som de så ärorikt försvarat. Slutet på en heroisk kamp — som på ett enda slag vände allt i nederlag.

Aldrig ha väl divergerande åsikter brutit så starkt mot varann och mot piren, vågbrytaren Sverige, som denna onsdagskväll, när den första chocken lagt sig och behovet att forma de förvirrade tankarna i ord, lossade tungans band igen. Att slutet kommit lika överraskande som början, var den allmänna meningen. Oväntat och hårt. Och allt eftersom kvällen skred fram blev övertygelsen att offren inte varit förgäves, allt mer påtaglig. Skulle vi nu göra om det hela, skulle det bli på precis samma sätt, men det var oväntat att situationen gått dithän att man måste sluta fred nu, sade en känd finsk vetenskapsman. För var och en stod den nakna sanningen klar. Nu måste vi arbeta dubbelt så mycket som förut för att bygga upp allt. Ett uppbyggande som avsevärt försvåras genom det allmänna världsläget.

Vår självkänsla, fortsatte man denna minnesrika afton, hade aldrig gått med på, vi hade evigt föraktat oss själva, om vi frivilligt underkastat oss de till synes lindrigare kraven. Man var allmänt övertygad om att det inte stannat där, att det blivit krav på krav till en fullständig tillintetgörelse. Många pekade pk ukrainarna och inger-manländarna, som exempel. Efter vad man kunde avlyssna föreföll det som slaget kändes så förlamande därför att man tidigare inte föreställt sig just detta — Finlands styckande. Att tusentals finska hem nu skulle skiljas från fosterlandet. Visserligen hade man varit beredd på ännu värre. Man hade trott att det gällde Finlands bevarande eller fullständiga tillintetgörelse, alltså liv eller död för hela landet. En del voro av den åsikten att man på sätt och vis vant sig vid föreställningen att hela landet skulle förödas, vilket medfört att största delen av befolkningen gått under, och de överlevande fått söka sig till främmande länder — men trots det fanns inte ett ögonblick tanken att ge sig. Alla, föreföll det, voro ända till denna dags radiotal inställda på att kämpa till sista man. Under hela krigets tid hade finnarna hotats med fullständig tillintetgörelse i proklamationer och offentliga uttalan-

„.då nyheten spreds om den hårda jr eden.

den från Moskva. Från den synpunkten var man på sina håll beredd att betrakta det skedda som en seger. Fienden insåg att det blev för dyrt för dem att erövra landet på det sättet, resonerade man. Det var inte ett utslag av ädelmod och storsinthet så som Pravda och Molotov ville göra gällande.

Som ett sorgedok svepte mörkläggningen Helsingfors denna fredsslutets kväll. Med varje nerv, varje sinne förnam man med brännande intensitet att Finland hade landssorg. A ili pekonen.

Foto: Text & Bilder.Tunga förluster...

Genom Moskvafreden tvingades Finland avstå stora och värdefulla områden. Från Viborgs och Kuopio län avskildes omkring 25.000 km2 eller en areal, som ungefär motsvarar Västernorrlands län. Uppe i norr gäller det omkring 8.000 förlorade km2, d. ä, ungefär detsamma som Örebro läns område, ehuru i annat luftstreck. Räknar man i procenttal blir resultatet följande. Området i öster utgör cirka 7 % av Finlands totala areal. Motsvarande procenttal av Sveriges areal betyder ungefär hela Kopparbergs län. Förlusten av Hangöområdet är inte kvantitativt så stor, men representerar gammal kultur- och skärgårdsbygd.

Befolkningen i de förlorade områdena stiger till inemot

450.000 eller cirka 12 % av den totala befolkningen. Motsvarande procentsats av Sveriges totala befolkning betyder ungefär summan av befolkningen i Södermanlands, Östergötlands och Jönköpings län.

I Hangöområdet är det över 10.000, övervägande svenskspråkiga, som förlora hem och hembygd. I Viborgs län är det en förut hårt prövad befolkning, som nu drabbas av nya olyckor. I det forna Gamla Finland fingo dess förfäder pröva de ryska donationsgodsherrarnas tryck.

Utrikesminister Tanner meddelar nyheten om jr eden.

Efter 1918 drabbades befolkningen av svåra förluster i och med den upphörande gränshandeln med Ryssland. Nu går den hellre från gård och grund än den stannar kvar under rysk överhöghet.

Framförallt är det en småbrukarbefolkning, på omkring

300.000 personer (inkl. familjer), som måste lämna en jord som idogt har upparbetats. Den odlade arealen uppgår till omkring 250.000 har, och bruket har under de senaste årtiondena intensifierats så att stora delar av området var självförsörjande med avseende å spannmål. Vissa socknar hade t. o. m. överskott. Även den anima-liska produktionen var betydande.

15.000—20.000 stupade, cirka 50.000 sårade. 8—10.000 kvinnor utan familjeförsörjare, cirka 20.000 faderlösa barn,

450.000 människor evakuerade från de avträdda områdena, 50.000 hemlösa på grund av bombardemang. Förödelse av egendom för minst 2 miljarder finska mark.Foto: Text & Bilder.

Den nya gränsen har provisoriskt utmärkts.

sågade varor och troligen även av alster av pappersindustrien ha blivit kvar på ryskt område.

Genom landavträdelsen ha några av kommunikationsnätets viktigaste pulsådror blivit avskurna. Den karelska banan från Viborg i nordöstlig riktning, jämte förgreningar stannar till en längd av över 1.000 kilometer på rysk sida. Den största olägenheten vållas därav, att Saima kanal i dess nedre del jämväl råkar i ryska händer. För den stora trafiken från hela Saima sjödistrikt är detta ett allvarligt slag.

Förlusterna i naturliga exporthamnar och hamnanläggningar är avsevärd. Genom hamnarna Viborg, Trångsund, Björkö och Hangö har vid pass en fjärdedel av Finlands export gått.

Bland förluster må ytterligare nämnas hela det bygg-nadskapital, som ligger i småbrukarhemmen och fabriks-arbetarnas bostäder i industrisamhällen samt framförallt i de avträdda städerna (Viborg, Kexholm, Sordavala, Hangö) och köpingarna (Lahdenpohja och Björkö). Stora värden kommunal egendom ha spolierats. Det bör också erinras om de stora belopp, som av banker och kredit-

...voro fredens pris

Den nordöstra delen av det nu avträdda området i Viborgs och Kuopio län är ett stort skogsdistrikt, vars förlust betyder en avsevärd avbränning i Finlands skogs-resurser. Enbart Kymmenebolaget förlorar c:a 100.000 har.

På basen av skogs- och andra råvarutillgångar, med hjälp av de stora kraftresurserna i Vuoksen och i samband med jordbruksproduktionen hade stora industriföretag vuxit upp, vilka nu till god del stanna på ryskt område. Bland dem må nämnas flera stora cellulosafabriker, bl. a. de betydande fabrikerna vid Enso (främst sulfat- med biprodukter), sågverk, anläggningar inom sten- och metallindustrierna, en konstsilkesfabrik, mejerier och kvarnar samt en råsockerfabrik m. fl. Dessutom torde stora lager av

företag ha investerats i dessa trakters produktiva anläggningar. En affärsbank med en total omslutning på över 200 miljoner mark, som arbetat i östra Finland, har redan nödgats inställa sina betalningar. Många sparbanker och kooperativa kassor råka desslikes i svårigheter.

Det finns ingen möjlighet att göra en sammanlagd värdering av de värden, som gått förlorade genom landavträdelserna. I runt tal kan det antagas att en tiondedel av Finlands nationalförmögenhet har avståtts. Huruvida nationalinkomsten skall nedgå i samma proportion är ovisst, innan man ser vilka möjligheter det finns att sätta in den evakuerade befolkningen i produktivt arbete.

Hugo E. Pipping.

C:a 50.000 karelska bondgårdar lämnades öde då ryssarna Foto: Reportagebiia. ryckte in. Även boskapen fördes bort.

"Hr

Moskva

RYSSLAADMen återuppbyggnads-

i allmänhet försöka göra övergångsskedet så kort som möjligt och att söka få in de evakuerade i produktivt arbete.

Bakom fronten föreligga skador på fastigheter, fabriker och institutioner, vilka taxerats till 1,7 miljarder mark. Ett annat omfattande uppbyggnadsarbete hänför sig till brända byar inom evakuerade områden, som inte ha avträtts. Sådana finnas speciellt i norr.

Den största uppgiften är koloniseringen av jord för den jordbrukande befolkning, som lämnat de avträdda områdena. Att åstadkomma 250.000 har odlad jord för dem kunde förefalla orimligt, om man inte visste att under de sista decennierna ett omfattande nyodlingsarbete i Finland har bedrivits, varigenom 40 ä 50.000 har odlad jord årligen upptagits. Den behövliga jorden kan erhållas dels genom styckning av större ägor, dels genom utnyttjande av statens och prästerskapets boställen samt genom kolonisering av skogsmarker. En omfattande lagstiftning från statens sida blir i detta avseende nödvändig.

Förutom jord erfordras emellertid bostäder, uthusbyggnader och inventarier. En del av kreatursstammen har räddats över, men ett stort antal djur har uppenbarligen nedslaktats. För detta nybyggnadsarbete behövs kapital och byggnadsmateriel.

Av fabrikerna måste somliga lämnas utan efterträdare, i den mån de nämligen ha grundat sig på råvaror från östra Finland. I fråga om andra ställer sig ett återuppbyggande naturligt. En ersättning för den förlorade vattenkraften kan tänkas erhållen i Uleå älv, men detta arbete kräver både tid och krafter. Att knyta ihop det genom gränsdragningen söndertrasade järnvägsnätet blir både en ekonomisk och strategisk nödvändighet. De västligt belägna hamnarna måste synbarligen förstoras och kapaciteten på järnvägslinjerna till dem höjas.

Utförandet av detta gigantiska rekonstruktionsprogram kräver naturligtvis en mobilisering av kredit- och arbets-

De SKADOR och förluster som drabbat Finland.äro dels krigsskador vid eller bakom fronten, dels förluster av människoliv. Därtill komma förlusterna på de avträdda områdena.

Det gäller nu att ersätta eller taga igen det förlorade. I första hand kräves under ett övergångsskede rent humanitär hjälp för de evakuerade: tak över huvudet, mat, kläder. Vissa av dessa humanitära uppgifter få en varaktig prägel, bl. a. de som hänföra sig till vården av invalider samt barn till stupade. Det gäller emellertid att

Denna sida foto: Text & BilderFoto: Text & Bilder.

arbetet kallar

marknadens alla resurser. Framförallt är det fråga om sanering av fördärvade krediter och skapandet av nya på lång sikt. Kostnaderna måste fördelas på flera släktled. Samtidigt få inte de korta krediter försummas, som behövas för att hålla produktionslivet och speciellt exporten i gång. Exporten är nödvändig för att kunna upprätthålla import av råvaror och livsmedel och ger dessutom kontakt med den internationella kreditmarknaden.

Huru arbetsmarknaden kommer att gestalta sig är svårt att säga, förrän demobiliseringen är avslutad. Att arbetskraften har mindre kapital och jord att samarbeta med och att den minskats, måste naturligtvis leda till en försämring av totalproduktionen i samhället och till en sänkt levnadsstandard.

Det ligger i sakens natur, att rekonstruktionsarbetet i mycket stor utsträckning måste bedrivas under statens medverkan. Stora anspråk komma att ställas på statens finansiella bistånd. Stöd utifrån är i hög grad värdefullt.

Sammanfattningsvis kunde sägas att Moskvafreden skapat bl. a. följande varaktiga olägenheter, nämligen 1) förlust av jord, skog och vattenkraft och av kapital, nedlagt i samband med dessa naturrikedomar; 2) förlust av mänsklig arbetskraft och befarade dröjsmål med den evakuerade befolkningens insättande i produktiv verksamhet; 3) sämre ekonomisk geografisk gräns och fördyrade transportkostnader; 4) nödvändigheten av en ytterligare stärkt för-svarsberedskap; S) svårigheterna på den internationella varu- och kapitalmarknaden, vilka måste tänkas bliva rådande så länge världskriget varar.

Goda förhoppningar beträffande framtiden kunna å andra sidan knytas till följande omständigheter: 1) stora

naturliga resurser kvarstå dock på Finlands territorium; 2) jordbruket har under de två senaste decennierna visat sig äga större möjligheter än man förut tänkt sig; 3) beroendet av utrikeshandeln är, trots dess stora betydelse, i någon mån minskat genom expansionen på jordbrukets

och hemmamarknadsindustriens område; 4) erfarenheterna från den stora strukturella omläggningen av Finlands näringsliv 1918 visa, att Finland äger goda anpassningsmöjligheter; 5) Finland äger uppenbarligen både moralisk och ekonomisk goodwill i världen, vilket bör kunna föranleda hjälp i råvaror, penningunderstöd och krediter; 6) Finland har den livsvilja, som besegrar även stora hinder och kan göra de offer av nutiden åt framtiden som behövas.

Hugo E. Pip pin g.

Foto: Finlaifdia Uutist.Med förenade krafter skall

Vad Finland fölorade med Karelen.

S:a 25.000 km2 eller x/7 av Finlands areal.

40 socknar i sin helhet.

14 „ delvis.

Staden Viborg, 72.500 innevånare, landets näst största stad.

„ Sordavala, 4.000 innevånare.

„ Kexholm, 4.000 „

Köpingarna Lahdenpohja och Björkö.

260.000 har odlad jord eller nära 1 /10 av hela landets odlade areal.

420 industriella arbetsställen med inalles 19.000 arbetare eller c:a 9 % av landets industriarbetarstam. Produktionens bruttovärde inom det avträdda området utgjorde 1,8 miljarder f. mk eller nära 8 % av landets totala produktion.

Femte FLYTTNINGSDAGEN var jag ute i Hangö. Då var isen bruten och det oerhörda evakueringsar-betet kulminerade dessa timmar. Allt som kunde tagas med till det beskurna fosterlandet, demonterades och fördes bort. Det var en fullständig avklädning. Kanonerna hämtades från skärgården, skeppen från hamnen, kranarna från kajen, lagren från lagerbyggnaderna, möblerna från husen som slutligen stodo som tomma skal. Glasverandorna gapade som svarta skelett.

Fem dagar hade man ännu kvar och frågan: Skall vi hinna föra bort allt? dallrade i luften. I jämn ström gingo bussar och lastbilar ut och in den enda vägen som finns mellan Hangö och Helsingfors. Man mötte bilkaravaner som voro flera kilometer långa. Lastbilar höga som hus vinglade farligt på isgatan. Oavbrutet kommo nya bilar och bussar med ny militär och civil arbetskraft, som vid

den tidpunkten gick upp till över 5.000 man. Här och var kantades vägen av för tillfället övergivna flyttlass. En herrelös gungstol i sällskap med några pinnstolar ute i snödrivan talade tydligare än ord om den stora trage-* din. Under den timme resan tog fick jag uppleva de mest olikartade transporter i ”gatans rullande band”. En vinteravrustad segelbåt bogserades efter en bil med ett halvt dussin soldater hängande i aktern som barlast, styre och broms. Vidare mötte jag vattenrutschbanan från stranden, som gled fram som ett torn i kolonnen.

Finland har blivit fattigt och har inte råd att låta något gå till spillo. Allt måste bort, och allt som möjligtvis fanns att uppbringa i transportmedel hade satts i rörelse. Båtar, tåg, automobiler, vagnar, slädar och cyklar — t. o. m. små sparkstöttingar. Omkring 1.200 bilar voro i ständig trafik dygnet runt. Polisen stod i spetsen för det hela. En radiobil gled sakta genom staden medan högtalaren tydligt förkunnade: I kväll klockan 22 går en linjebuss till Helsingfors för dem som önska följa med. Från öarna ute i skärgården kommo långa kolonner av hästar, slädar och människor som evakuerades över isen. Fattiga män och kvinnor medförande allt de ägde i timliga ägodelar.

Där härskade sorg och bitterhet, det är hårt att vända hemmet ryggen och gå ut i en oviss framtid. Åtta tusen människor stodo hemlösa och uppryckta med rötterna utan en aning om vidare existensmöjligheter. Samma katastrof som vi de senaste åren fått bevittna i Spanien, Tjecko-slovakiet och Polen.

Nu låg Hangö till stor del i ruiner efter ryssarnas fruktansvärda bombangrepp. Närmare 300 hus ha mer eller mindre demolerats av de 9.000 bomber som fällts, från krigets första dag till dess sista. I denna idyll, denna finska semester- och seglarstad, som mest består av trävillor, typiska sekelskiftesvillor med tinnar och torn, där varje hus påminner om ett sommarnöje och associerar till salta bad och sol har fiendens brandbomber härjat ohyggligt. Ut-

De finska och ryska delegaterna tecknade sina namn på kartan med den nya gränslinjen.Norden resa si

efter huvudgatan fanns knappt ett hus med normalt utseende, halvbrända gavlar, nakna skorstenspipor, skadade murytor -— allt sprucket, krokigt och härjat.

Kontrasten mellan det vita, snötäckta landskapet med höga susande tallar, raka som pelare — vänliga kobbar och skär, den blå luften och bländande marssolen — och de förgråtna människorna som tysta samlade ihop sina tillhörigheter, var hemsk i all sin brutalitet och skoningslöshet. På verandor stodo bleka och hålögda män och kvinnor och väntade på lastbilen. Och runt husen lågo trädgårdarna, jag kunde trots snön se hur små stenterrasser och välskötta fruktträd i fina rader, vittnade om kärlek och idogt arbete. Om många strävsamma sommarkvällar och söndagar.

Nu har denna finska fiske- och badort blivit hemstad för ett ryskt infanteriregemente på omkring 3.000 man, två luftregementen och två luftvärnsbatterier, allt som allt för cirka 5.000 ryska militärer. Aili pekonen.

Kronprinsens tal den 25 mars 1940.

Hos INGEN av oss alla, som bygga och bo i Sveriges land, komma någonsin de skakande intrycken av det 3 1/2-månaders krig, som så hjältemodigt utkämpats av vårt broderfolk Finland att ens i minsta mån försvagas. Den 30 november 1939 var dess början. Det är ej mer än 10 dagar sedan dess slut, den 13 mars 1940. Allt, som därmed står i sammanhang, är ristat med eldskrift i våra hjärtan. På århundraden har väl ej den svenska folksjälen skakats så djupt som nu.

Freden i öster — sådan den nu är — är numera ett faktum. Det tyckes mig då, att det enda riktiga vi kunna göra, det är att blicka framåt, att anspänna all vår andliga och kroppsliga energi för att fullfölja våra uppgifter såsom enskilda människor och såsom folk. En av våra stora uppgifter är utan tvivel att hjälpa Finland.

Det hårda fredsslutet var knappast ingånget, förrän Finlands modiga folk — ett föredöme för andra— vände blicken mot framtiden, började omställa sin under kriget glansfullt hävdade, sega energi för återuppbyggandets tålamodsprövande värv. Vilken överväldigande stor uppgift! Städer sönderslagna, byar brända, gårdar och kommunikationsmedel förstörda. Husdjur och husgeråd förlorade. Och det värsta av allt, viktiga landsdelar förlorade, ungdom i sin bästa ålder, familjeförsörjare, ja även kvinnor, barn och åldringar skördade av döden, många dömda till krymplingens, den arbetsoförmögnes bittra lott. Och därtill detta jätteproblem, att finna nya hem, nya uppgifter, för hundratusentals medborgare från de förlorade områdena.

Säkert kommer Finlands folk att visa oss andra, huru man löser sådana svårigheter. Men Finland behöver hjälp. Det har rättighet att vänta hjälp, så sant som mänskligt mod, viljestyrka och lugn förtröstan äro egenskaper, som hos människor måste framlocka en obetvinglig vilja och lust att hjälpa.

Denna vilja har hos oss i Sverige under kriget tagit sig uttryck av sådana mått, som förut varit helt okända här i landet. Och ändå ha vi som frändefolk och medmänniskor skyldighet att hålla ut i vårt hjälparbete.

Därför: fram hela Sveriges folk för ny hjälp till Fin-

Med Salla avträddes även Kuntsa vackra natur par k och i norr Fiskarhalvöns tundraområde.

land! Tag nya krafttag för hjälpverksamhet och insamlingsarbete! Långt ifrån att slappas av, måste detta arbete

nu bli intensivare än någonsin, offervilligheten större än någonsin, givandets glädje kännas större än någonsin!

Under senast förflutna vecka har undersökts vad som lämpligen borde göras, för att vårt hjälp verk för Finland må organiseras så väl och så effektivt som möjligt. Resultatet är att k. m:t nu tillsatt en ”Rikskommitté för Finland”, där jag fått det ansvarsfulla uppdraget att vara ordförande, och som i övrigt består av: överståthållare Nothin, fru Maja Sandler, f. d. generaldirektör Malm, direktör Hérnod och redaktör Casparsson.

Rikskommitténs uppgift är att säkerställa och befordra samarbetet mellan de organisationer, som verka för Finland, så att splittring och dubbelarbete undvikas. Senare, efter det överläggningar ägt rum med vederbörande finska och svenska myndigheter och organisationer, kommer att lämnas närmare redogörelse för våra arbetsuppgifter och vad därmed äger samband. Redan nu bör dock omnämnas, att Centrala Finlandshjälpen, vilken nu kommer att själv avveckla sin penninginsamlande verksamhet, däremot fortsätter med sina sociala uppgifter. Insamlingen av penningar koncentreras hädanefter till Nationalinsamlingen. Den nya Rikskommittén kommer däremot att i samråd med de finska myndigheterna besluta om medlens användning, där de bäst behövas, varvid givetvis all hänsyn tages därtill, att pengarna gå till de ändamål, för v;lka de givits.

Och nu ännu en gång: alla fram för det gemensamma målet! Nya krafttag behövas! Ingen får svika! Från Finland ljuder i dessa dagar det trosvissa ordet: ”vi skola bygga upp vårt land igen”. Och från denna sidan öster-sjön vilja vi enstämmigt svara: ”Vi skola hjälpa eder så långt vi det förmå”.mot en ny framtid

—f" .... »; i:«Li«jwiBaaaMMMg!

Fredsdokumentets ryska text.

Storkrigets stormvind blåste fram över Nordens fredliga stater. Sorg och ödeläggelse följde i dess spår, och för sent blev det att orda om vad en större nordisk beredskap och en i tid genomförd upprustning kunnat uträtta för att förhindra en sådan ödesdiger utveckling. Prövningens timma slog, och Nordens folk fingo än en gång se sanningen i en finsk historikers ord: "De nordiska staterna äro spillror av en stormakt som aldrig blev till".

Och dock. Urgamla, ur historiens egen mark långsamt framvuxna riken och statsbildningar förintas ej från i dag till i morgon. Gamla enhetliga nationer, vilkas tradition går tillbaka till historiens gryning och vilkas an sikten och statsskick utfor-

mats under seklers utveckling, kunna ej gå under. Norden har upplevat bister stormvind förut, krig och ödeläggelse som sträckt sig över långa följ der av år, men ändå rest sig igen mot en ljusare framtid. Finlands kamp har visat vad ett litet folk genomsyrat av försvarsvilja och kämpande för sin existens förmår uträtta även mot en förkrossande övermakt. Även den olycksvind som nu blåser skall en gång bedarra.

Nordisk kraft, nordisk sammanhållning och de nordiska folkens statsbyggande egenskaper skola även denna gång bestå provet, och förr eller senare kommer den dag då de fyra kors-flaggorna fritt blåsa ut över fria länder.

Stockholm 1940. Saxon & Lindströms Fotogravyranstalt.

Fredsdokumentets finska text.De 105 dagarna

1939

NOVEMBER

30. Utan krigsförklaring överskrida ryssarna gränsen fr. o. m. Karelska näset till Fiskarhalvön. Ryska flyget bombar Helsingfors m. fl. städer. — Krigstillstånd i Finland. — Mannerheim överbefälhavare.

DECEMBER

1. Ryska framryckningen fortsätter. Vid angrepp på Russarö kustposition förlorar ryska flottan 1 jagare, pansarkryssaren ”Kirov” skadas. — ”Folkregeringen” Kuusinen bildas.

2—5. Fortsatt rysk framryckning. Finnarna minera vid Åland, svenskarna i södra Kvarken.

6. Ryssarna gå över Taipaleenjoki på Karelska näset.

7. Ryssarna erövra Suomussalmi.

8. Slutföra ryssarna ockupationen av de oförsvarade småöama i inre Finska viken. Rysk blockad av finska kusten.

9—10. Ryssarna kastas tillbaka vid Taipale genom finskt motanfall. Fronten stelnar framför Mannerheimlinjen i ungefärliga linjen Muurila (sydost Björkö) — Summa — Muolaa — Vuoksen — Suvanto — Taipale. I Ladoga-Karelen nå ryssarna Pitkäranta — Tolvajärvi — Möhkö (öster om Ilomantsi). Ryssarna tränga in i Salla.

11. Börjar finskt motanfall vid Tolvajärvi samt slaget vid Suomussalmi.

12. På Sallafronten äro ryssarna framme vid Märkäjärvi.

13. I Ladoga-Karelen besätta ryssarna Kitelä, avvisas vid Kollasjoki. På Sallafronten nå ryssarna Savukoski.

14. Stark beskjutning av Björkö kustposition. De båda ryska slagskeppen ”Oktoberrevolutionen” och ”Marat” uppgivas allvarligt skadade. Vid Tolvajärvi kastas ryssarna tillbaka. Strider öster om Nur-mes och sydost Kuhmo.

15. Börja de ryska storanfallen mot Mannerheimlinjen. Ryssarna förföljas från Tolvajärvi till Ägläjärvi. Framgång för finnarna vid Suomussalmi, slagets tyngdpunkt förflyttas till Kiantajärvi. — Ryssarna besätta Salmijärvi (Ishavsfronten).

16—17. Häftiga ryska anfall avslås vid Summa och Muolaa, Kitelä och Kollasjoki. De vid Tolvajärvi slagna ryssarna erhålla förstärkning och försvara Ägläjärvi. På Ishavsfronten framrycka ryssarna mot Nautsi.

18. De över Savukoski framryckande ryssarna (norra Sallakolonnen) angripas vid Pelkosenniemi i flanken och hejdas.

19. Den norra ryska kolonnen från Salla anträder ett brådstörtat återtåg. Den södra kolonnen (över Märkäjärvi) hejdad vid Joutsijärvi.

20. Storangrepp vid Summa. På Ishavsfronten nå ryssarna Nautsi, där de hejdas.

21. Finnarna återtaga på Sallafronten Savukoski. Brådstörtad rysk reträtt på Ishavsfronten 20 km. till Höyhenjärvi.

22. Slaget Tolvajärvi—Ägläjärvi slutar med fullständig seger för finnarna. 139:e ryska divisionen förintad.

23—25. Inom Kuhmosektom drivas ryssarna på åtskilliga ställen över gränsen.

26—27. Efter segern vid Tolvajärvi—Ägläjärvi ordna sig finnarna till försvar av Aittojoki. Inom Sallasektom stabiliseras fronten nordväst om Salla vid Saija.

28. Ryssarna söka förgäves på Ladogas is kringgå Mannerheimlinjen vid Taipale. I Ladoga-Karelen börja finnarna avbryta de inryckta ryska divisionernas förbindelser.

29. Avgörandet faller på Kiantajärvis is i slaget vid Suomussalmi. Inom Sallasektom avskära finnarna ryssarnas förbindelser mellan Joutsijärvi och Märkäjärvi.

30. Utkämpas slutstriden i slaget vid Suomussalmi. 163:e ryska divisionen förintad. Ryska u-båtar i Bottniska viken.

31. Slutstridema i första slaget på Karelska näset, som började den 15. Det ryska anfallet har fullständigt slagits tillbaka.

1940

JANUARI

1. På Karelska näset börja ryssarna befästa sina ställningar. Inom Kuhmosektom sätta sig ryssarna fast vid Rasti.

2. Inom Suomussalmisektom börjar ett nytt slag vid Raate, där 44:e ryska divisionen inringas.

3—4. I Ladoga-Karelen förstöra finnarna de ryska förbindelserna vid Uomas samt mellan Salmi och Pitkäranta.

5—6. Utkämpas huvudstriden i slaget vid Raate.

7. Kapitulerar vid Raate återstoden av 44:e ryska divisionen.

8. Börjar det stora inringningsslaget i Ladoga-Karelen (området Kitelä—Syskyjärvi—Uomas—Pitkäranta).

9—14. Vid Salla och på Ishavsfronten operera finnarna mot ryssarnas förbindelser.

15. På Sallafronten gå ryssarna tillbaka från Joutsijärvi mot Märkäjärvi.

16. Starkt förvärrat ryskt förplägnadsläge inom de inringade ställningarna i Ladoga-Karelen.

17. Ryssarna angripa med starka krafter i norra Ladoga-Karelen vid Ilomantsi, Aittojoki och Kollasjoki.

18. Vid Salla stabiliseras fronten vid Märkäjärvi, där nya ryska förstärkningar ingripa. Ryssarna uppträda i luften med 450 flygplan.

19. Strider vid Uomas, där ryssarna insätta förstärkningar, samt vid Märkäjärvi.

20—21. Nya ryska anfall vid Taipale. Ryssarna insätta högtalare.

22—23. Ryssarnas anfall på Karelska näset upphöra. Ryssarna slås åter tillbaka vid Ilomantsi, Aittojoki och Kollasjoki.

24—25. Ryska framstötar avslås vid Summa och Muolaa. Uppgift att ryssarna befästa öama i Finska viken.

26—27. Kustbatteriema vid Mantsinsaari (vid Pitkäranta) avslå starka ryska anfall.

28. Ryska anfall tillbakaslås i Ladoga-Karelen.

29. Finnarna gå till allmänt anfall sydost om Kuhmo, varmed slaget vid Rasti—Sauna-järvi tager sin början. Ryska freds-trevare.

30—31. Ryssarna anfalla med skidlöpartrup-per på Ishavsfronten vid Höyhenjärvi.

FEBRUARI

1. Börjar andra slaget på Karelska näset. Huvudanfallspunkten är avsnittet vid Summa.

2. Ryska anfall med fallskärmstrupper.

3—5. Fallskärmstrupper även över norra Finland. Ryska förstärkningar bilda nya fronter vid Pitkäranta (ll:e divisionen) och vid Saunajärvi (33:e divisionen).

6—7. Ryska trupper förintas på isen utanför Kitelä och Pitkäranta. Ryska fallskärmshoppare uppträda i finska uniformer.

8. Finsk framgång vid Uomas.

9—10. Vid Pitkäranta stupar chefen förll:e ryska divisionen, överste Borisov.

11. Börjar Voroschilovoffensiven på Karelska näset.

12. Rysk inbrytning i Mannerheimlinjen på vissa punkter vid Summa.

13. Rysk offensiv på Karelska näset utefter hela fronten. I slaget vid Rasti—Saunajärvi fullbordas 54:e ryska divisionens in-ringning.

14—15. Ryssarna angripa hårt på hela Karelska näset, särskilt vid Summa och Muurila (vid kusten).

16—17. Ryssarna bryta igenom Mannerheimlinjen vid Summa och Muolaa. Andra slaget på Karelska näset slutar. Finnarna gå i god ordning under natten tillbaka från Summasektom och lösgöra sig under dagens lopp från kontakten

med fienden. Vid Saunajärvi förintas 3 ryska skidlöparbataljoner.

18. Finnarna taga stort byte vid Uomas.

19. Stor finsk framgång i slaget i Ladoga-Karelen. Vid Syskyjärvi har återstoden av 18 :e ryska divisionen förintats.

20. Stridskänningen på Karelska näset åter-upptages. Fronten Vuoksen—Taipale hålles fortfarande av finnarna.

21. Vid Finska viken besätta ryssarna orten Björkö.

22. I Ladoga-Karelen och vid Kuhmo fortsätta finnarna söndermalningen.

23. De finska besättningarna utrymma och förstöra den ohållbara Björköpositionen.

24. Ryssarna besätta de övergivna Björkö-batterierna.

25. Den finska befolkningen utrymmer Säk-ki järvi.

26. Börjar tredje slaget på Karelska näset, kampen om Viborg. På Ishavsfronten gå finnarna från Höyhenjärvi tillbaka till bron vid Nautsi.

27. Ryssarna gå fram på fronten från Vuoksen till Finska viken samt på öama i Viborgska viken.

28. På Karelska näset söder om Viborg gå finnarna tillbaka till linjen Sommes—Kä-märä—Hein j oki—Äy r äpää.

29. Ryssarna framrycka mot Trångsund i Finska viken. Ny stor finsk framgång i slaget i Ladoga-Karelen. Vid Lemetti tillintetgöres återstoden av 34:e ryska pansarbrigaden. Bland de stupade befunno sig chefen för brigaden, Kondratjev, och chefen för 18 :e divisionen, Kondrasnev. På Ishavsfronten stabiliseras läget vid Nautsi. Svenska frivilligkåren håller hela Sallafronten.

MARS

1. Börja ryssarna anfalla Trång sund i Viborgska viken. Finska framgångar vid Kitelä och Pitkäranta. 500 ryska flygplan över Karelska näset. Finska flyget bombar Leningradbanan.

2. Rysk framstöt mot kusten vid Säkkijärvi avvisas.

3. Ryssarna fatta fast fot vid Vilajoki (öster om Säkkijärvi). Ryska anfall avslås vid Kollasjoki. På Ishavsfronten vid Nautsi gå ryssarna tillbaka 3 km.

4. Börja ryska demonstrationer över Finska viken från Högland och Lavansaari mot Aspö (sydost Kotka) och Vederlaks (Vi-rolahti). Ryssarna besätta Trångsund.

5. Fronten vid Viborg stabiliseras i linjen trakten omedelbart söder om staden— Monnikkala (nordost Viborg)—Äyräpää.

6. Nya ryska försök mot Aspö och Veder-laks avvisas. Finsk delegation avreser till Moskva.

7. Ryssarna ha fått över 2—3 divisioner vid Vilajoki. De anfalla vid Pitkäranta och Uomas med 4 ny insatta divisioner.

8. Smärre ryska företag från Högland mot Kotka. Finska delegationen anländer till Moskva.

9. Norr om Trångsund sätta sig ryssarna fast på kusten vid Karppila.

10—11. Ryssarna anfalla vid Pitkäranta och Kollasjoki.

12. Framgångsrika finska motanfall vid Säkkijärvi—Vilajoki och vid Karppila (norr om Trångsund). I Ladoga-Karelen ll:e och 168:e ryska divisionerna inringade och delvis förstörda, ryska förstärkningarnas anfall ha avslagits. Sydost om Kuhmo 54:e ryska divisionen inringad och till hälften förstörd, 33:e divisionen illa åtgången. Läget vid Suomussalmi stabilt vid gränsen. Vid Salla håller Svenska frivilligkåren fronten. På Ishavsfronten oförändrat vid Nautsi.

12—13. Fred slutes under natten 12—13. Vid Märkäjärvi strid den 13 på morgonen. ”Eld upphör” kl. 11 finsk (kl. 10 svensk) tid.Pris 2:25

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/finlsk/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-finlsk.

Filen skapad 2018-12-17 16:51:49.826574